ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1978

ΕΤΟΣ Β' - ΤΕΥΧΟΣ 5 - ΔΡΑΧΜΑΙ 50

ΝΙΑΟΥΣΤΑ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ
ΝΑΟΥΣΗΣ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΤΟΣ ΠΑΙΔΙΟΥ

Οἱ τοπικοί μας χοροί

Εἶναι ἡ εὐμάρεια ἰδανικό;

Τό κτηνοτροφικό πρόβλημα τῆς Ἑλλάδος

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΝΑΟΥΣΗΣ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΛΕΙΨΕΙ ΑΠΟ ΚΑΝΕΝΑ ΝΑΟΥΣΑΙΙΚΟ ΣΠΙΤΙ

ΜΠΟΡΕΙΤΑΙ ΝΑ ΤΟ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΙΤΕ ΑΠΟ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ
ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΝΑΟΥΣΗΣ

Καραμπατάκη 1 (γραφεῖα Τ.Ο.Ν. — Τηλ. 28.150)

κάθε βράδυ 7—8 μ.μ. πλὴν Σαββάτου καὶ Κυριακῆς

ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΝΙΑΟΥΣΤΑΣ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΑΚΗ ΜΠΑΙΤΣΗ

Ἔκδοση Συλλόγου «Μποῦλες — Γενίτσαροι»

ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΙΤΕ ΤΟ

"ΝΙΑΟΥΣΤΑ"
ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΝΑΟΥΣΗΣ

Ἔτος Β' - Φύλλο 5ο - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1978

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:
Ὀδ. Νρινόπουλος, Ἐλ. Μήτσαλα, Ἰωάν. Καρατσιώλης
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Ε.Α. Κιάος
Χρ. Περδικάρη 3 — Τηλ. 27.093 — ΝΑΟΥΣΑ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ: Γεώργ. Γκέσιος
Βασ. Κων)νου 32 — Τηλ. 28.646.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ:
Σοφία Ἰασωνίδου
Καραμπατάκη 1 Τηλ. 28.150

ΜΑΚΕΤΤΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Μ. Μουμτζίδης

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: «Βιβλιοτυπωτική»
Περικλῆς Ζέγγος καὶ Σία
Ἀντ. Καμάρα 3 τηλ. 260.140 — Θεσσαλονίκη

Περιεχόμενα

Ἐπίκαιρα
Μουμτζίδου Κ.: Χρονογράφημα «Χριστουγεννιάτικες ἀναμνήσεις» 129

Ἔρευνες - Ἐπιστημονικὰ - Κοινωνικὰ
Τσακίδη Π.: Τὸ διεθνὲς ἔτος τοῦ Παιδιοῦ 130
Βλάχου Κ.: Τὸ κτηνοτροφικὸ πρόβλημα τῆς Ἑλλάδος 133
Κοίλιαρη Γ.: Τὸ κρασὶ στοιχεῖο ἀπολαύσεως ἢ δηλητήριο; 137
Τσουκαλᾶ Ζ.: Τὸ γάλα 140
Βαλσαμίδη Ἐμ.: Οἱ τοπικοὶ μας χοροὶ 142
Ξηροτύρη Ἰωάν.: Εἶναι ἡ εὐμάρεια ἰδανικό; 145
«Βασίλης»: Ἡ εὐγένεια 155

Καλλιτεχνικὰ
Μηνόπουλου Θαν.: Ἡ ζωγραφικὴ στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων 148
Εἰκαστικὰ ἀπὸ τὴν κίνηση τῶν ἐκθέσεων στὴν Ἀθήνα καὶ Θεσσαλονίκη 150

Λαογραφικὰ
Δάδη Στ.: Ὁ τελευταῖος τῶν βαρελάδων 151
Σπάρτση Νικ.: Τότι καὶ τώρα, Χαρὰ - Προικοσύμφωνο 153
Μπάϊτση Τάκη: Νιαουστιανὸς Ἅγια-Βασίλης καὶ Φώτα 154

Λογοτεχνικὰ
Δήρα Γεωργία: Σταθμὸς θύμησης 156

Θέματα τῆς ἐπαρχίας
Καρατσιώλη Γιαν. - Μπάϊτση Τάκη: Τὸ Ἀρκοχώρι 157

Ἀθλητικὰ
Νουσηλάζου Ἰωάν. Μὲ ἐπιτυχίες τελείωσε ἡ χρονιὰ γιὰ τὸν στῖβο 159

Γεωργικὰ
Σπάρτση Νικ.: Ὑποκείμενα Ροδακινιᾶς 160
Ἀντωνιάδη Κων.: Κινητὸ συνεργεῖο ἀπεντομώσεως δενδρυλλίων Ναούσης 161

Διάφορα
Εὐξεινος Λέσχη Ναούσης 158
Σῶμα Ἑλληνίδων Ὁδηγῶν 163
Δραστηριότητες Λυκείου Ἑλληνίδων Ναούσης 164
Σποζοκεφαλιές 164

Η «ΝΙΑΟΥΣΤΑ»
Εὔχεται στοὺς συνεργάτες καὶ ἀναγνῶστες εὐτυχισμένο καὶ χαρούμενο 1979

Ἀγαπητὲ φίλε,

Νοιώθουμε ἰδιαίτερη χαρὰ καὶ συγκίνηση, γιατὶ μὲ τὸ σημερινὸ τεῦχος, τὸ περιοδικό μας μπαίνει στὸ δεύτερο ἔτος τῆς κυκλοφορίας του. Σήμερα ἡ «Νιάουστα» μας γιορτάζει τὰ γενέθλιά της.

Ἀγαπητὲ φίλε,

Μπροστά σου ἔχει τὸ πέμπτο τεῦχος. Μπροστά σου βρίσκονται συνολικὰ πέντε τεύχη. Τώρα μπορεῖς νὰ κρίνεις ἂν ἡ «Νιάουστα» ἀκολουθεῖ τὴ σωστὴ πορεία. Τώρα μπορεῖς νὰ κρίνεις ἂν ἡ «Νιάουστα» ἐπέτυχε στοὺς σκοπούς της ποὺ ἔθεσε ἀπὸ τὸ πρῶτο τεῦχος. Τώρα μπορεῖς νὰ βαθμολογήσεις καὶ νὰ ἀξιολογήσεις τὶς προσπάθειες ποὺ κατέβαλε καὶ καταβάλει ὁ Σύλλογός μας γιὰ νὰ γίνει ἡ «Νιάουστα» ἀπὸ τεῦχος σὲ τεῦχος καὶ πιὸ καλή.

Τέλος, μὲ τὴν εὐκαιρία τῶν γενεθλίων τῆς «Νιάουστας», νοιώθουμε τὴν ἀνάγκη νὰ εὐχαριστήσουμε ἀπὸ τὴν στήλη αὐτὴ ὅλους ὅσους βοήθησαν γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῶν σκοπῶν τοῦ περιοδικοῦ. Τοὺς ἐκλεκτοὺς συνεργάτες καὶ τοὺς συνδρομητὲς καὶ ἰδιαιτέρως ἐσένα τὸν ἀναγνώστη, ποὺ ἀγκάλιασες τὸ περιοδικὸ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ μὲ τὴν ἀγάπη σου καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη σου.

Γειά σας
Ο. Π. Ντιν.

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΙΔΙΩΤΩΝ	ΔΡΑΧ.	200
ΔΗΜΟΙ, ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ, ΣΥΝ)ΣΜΟΙ	»	300
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛΛΑΡΙΑ		12

Ἡ ἀλληλογραφία μας

Γιαννιτσά, 11 Αὐγούστου 1978

Κύριον
Ὀδυσσέα Ντινόπουλον
πρόεδρον συλλόγου ἀποφοίτων Ναούσης
Φίλε Οδυσσέα,

Βαθειὰ ἱκανοποίηση ἔννοιωσα παίρνοντας τὸ τεῦχος Ἀπρίλιος - Μάϊος - Ἰούνιος 1978 τοῦ περιοδικοῦ σας «Ἡ Νιάουστα», ποὺ εἶχες τὴν εὐγενῆ καλωσύνη πρόσφατα νὰ μοῦ ἀποστείλεις.

Ξεφυλίζοντάς το εἶδα τὴ μεγάλη ποικιλία τῶν ἱστορικῶν, ἐπιστημονικῶν, πολιτιστικῶν καί λοιπῶν θεμάτων του, τὴ συμμετοχὴ σ' αὐτὸ πολλῶν καὶ ἀξιολόγων συνεργατῶν, τὴν ἀπαράμιλλη στὴν ἔκδοσή του ἐπιμέλεια καὶ ἄλλα, στοιχεῖα ποὺ καθαρὰ δείχνουν τὸ θερμὸ ζῆλο καὶ τὸ μεγάλο ἐνδιαφέρον τῶν Ἀποφοίτων Ναούσης, γιὰ τὸ περιοδικό τους.

Τὸ περιοδικὸ αὐτό, δέν εἶναι μόνο καρπὸς πνευματικῆς συνεργασίας καὶ δραστηριότητα ὑψηλῆς πολιτιστικῆς σπουδαιότητας, ποὺ σᾶς τιμᾶ καί σᾶς διακρίνει, ἀλλὰ ἐπὶ πλέον σύμβολο ὅτι εἶσθε ἄξιοι συνεχιστές τῶν παραδόσεων τῆς Ἱστορικῆς Πόλης στὴν ὁποία κατοικεῖτε καὶ ἐργάζεσθε.

Μαζὶ μὲ τὶς θερμές μου εὐχαριστίες γιὰ τὸ περιοδικό, σέ παρακαλῶ δέξου καὶ τὰ εἰλικρινῆ μου συγχαρητήρια γιὰ τὸ ἀξιοθαύμαστο ἔργο σας.

Σέ χαιρετῶ φιλικώτατα
ΓΙΩΡΓΟΣ Θ. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ
Θεσσαλονίκη, 5-6-1978

Σκιάθος 1-12-78

Ἀγαπητοί φίλοι,

Ἔλαβε τὸ 4ο τεῦχος τῆς «ΝΙΑΟΥΣΤΑΣ» κι' εὐχαριστῶ. Μέ τὴν εὐκαιρία τούτη σᾶς συγχαίρω γιά τὴν ὑπεύθυνη καὶ σοβαρὴ δουλειὰ ποὺ κάνετε. Μακάρι, κάθε πόλη καὶ κάθε χωριὸ καὶ νησί μας ν' ἀποχτήσει τὸ περιοδικό ἤ τὴν ἐφημερίδα του. Πολλὰ πράγματα τότες θὰ λειτουργήσουνε καλύτερα.

Καὶ μιὰ παράκληση: Ἄν θέλετε, στεῖλτε μου τὸ 3ο τεῦχος τῆς «ΝΙΑΟΥΣΤΑΣ», τὸ ὁποῖο δέν ἔλαβα — μᾶλλον λόγω... εὔρυθμης λειτουργίας ΕΛ.ΤΑ...

Ἐγκάρδια
Περιοδικὸ «ΣΚΙΑΘΟΣ»

ἐκδότης - διευθυντὴς
ΧΡΗΣΤΟΣ Β. ΧΕΙΜΩΝΑΣ
ΣΚΙΑΘΟΣ

Πρὸς

τὸν σύλλογο ἀποφοίτων Ναούσης
ΝΑΟΥΣΑ

Λάβαμε τὴν περιοδικὴ ἔκδοση τοῦ Συλλόγου σας «Νιάουστα» καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμε θερμά.

Οἱ ἐκδόσεις αὐτές ποὺ ξεκινοῦν ἀπὸ τοπικές πρωτοβουλίες ἀποτελοῦν μιὰ ἐξαιρετικὰ ἀξιόλογη προσφορὰ στὴν ἐπιστήμη τῆς Λαογραφίας καὶ χωρὶς ἀμφιβολία εἶναι χρήσιμο βοήθημα σ' αὐτοὺς ποὺ χρησιμοποιοῦν τὴ βιβλιοθήκη τοῦ Σπουδαστηρίου μας.

Σᾶς εὐχαριστοῦμε καὶ πάλι γιὰ τὴν εὐγενική σας πρωτοβουλία νὰ μᾶς στέλνετε τακτικὰ τὸ δημοσίευμα αὐτό.

Μὲ τιμὴ
Ἄλκη Κυριακίδου - Νέστορος
καθηγήτρια τῆς Λαογραφίας

Κύριοι

Ἐπιτρέψατέ με νὰ σᾶς συγχαρῶ γιὰ τὴν πολιτιστικὴ προσφορά σας καὶ γιὰ τὴν ποιότητα τῆς ἐργασίας σας.

Κάθε τεῦχος σας εἶναι χαρὰ νὰ τὸ ξεφυλλίζης καὶ νὰ τὸ χαίρεσαι.

Ἀνάλογες ἐκδόσεις στὶς διάφορες Μακεδονικὲς πόλεις εἶναι ἀπαραίτητες γιατὶ πέρα ἀπὸ τὶς ἀνάγκες ποὺ ἐξυπηρετοῦν σήμερα ἀνεβάζοντας τὸ πνευματικό μας ἐπίπεδο καὶ τὶς ἀναζητήσεις μας ποὺ ἀσφυκτιοῦν ἀπὸ ἕναν ἀνεξέλιγκτο καταναλωτισμό, θ' ἀποτελέσουν ἀξιόλογες πηγές πληροφοριῶν γιὰ τοὺς αὐριανοὺς μελετητές.

Τὸ γεγονὸς καὶ μόνο ὅτι συνεισφέρεται στὴν ἀποθησαύριση ἀρχειακοῦ ὑλικοῦ, παραδόσεων καὶ πληροφοριῶν θ' ἀρκοῦσε γιὰ νὰ δικαιωθῆ ἡ παρουσία σας πέρα ἀπ' ὅτι ἀνάφερα παραπάνω.

Ἐπιτρέψτε με νὰ κάνω μιὰ παρομοίωση γιὰ τὸ περιοδικό σας, μοῦ θυμίζει μιὰ «Μακεδονικὴ ζωὴ» σέ τοπικὴ μορφή. Εἶναι θὰ ἔλεγα γιὰ τὴν περιοχὴ Ναούσης ὅτι εἶναι γιὰ ὅλη τὴν Μακεδονία ἡ «Μακεδονικὴ ζωή», κι' ἀκόμη χαίρομαι γιατὶ εἶναι ἕνα περιοδικὸ ποὺ θυμίζει νέους καὶ ποὺ ἀπευθύνεται σέ νέους.

Εὔχομαι ὁ καινούργιος χρόνος νὰ εἶναι γιὰ τὸ ὄμορφο περιοδικό σας ἡ ἀρχὴ νέων στόχων, προβληματισμῶν καὶ ἐπιτυχιῶν.

Εἰλικρινὰ δικός σας
ΑΛΕΞ. Α. ΚΑΡΙΠΗΣ

Εὐχαριστήρια

Ὁ σύλλογος ἀποφοίτων Ναούσης «Ἀναστάσιος Μιχαὴλ ὁ Λόγιος» εὐχαριστεῖ τὴν Ἐθνικὴ Τράπεζα Ἑλλάδος γιὰ τὴ δωρεὰ 8.000 δρχ.

Τὸ Δ. Σ.

Ὁ σύλλογος ἀποφοίτων Ναούσης «Ἀναστάσιος Μιχαὴλ ὁ Λόγιος» εὐχαριστεῖ τὸ ΥΒΕ καὶ ἰδιαίτερα τὸν γενικὸ γραμματέα αὐτοῦ κ. Βαλταδῶρο γιὰ τὴν χρηματικὴ ἐνίσχυση 15.000 δρχ.

Τὸ Δ. Σ.

«Χριστουγεννιάτικη αναζήτηση»

Καθισμένος ἀνάμεσα στὰ μαξιλάρια του μετὰ τὴν κούραση τῆς ἡμέρας, ἀκούγοντας τὶς χαρούμενες φωνές τῶν παιδιῶν νὰ ψάλλουν τὰ κάλαντα, πόρτες νὰ ἀνοίγουν καὶ νὰ κλείνουν, ἡ βελόνα νὰ κολλάει στὴν ἴδια φράση «χρόνια πολλὰ καὶ τοῦ χρόνου» κοιτάει τὸ μισοσκότεινο οὐρανό.

Ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι μαργαριταρένιος καὶ σταχτής. Ἀστέρια... πολλὰ ἀστέρια, ἔρχονται ἀπὸ τὸν δρόμο τοῦ ἀπείρου καὶ πᾶνε στὸ ἄπειρο Πόσο θἄθελε νὰ πιαστεῖ σὲ ἕνα ἀπ' αὐτὰ νὰ γλυστρήσει στὶς ἀκτῖνες του. Ποιὸ θὰ ἀγκαλιάσει; Ἔψαξε καὶ βρῆκε ἕνα μεγάλο τὸ πιὸ λαμπρὸ ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα. Γιατὶ διάλεξε αὐτό; Αὐτὸ εἶναι τὸ ἀστέρι ποὺ θὰ τὸν ὁδηγήσει σήμερα. Θὰ τὸν ὁδηγήσει σὲ μιὰ καινούργια γέννηση, ἔξω ἀπὸ τὸ δικό του κόσμο μακρυὰ ἀπὸ τὰ δικά του ἐνδιαφέροντα.

Ἡ πιὸ ὡραία ὥρα σκέφτεται, ἡ ὥρα ποὺ ξαναγεννιέται ὁ Χριστὸς καὶ μεῖς μιὰ χούφτα ἄνθρωποι, συζητᾶμε γιὰ τὴν λύτρωση τοῦ ἀνθρώπου. Κάτι σὰν προφητεία δὲν μοιάζει — ρωτάει — δὲν παίρνει ἀπάντση, εἶναι μόνος.

Βρίσκεται στὸν ἴλιγγο τοῦ χάους, ξεχνάει τὴν πραγματικότητα, ἀναρωτιέται διαρκῶς. Ὑπάρχει γέννηση, κι' ἂν ὑπάρχει εἶναι τὸ ἄπειρο; ὑπάρχει ἀλήθεια; ἢ μήπως εἶναι γέννημα τοῦ ἀνθρώπινου νοῦ, ἤ, ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἐπιστήμης ἔκανε τὸν ἄνθρωπο πιὸ δύσπιστο; Ἀλλὰ μήπως δὲν ἔγιναν καὶ τόσες σταυροφορίες τόσοι ἱεροὶ πόλεμοι, δὲν δημιουργήθηκε τόσος φανατισμὸς γιὰ νὰ ἐπικρατήσει αὐτὸ ποὺ λέμε θρησκεία; Ὅμως ἀφοῦ μὲ τὴν ἐπιστήμη τὸ ἄγνωστο, αὐτὸ ποὺ τώρα λέω ἐγὼ ἄπειρο γίνεται γνωστὸ δὲν μπερδεύει τὸν ἄνθρωπο;

Τῆς Κικῆς Μουμτζίδου

Ἕνα ρίγος διέτρεξε τὴν ραχοκοκαλιὰ του, ὄχι αὐτὰ σήμερα, ὄχι αὐτές τὶς μέρες Ἂς τὶς δεχθοῦμε ἔτσι. Ὕστερα αὐτές οἱ μέρες εἶναι γεμάτες ἀγάπη, στοργή, δικαιοσύνη, καὶ ὁ Χριστὸς ἦταν ἄνθρωπος, γεννήθηκε σήμερα, ἕνα τόσο μεγάλο ἀστέρι ὁδήγησε τοὺς μάγους Ἐμένα ποὺ θὰ μὲ πάει; Μὰ ἡ φαντασία του χάθηκε σὲ πιὸ γήϊνα πράγματα, εἰκόνες ἀπὸ Χριστούγεννα ποὺ πέρασαν, καὶ ποὺ ἐπιμένουν νὰ ὑπάρχουν. Ἔρχονται στὸ μυαλό του ὅλες οἱ παιδικὲς ἀναμνήσεις. Ἡδονικὲς ὅλο θλίψη οἱ ὧρες αὐτές.

Προσπάθησε γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ νὰ ξεφύγει νὰ ξαναγυρίσει στὸ ἀστέρι του. Τὸ ἀστέρι ὅμως πλέον δὲν τὸν θέλει «Ἐσὺ πρέπει νὰ μείνεις κάτω στὴν γῆ δέν ἔχεις μέ μᾶς καμμία σχέση, νὰ μείνεις κάτω, στοὺς ἀνθρώπους καί στὰ πάθη τους τοῦ λέει».

Χαμογέλασε. «Καλὰ λοιπὸν» εἶπε θὰ μείνω ἐδῶ καὶ θὰ ζῶ κάθε χρόνο τὰ Χριστούγεννα ἴδια μὲ ὅλα αὐτὰ ποὺ πέρασαν, ἀλλά ἔλα καὶ σὺ κάθε χρόνο τέτοια μέρα νά μοῦ θυμίζεις πὼς ὑπάρχεις καὶ εἶσαι καὶ σὺ ἕνα γέννημα τοῦ Θεοῦ, ποὺ μᾶς ἔκανε ἕνα κόσμο τόσο ὡραῖο καί ποὺ εἶναι ἡ ἐλπίδα ὅλων μας.

Ἔσβησε τὸ φῶς εἶπε «χρόνια πολλὰ» οἱ φωνές τῶν παιδιῶν ἀπάντησαν. Ἔπαψε ναὶ εἶναι μόνος. Ὑπάρχουν τόσοι γύρω του τόσες φωνὲς χαρούμενες ποὺ συνεχίζουν νὰ ψάλλουν «Χριστὸς γεννᾶται σήμερον..

Τό Διεθνές Ἔτος Παιδιοῦ

Τοῦ ΠΑΣΧΑΛΗ ΤΣΑΚΙΡΗ
Ἐπιθ. τοῦ Δ.Ε.
μέλος τοῦ Φιλ. Συλλόγου «Παρνασσὸς»

Ὁ Παγκόσμιος Ὀργανισμὸς Ὑγείας UNICEF, συνεπικουρούμενος ἀπὸ τὴν ΟΥΝΕΣΚΟ καὶ τὸν Ο.Η.Ε., καθώρισε τὸ 1979 σὰν Ἔτος τοῦ Παιδιοῦ. Κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ καινούργιου χρόνου θὰ λάβουν χώραν διάφορες ἐκδηλώσεις, οἱ ὁποῖες θὰ ἔχουν στόχο σὲ ὁλόκληρη τὴν ὑφήλιο τὴ βελτίωση τῆς ποιότητος τῶν ὑπηρεσιῶν ποὺ παρέχονται στὴν παιδικὴ ἡλικία καὶ τὴν ὅλη συνεργασία τῶν φορέων, ποὺ προγραμματίζουν παρεμφερεῖς δραστηριότητες.

Στὴν Ἑλλάδα, ὁ κοινὴ σύσκεψη τῶν ἀσχολουμένων μὲ τὸ παιδὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ὑπουργείου Κοιν. Ὑπηρεσιῶν, ἀπεφασίσθη νὰ συσταθῆ Συμβούλιο τοῦ Διεθνοῦς Ἔτους Παιδιοῦ μὲ πρόεδρο τὸν ὑπουργὸ κ Σ. Δοξιάδη καὶ ἐπίτιμο πρόεδρο τὴν κ. Ι. Τσάτσου.

Σὰν πρώτη καὶ κεντρικὴ πανηγυρικὴ ἐκδήλωση θὰ ἀποτελέση ἡ ὑποδοχὴ 104 μαθητῶν τῆς Γ Γυμνασίου, δύο ἀπὸ κάθε νομὸ τῆς χώρας στὴ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων κατά τὴ 18η Ἰανουαρίου 1979. Ἔτσι τὸ ἐπίσημο κράτος θὰ τιμήση στὸ πρόσωπο τῶν 104 μαθητῶν ὅλους τοὺς Ἑλληνόπαιδες τῆς ἐπικρατείας μας στὰ πλαίσια τοῦ Διεθνοῦς Ἔτους Παιδιοῦ.

Προκαταρκτικὲς ὅμως ἐργασίες ἤρχισαν ἀπὸ τὸ παρελθὸν θέρος στὰ κράτη μέλη τοῦ Ο.Η.Ε. Ἡ Ἑλλὰς πρωτοστατῶντας στὸ Διεθνὲς Ἔτος Παιδιοῦ ὀργάνωσε στὶς 3 Ἰουλίου 1978 κ.ἑ. τὸ Α Διεθνὲς Συμπόσιο· «Γιὰ τὸ Παιδὶ στὸν Κόσμο τοῦ Αὔριον». Στὸ Συμπόσιο αὐτὸ τῶν Ἀθηνῶν ποὺ ἔγινε στὸ Εὐγενίδειο Ἵδρυμα πῆραν μέρος 600 εἰδικοὶ γιὰ τὸ παιδὶ ἐπιστήμονες καὶ ἐπάνω ἀπὸ 50 εἰσηγήσεις ἔλαβαν χώραν ἀπὸ διασήμους ἀνὰ τὸ διεθνὲς ἐπιστήμονες. Ἐπρογραμματίσθησαν δύο ἐκδόσεις τῶν εἰσηγήσεων καὶ συζητήσεων τοῦ Συνεδρίου, τῶν ὁποίων ἀνέλαβε τὴν ἔκδοσι καὶ κυκλοφορία ὁ ἀγγλικὸς οἶκος PERGAMON PRESS, μία ποὺ θὰ ἀναφέρεται λεπτομερῶς σ' αὐτές καὶ δεύτερη ποὺ θὰ περιλαμβάνη περίληψι αὐτῶν γιὰ τὸ εὐρὺ ἀναγνωστικὸ κοινό, εἰδικὸς δὲ συνεργάτης τῆς Λονδρέζικης ἐφημερίδος GUARDIAN θὰ συντάξη τὸν πρόλογο τῶν ἐκδόσεων. Τὸ ὅλο περίεργο τοῦ Συνεδρίου εἶναι, ὅτι, ἐνῶ ἀσχολεῖται μὲ τὸ παιδί, ὑπῆρχε ἐπίσημος ἀπουσία τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, παταγώδης ἀπουσία τῶν Πανεπιστημίων τῆς Χώρας, ἐκπροσωπουμένων ἀπὸ τοὺς καθηγητὰς τῶν ἑδρῶν τῆς Παιδαγωγικῆς, καθὼς καὶ ἀνυπαρξία τῆς ἐπισήμου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὡσὰν τὰ θέματα τοῦ Συμποσίου νὰ ἦσαν ξένα πρὸς τὸ ἀντικείμενο ὅπου σκοπεύουν. Οἱ ἐπιστήμονες, ποὺ στελέχωσαν τὸ συνέδριο, ἦσαν ἰατροί, ψυχίατροι, κοινωνιολόγοι, ὑγιεινολόγοι ἢ ἀρχιτέκτονες καὶ εἰδικοὶ περὶ τὴν οἰκιστική. Ἀκόμη τὰ θέματα τοῦ Συνεδρίου ἐσκόπευαν γύρω ἀπὸ τὸ καυτὸ θέμα τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς ψυχολογίας τοῦ παιδιοῦ, τῆς στατιστικῆς παιδαγωγικῆς καὶ τῶν ἀτομικῶν διαφορῶν, τῆς πειραμα-

τικῆς παιδολογίας καὶ κοινωνικῆς ψυχολογίας ἢ κοινωνιολογίας, τῆς οἰκιστικῆς ἢ τῶν παραγόντων τοῦ περιβάλλοντος, ποὺ ἐπηρεάζουν τὸ παιδί.

Μερικὰ ἀπὸ τὰ συμπεράσματα, ποὺ ἀφοροῦσαν τὸ παιδὶ γιὰ τὴν προσεχῆ 15 - 20ετία, ἦσαν τὰ ἑξῆς:

Ι. Ἡ κοινωνικοποίηση τοῦ παιδιοῦ δηλαδὴ ἡ ἐκπαίδευση καὶ ἡ συστηματικὴ γενικὰ φροντίδα γιὰ τὸ παιδὶ σκοπεύει σὲ δύο τομεῖς. Τὴν κοινωνικοποίηση τοῦ παιδιοῦ σὰν ἄτομο καί σὰν μέλος ἑνὸς ὅλου, μιᾶς κοινότητας ἤτοι τῆς κοινωνίας.

ΙΙ. Ἡ μέχρι τώρα ψυχικὴ ἀνάπτυξη τοῦ παιδιοῦ εἶναι παρημελημένη γιὰ τὸν λόγο ὅτι δίνεται μεγάλη σημασία στὴν ὑλικὴ εὐημερία.

ΙΙΙ. Πρέπει νὰ προδικάσουμε τὶς μελλοντικὲς ἀλλαγὲς στὶς φυσικὲς καταστάσεις καί τὶς κοινωνικὲς συνθῆκες καὶ τὸν ρόλο ποὺ θὰ διαδραματίση σ' αὐτὲς - οἰκογένεια.

IV. Τὸ ρόλο, ποὺ θὰ ἀναλάβουν οἱ γονεῖς, στὴν ὅλη ψυχοφυσικὴ δομὴ τοῦ παιδιοῦ.

V. Οἱ συνθῆκες διαβιώσεως τῶν παιδιῶν στὶς ὑπανάπτυκτες χῶρες εἶναι τραγικές, πρέπει δὲ ἡ παιδεία καί ἡ ἰατρικὴ περίθαλψη νὰ βοηθήσουν χωρὶς καθυστέρησι τὶς νέες ὑπάρξεις. Ἰδιαίτερα νὰ ἀποφευχθῆ ὁ ὑποσιτισμὸς τῶν παιδιῶν τοῦ εἴδους αὐτῶν τῶν χωρῶν.

VI. Ἡ ἐκβιομηχάνιση καὶ ἀστικοποίησι ἀσκοῦν στὸ παιδί τρομερὴ κατάθλιψι στὸν παιδικὸ κόσμο καὶ τὰ ἀρνητικὰ τους βιώματα πληγώνουν καίρια τὴν ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ, τὰ δὲ συνεπακόλουθά των εἶναι ὀδυνηρὰ γιὰ ὅλη τὴν κατοπινὴ ζωὴ τοῦ παιδιοῦ.

VII. Οἱ πολεοδόμοι καὶ ἀρχιτέκτονες ἀναφερόμενοι στὸ παιδί λέγουν ὅτι τὸ παιδὶ δὲν εἶναι ἐν ἡλικος καὶ οἱ ἀνάγκες στεγάσεως καὶ διημερεύσεώς του εἶναι διάφορες τῶν μεγάλων καί κατάλληλα πρέπει νὰ προσαρμοσθοῦν μὲ τὴν κοινωνία τῶν παιδιῶν.

VIII. Τέλος, οἱ μὲν κοινωνιολόγοι λένε πὼς ἐκτὸς ἀπὸ ἀριθμητικὰ σύμβολα καὶ στατιστικὰ διαγράμματα ὑπάρχει ὁ ἀνθρώπινος παράγων παιδικὴ ψυχὴ μὲ συναισθήματα, ὁραματισμοὺς, βιώματα, σκέψεις καὶ ἀνάγκες, οἱ δὲ παιδαγωγικοὶ διδάσκαλοι δηλοῦν κατηγορηματικῶς ὅτι τὸ παιδὶ εἶναι δρᾶσι, ἔχει ξέχωρη ἀτομικότητα τὸ ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο καὶ ὅλες τίς ἐμπειρίες καὶ τὶς βιώσεις πρὶν νὰ φοιτήση στὸ σχολεῖο. Οἱ γονεῖς καὶ ἡ κοινωνία ἐδίδαξαν στὰ παιδιὰ πλεῖστα ὅσα στοιχεῖα γνώσεων, δεξιοτήτων καὶ συνηθειῶν, ἐξακολουθοῦν δὲ καὶ μετὰ τὴ φοίτησί των νὰ τοὺς διδάσκουν συστηματικὰ καὶ ἀποτελοῦν ἰσχυροὺς παράγοντες ἀγωγῆς καὶ μαθήσεως.

Ἄλλες μερικότερες γνῶμες ποὺ ἀκούστηκαν ἢ θέματα ποὺ ἐθίγησαν ἦσαν καί τὰ παρακάτω:

Ἡ τρομερὰ μείωση τῶν γεννήσεων καὶ ἡ θνησιμότης περὶ τὸ 2000 -2050 μ.Χ. θὰ δημιουργήση κοινωνία ἡλικιωμένων καὶ σπάνι παιδιῶν. Τὰ νηπιαγωγεῖα καὶ οἱ παιδικοὶ σταθμοὶ νὰ λειτουργοῦν μέσα σὲ πανεπιστημιακοὺς ἢ γυμνασιακοὺς χώρους καὶ ἐκεῖ οἱ νέοι νὰ εἰδικεύονται σὰν (!) γονεῖς.

Πρέπει νὰ ἐνισχυθοῦν οἱ νόμοι γιὰ τὴν προστασία τῆς μητρότητος καὶ ἡ μητέρα νὰ λάβη συνεχῆ θέση κοντὰ στὸ παιδὶ της μετὰ τὸν ἀπογαλακτισμό του καί μέχρις ὅτου μεγαλώση ἀρκετά.

Αὐτὰ σὲ γενικὲς γραμμὲς ἦσαν τὰ θέματα ποὺ ἐπιζητοῦν λύση γιὰ τὸ παιδὶ τῆς αὔριον ἢ οἱ ἀπόψεις τῶν συνέδρων, πολλοὶ τῶν ὁποίων ἀποτελοῦσαν αὐθεντίες στὸν τομέα τῆς ἐπιστήμης των.

Ἐνῶ ὅμως πολλοὶ ἐπιστήμονες ξεκινοῦσαν ἀπὸ ἄκρως προηγμένες χῶρες ποὺ εἶχαν τὰ οἰκονομικὰ μέσα καὶ προγραμμάτισαν τρόπους ἐπιλύσεως τῶν παιδικῶν προβλημάτων, πὼς γι' αὐτοὺς καὶ τὰ κράτη τους ἡ πραγματικότης παιδὶ - οἰκογένεια - σχολεῖο - κοινωνία, ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ζοφερά; Ἀκόμη, ἂν θέλετε ἂς μὴ ἐκταθοῦμε σὲ ξένους τόπους καὶ ἂς ἐπισκοπήσουμε τὴ δική μας πραγματικότητα στὰ ἐδῶ συμβαίνοντα: Ἡ δική μας γενιὰ σὰν γονιῶν, ποὺ ἔλυσε τόσα καὶ τόσα χαίνοντα προβλήματα τῶν παιδιῶν καὶ θὰ ἔπρεπε τὰ παιδιά τους νὰ μεγαλώνουν ὁμαλώτερα καὶ χωρὶς προβληματισμούς, ἐν τούτοις ἡ σύγχρονη γενιὰ τῶν παιδιῶν νὰ δημιουργῆ σὲ ὅλα τά σχήματα τῆς ζωῆς ἄτομο - οἰκογένεια - κοινωνία τόσα δυσεπίλυτα θέματα; Πῶς τὸ σημερινὸ παιδὶ ἀφοῦ τρώγει ντύνεται, σπουδάζει, ἐνδιαιτᾶται, ψυχαγωγεῖται ἀρτιώτερα σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς, ἐν τούτοις μένει ἀνικανοποίητο ἢ ἀδιάφορο, κομπλεξικό, ἢ δυσπροσάρμοστο, ἀπαιτητικὸ ἢ αὐθάδες καὶ χωρὶς ν' ἀναγνωρίζη καμμιὰ ἀξία στὴ ζωή, τὸ ἄτομο, τὴν οἰκογένειαί ἢ τὴν κοινωνία; Μήπως λοιπὸν τὰ θέματα ποὺ συνεζήτησε τὸ Διεθνὲς Συμπόσιο γιὰ τὸ Παιδὶ τῆς Αὔριο ἢ ἐπιθυμεῖ τὴν λύση των, δὲν ἀποτελοῦν τὴν πεμπτουσία τῆς ἐπιλύσεώς των καὶ τὸ μίτο ποὺ θὰ χαράξη ἕνα καλύτερο μέλλον γιὰ τὸ παιδί; Μήπως πίσω ἀπὸ τὸ προσωπεῖο τῶν μεγάλων καὶ φανταχτερῶν ἔργων ὑποφώσκουν ἀρνητικοί, ὕπουλοι παράγοντες, ποὺ κάθε θετική προσπάθεια τὴ θέτουν ἐκποδῶν;

Τέτοια θέματα ἢ δὲν ἐθίγησαν διόλου ἢ ξεπεράσθηκαν ἀκροθιγῶς καὶ ἐνῶ ἡ ἀνήμπορη παιδικὴ ψυχὴ παραμένει εὐάλωτο ἔρμαιο ἀρνητικῶν παραγόντων ἀγωγῆς, ἐμεῖς γινόμαστε ἀνακόλουθοι οὐτοπισταὶ καὶ ἀνύμποροι αἰθεροβάμονες μπροστὰ στὴ σύγχρονη πραγματικότητα ποὺ λέγεται παιδί;

Θά ἀνατρέξουμε ἐπιτροχάδην σὲ μερικὲς θέσεις ἀρνητικές, γιὰ τὴν ἀγωγὴ τοῦ παιδιοῦ κατά τρόπο γενικὸ, ποὺ πρέπει νὰ ἀποτελέσουν καυτὰ θέματα, τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζει ὁ κάθενας ποὺ ἀσχολεῖται συστηματικὰ μὲ τὸ παιδὶ καὶ ποὺ πρέπει σὲ ἄλλη μελέτη νὰ ἀποτελέση τὸ καθένα καὶ

ἕνα ἄρθρο.

Εἶναι διάχυτη σήμερα ἡ ἀναρχική, νεομαρξιστικὴ ἄποψη, κατὰ τὴν ὁποία ἡ οἰκογένεια, τὸ σχολεῖο καὶ ἡ κοινωνία ἐκμεταλλεύεται συστηματικὰ τὸ παιδί, ποὺ προσπαθῶντας νὰ τὸ μορφώση καί νὰ τὸ σπουδάση καὶ μάλιστα μὲ τὸν τρόπο τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως τὸ ἑτοιμάζει σάν παραγωγικὸ στοιχεῖο ποὺ θέλει μελλοντικὰ νὰ τὸ ἐκμεταλλευθῆ καὶ ὄχι ὅτι ὅλη ἡ προσπάθεια τῶν τριῶν αὐτῶν παραγόντων στρέφεται νὰ καταστήση τὸ παιδὶ αὔταρκες ν' ἀντιμετωπίση αὔριο τὶς ἀνάγκες τῆς ζωῆς του.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πάλι μεριὰ συνεπίκουρος αὐτῆς τῆς ἀπόψεως ἔρχεται ἡ σύγχρονη ψυχανλυσι αὐτὴ τὴ φορὰ... ἀριστερίστικου δυτικοῦ τύπου, γιὰ νὰ δηλώση ὅτι οἱ σύγχρονοι γονεῖς μὲ σαδιστικὸ τρόπο χρησιμοποιοῦν τὸ παιδὶ σὰ μέσο ἀποδεσμεύσεως τῶν δικῶν τους ἀποθημένων πάνω στὴν προσωπικότητά του. Ἀκόμη δὲ ὑπερθεματίζουν. ἀφοῦ ἡ σημερινὴ δομὴ τῆς οἰκογενείας εἶναι καταπιεστική, τὸ παιδί πρέπει νὰ διαθέτη ἐλεύθερα τὸν ἑαυτό του, ἀντιλαμβάνεται δὲ κανένας ἀπὸ μιὰ ματιὰ ποὺ ρίχνει στὶς ἐφημερίδες, ποῦ ὁδηγοῦνται οἱ νέοι τοὺς ὁποίους ἄφησε ἡοἰκογένειά τους βορὰ τῶν ἐπιτηδείων αὐτῶν ἀπατεώνων, ποὺ αὐτοὶ ἐκμεταλλεύονται καὶ θησαυρίζουν ἀπὸ τὰ παιδιὰ τὰ ὁποῖα ὁδηγῶνται στὸν ἀφανισμὸ, τὴν αὐτοκτονία, τὴν ἐξαφάνιση, τὸν μηδενισμὸ ἤ τὴν ἀντικοινωνικὴ ροπή.

Ἐπικρατεῖ ἡ ἄποψι τῶν πονηρῶν ἐκμαυλιστῶν καὶ φθηνῶν ἀνθρώπων τῆς ἠθικολογίας τῆς δεκάρας: Τ ὀπαιδὶ πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἀπόλυτος ρυθμιστὴς τῆς ζωῆς του, νὰ ἐνδίδη σέ κάθε ἐπιθυμία ἤ ροπή του, ὅπως ὀχλαγωγία, ὑπερβολικοὶ θόρυβοι, σέξ τσιγάρα, ναρκωτικά, μακρινές ἀπουσίες ἀπὸ τὸ σπίτι, συμμετοχὴ σέ ὄργια καὶ μόνο μία ἔνδειξι νὰ παρέχει στοὺς γονεῖς· ἄν αὐτὰ ποὺ κάνει τοῦ γεμίζουν τὸ ψυχικὸ εἶναι καὶ τὸ αὐτοσυναίσθημα παροδικά. Ἀντιλαμβάνεται δὲ κανένας σὲ πόσο σύντομο χρονικὸ διάστημα τὸ παιδὶ θὰ ἀπογοητεύεται ἀπὸ ἡμέρα εἰς ἡμέρα καί πόσο γρήγορα θὰ καταντήσει ψυχικὸ ἐρείπιο Γιὰ τοῦτο καὶ κράτη διαφορετικοῦ τύπου τοῦ ἀνατολικοῦ ἤ δυτικοῦ μπλὸκ ἀντιδροῦν μέ βιαιότητα σέ τέτοιου τύπου μηδενιστικὴ ψυχολογία.

Στούς παραπάνω ἀρνητικοὺς παράγοντες πρέπει νὰ συμπεριλάβουμε τὸν κακὸ κινηματογράφο καὶ τηλεόραση ἤ καὶ τὰ πάσης μορφῆς ὀπτικοακουαστικὰ μέσα ἐπικοινωνίας τῶν ἀνθρώπων, ποὺ ἐνῶ στὴ θετικὴ τους μορφὴ μορφώνουν, ψυχαγωγοῦν ἤ κάνουν εὐκολώτερη τὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων, στὴν ἄλλη σπρώχνουν στὴν ἔλλειψι διαθέσεως γιὰ ἐνεργὸ θετικὴ προσφορὰ στὴν κοινωνία. ὁδηγοῦν στὴν ἐγκληματικότητα ἤ τὴν ἀπάτη.

Προσθέσατε καί ἀθλήματα ἤ σπόρτς, ποὺ μέ τὸν σημερινὸ ἐπαγγελματισμὸ τους κατήντησαν μάστιγες τῶν νέων βάλετε δὲ πλησίον τους κέντρα, νυκτερινὴ ζωὴ καὶ ὕποπτες φοιτήσεις σὲ λέσχες ὑπόπτου προελεύσεως καὶ θά ἔχετε ἕνα μωσαϊκὸ ποὺ σκοπὸ ἔχει νά παρεκτρέπει καὶ νὰ διαφθείρη τοὺς νέους.

Θὰ μπορούσαμε νὰ προσθέταμε ἀκόμη τὴν κακὴ χρήση τῶν μέσων συγκοινωνίας, τὴν πονηρὰ τυπογραφία μέ τὰ πάσης φύσεως πονογραφικὰ ἤ γκαγκστερικὰ μυθεύματα, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τὰ ἀθῶα δῆθεν κόμικς, μικρούς ἥρωες, τεντέν, ἤ κλασσικὰ εἰκονογραφημένα.

Ἡ ἀκόμη φυγὴ ἀπὸ τὴν ἀγκάλη τῆς Ἐκκλησίας ἤ δοκιμασμένων ὀργανώσεων ΣΕΠ καὶ ΣΕΟ μὴ τυχὸν τὸ παιδὶ.. ἀποβλακωθῆ.

Ἴσως νὰ κρατοῦσαν σέ μάκρος οἱ κατηγορίες μας γιὰ τοὺς νέους. Δέν ἔχουμε τέτοια πρόθεσι.

Ὅσοι ἀπὸ τοὺς νέους μέ βοήθεια τῆς οἰκογενείας - σχολείου - κοινωνίας κατώρθωσαν ν' ἀντιδράσουν μὲ τὴν εὐεργετικὴ προσφορὰ τῶν παραπάνω συντελεστῶν, ἀπέβησαν λαμπροὶ ἐπιστήμονες καὶ μορφωτικοὶ συντελεσταὶ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου, ἀπολαμβάνουν δὲ τῶν ἀγαθῶν τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ κατὰ τὸν πιὸ ἀξιοπρεπῆ τρόπο. Εὐτυχῶς ποὺ οἱ τελευταῖοι ἀποτελοῦν τὴν πληθώρα τῶν νέων καὶ θὰ τοὺς ἰδῆτε ἐκτυφλωτικὰ ὡραίους στὴ Δημοτικὴ, Μέση ἤ Ἀνωτάτη Ἐκπαίδευση.

Τέλος, σὲ ὁποιοδήποτε σημεῖο τῆς ὀργανωμένης παιδείας ἀνωτέρας ἤ ἀνωτάτης βρίσκεται μεγάλη ἐκτροπὴ τῶν νέων σὲ ἀνακόλουθες κοινωνικές στροφές κάπου ἐκεῖ κοντὰ ἀναζητεῖστε ἕνα μεγάλο ἤ μεγάλους καθοδηγητές, ποὺ πολλὲς φορὲς τούς ἀνέχεται ἤ τοὺς πληρώνει τὸ ἐπίσημο κράτος, ἀποσποῦν τοὺς νέους ἀπὸ τὴν ἐργώδη προσπάθεια ποὺ πρέπει νά καταβάλουν, γιά νὰ ἐπιτύχουν σὰν μέλη μιᾶς σύγχρονης κοινωνίας κοινοβουλευτικοῦ τύπου καὶ νὰ τοὺς στρέφουν σέ ἀντικείμενα ξένα πρὸς τὶς ἐπιστῆμες των ποὺ σκοπεύουν καὶ οἰκεῖα πρὸς ἰδεολογικὲς συγχύσεις.

Π. Τ.

Μιὰ διόρθωση

Στὸ ἄρθρο τοῦ κ. Χιονίδη «Λησμονημένοι Ναουσαῖοι ἀγωνιστές τοῦ '21 προσπάθειες γιὰ καταγραφή τους» ἐκ παραδρομῆς παραλήφθηκε ὁ ἀγωνιστὴς Ἀγγελόπουλος Δημήτριος. Ἦταν ἀξιωματικὸς ποὺ κατατάχθηκε στὴν 7η τάξη τους. Πολέμησε σὲ πολλὲς περιοχές.

Παιδικὴ χορωδία Πολιτιστικοῦ Κέντρου Ναούσης

Τὸ Πολιτιστικὸ Κέντρο Ναούσης ὀργάνωσε παιδικὴ χορωδία, ποὺ ἐμφανίσθηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὶς χριστουγεννιάτικες γιορτές.

Τό κτηνοτροφικό πρόβλημα τῆς Ἑλλάδος

Τοῦ
Κων) νου Βλάχου
Καθ. Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης

Ἡ Κτηνοτροφία στὴν Ἑλλάδα τὴν τελευταία δεκαετία ἔχει παραμεληθεῖ τόσο ποὺ οἱ κτηνοτρόφοι ἀπογοητευόμενοι τρέπονται πρὸς ἄλλες ἐργασίες.

Ἂν λάβουμε ὅμως ὑπόψη τὴν σημασία ποὺ ἔχουν τὰ ζωϊκῆς προελεύσεως τρόφιμα γιὰ τὸ σημερινὸ ἄνθρωπο (κρέας, γάλα, αὐγὰ κλπ.) τότε καταλαβαίνουμε γιατὶ τὰ πιὸ ἐξελιγμένα κράτη παράλληλα μὲ τὴ βιομηχανία τους ἐξακολουθοῦν νὰ κρατοῦν μιὰ ἀνθηρὴ κτηνοτροφία καὶ γιατὶ ὁ Ἀριστοτέλης πρὶν ἀπὸ 2.300 χρόνια τὴν εἶχε ὀνομάσει «ζῶσα γεωργία».

Ταῦρος «Γαλλικός» Σβίτς Ἀμερικῆς. (Ζωντανὸ βάρος, 1100 γρ. καθαρ.)

Ὅλοι οἱ ἐξελιγμένοι λαοὶ ποὺ διέπρεψαν στὴν ἀρχαιότητα καὶ διαπρέπουν καὶ σήμερα στὰ γράμματα καὶ τὶς ἐπιστῆμες ἔδωσαν καὶ δίδουν ἰδιαίτερη σημασία στὴ διατροφή τους μὲ ζωϊκῆς φύσεως πρωτεῖνες.

Καὶ στὴν Ἑλλάδα, στὸν πίνακα Ι βλέπουμε ὅτι ἐνῶ τὸ 1938 ὁ κάθε Ἕλληνας κατανάλωνε 15.1 κγ. κρέας τὸ χρόνο, τὸ 1975 ἔφθασε νὰ καταναλίσκει 51 κγ. μὲ τάση ἀκόμη μεγαλύτερης αὐξήσεως, ἐνῶ ὁ Ἀμερικανικὸς λαὸς καὶ ὅλοι οἱ ἐξελιγμένοι Εὐρωπαϊκοὶ λαοὶ ξεπερνοῦν τὰ 100 κγ. κατὰ κεφαλή.

Τὸ 1945 μετὰ ἀπὸ τὸν ἀποδεκατισμὸ ποὺ εἶχαν ὑποστεῖ στὴν κατοχὴ ὅλοι οἱ κλάδοι τῆς κτηνοτροφίας μας, ὁ ἑλληνικὸς λαὸς βρέθηκε σὲ ἀκόμη χειρότερη μοῖρα ἀπὸ ἐκείνη ποὺ βρίσκονταν προπολεμικά.

Ἔπρεπε νὰ βρεθεῖ ἕνας γρήγορος τρόπος βελτιώσεως καὶ αὐξήσεως τῆς κτηνοτροφίας μας ὥστε νὰ βοηθηθεῖ ὁ ἐξαντλημένος ἀπὸ τὴν πεῖνα Ἑλληνικὸς λαός. Ἔπρεπε νὰ ἀνασυγκροτηθοῦν ὅλοι οἱ κλάδοι τῆς κτηνοτροφίας οἱ ὁποῖοι θὰ μᾶς ἐξασφάλιζαν τὰ ζωϊκῆς φύσεως τρόφιμα, (κρέας, γάλα, βούτυρο, κλπ.) τὰ ὁποῖα ἔχουν ἰδιαίτερη βιολογικὴ σημασία στὴ διατροφὴ τοῦ ἀνθρώπου (πίναξ ΙΙ).

Ἕνας γρήγορος τρόπος βελτιώσεως καὶ ἀνασυγκροτήσεως τῆς κτηνοτροφίας μας καὶ προπαντὸς τῆς βοοτροφίας μας, ποὺ ἦταν ὄχι μόνο ἀποδεκατεσμένη ἀλλὰ καὶ σὲ ἐντελῶς πρωτόγονη κατάσταση, ἦταν - ἐφαρμογὴ τῆς Τ.Σ. ἢ ἐπὶ τὸ ἐπιστημονικώτερο τῆς Τεχνητῆς Σπερματεγχύσεως.

Τὸ 1945 μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ἱδρύματος Ἐγγὺς Ἀνατολῆς, τοῦ ἀνθρωπιστικοῦ ἐκείνου ἱδρύματος, τὸ ὁποῖο καὶ προπολεμικὰ εἶχε ἀρχίσει ἕνα πρόγραμμα ἀνακουφίσεως τοῦ προσφυγικοῦ πληθυσμοῦ στὴ Μακεδονία, ἐφαρμόσθηκε ἡ Τεχνητὴ Σπερματέγχυση. Ὁ ἐπιστημονικὸς αὐτὸς τρόπος ἀναπαραγωγῆς στὰ βοοειδῆ, τότε μόνο εἶχε ἀρχίσει νὰ ἐφαρμόζεται στὴν πράξη καὶ κυρίως στὶς Η. Π.Α., τὴν Ἀγγλία καὶ τὴ Δανία.

Ἡ Ἑλλάδα στάθηκε τυχερὴ στὴ μέθοδο αὐτή. Χρησιμοποιώντας σπέρμα ἀπὸ ταύρους ἐξηυγενισμένων φυλῶν ποὺ ἀγοράστηκαν ἀπὸ τὴν Ἀμερική, ἀρχίσαμε νὰ διασταυρώνουμε τὶς ἐγ-

ΠΙΝΑΞ Ι

Ἐμφαίνων τὴν παραγωγὴν καὶ τὰς εἰσαγωγὰς εἰς τόννους ὡς καὶ τὴν κατὰ κεφαλὴν καταναλισκομένην ποσότητα κρέατος 1976

Εἶδος κρέατος	Παραγόμενον	Εἰσαγόμενον	Κατανάλωσις κατὰ κεφαλὴν εἰς χγμ. ἐτησίως 1955	1975
Σύνολον	412000	92700	16,7	55,1
Πόειον	97000	79000		19,1
Χοίρειον	110000			12.0
Αἰγοπροβάτων	108000	13300		13,7
Πουλερικῶν	97000	200		10,4

χώριες ἀγελάδες μας στὴν ἀρχὴ μὲ σπέρμα ὑγρὸ ποὺ στέλναμε στὴν ἐπαρχία σέ θερμοκρασία + 4°C.

Ἐπειδὴ τὸ ὑγρὸ σπέρμα στὸ θερμὸ κλῖμα τῆς Ἑλλάδος δέν εἶχε καλὴ γονιμότητα, τὸ 1962 μὲ τὴν ἀνακάλυψη τῆς καταψύξεως τοῦ σπέρματος σὲ -196° C μὲ ὑγρὸ ἄζωτο ἡ Ἑλλάδα δὲν ὑστέρησε καὶ στὴν ἐφαρμογὴ τῆς καταψύξεως. Στὴν ἀρχὴ τὸ ἐφαρμόσαμε στὸ Νομὸ Ἔβρου καί ἀργότερα σὲ ὁλόκληρη τὴν Ἑλλάδα.

Ἔτσι σὲ 20 χρόνια μέχρι τοῦ ἔτους 1970 εἶχαν γεννηθεῖ μόνο στὴ Βόρειο Ἑλλάδα, ὅπου εἶναι καὶ ὁ ὄγκος τῆς ἀγελαδοτροφίας, 2,5 ἑκατομμύρια βελτιωμένα βοοειδῆ ἐκ τῶν ὁποίων πολλὰ εἶχαν γίνει πλέον καθαρόαιμα, 40.000 βελτιωμένα ἱπποειδῆ, καὶ 170.000 αἰγοπρόβατα ὅλα μὲ σπέρμα ἀπὸ ἐξευγενισμένες φυλὲς ποὺ εἶχαν ἀγορασθεῖ ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ καὶ εἶχαν φθάσει στὴ Θεσσαλονίκη ἀεροπορικῶς ἀπὸ τὴν Ἀμερική.

Κριάρι χιώτικης φυλῆς (Ζ. βάρος 75 χγμ.)

ΠΙΝΑΞ ΙΙ

Ἐμφαίνων τὴν παραγωγὴν ζωοκομικῶν προϊόντων (τόνοι)

Εἶδος	1938	1955	1975	
Κρέας σύνολον	111500	122700	469883	
Βόειον	16500	17677	126773	
Βουβάλου	—	1864	684	
Πρόβειον	—	47581	76259	115109
Αἴγειον	—	24000	38850	
Χοίρειον	—	24063	103279	
Πτηνῶν	—	27742	124721	
Γάλα νωπὸν σύνολον	272000	327900	1689899	
Ἀγελάδος	—	—	709611	
Βουβάλου	—	—	1621	
Προβάτου	—	—	523739	
Αἰγὸς	—	—	414928	
Ὠὰ	27000	39400	105780	

ΠΙΝΑΞ ΙΙΙ

Ἐμφαίνων τὰ ὑπάρχοντα ζῶα εἰς τὸν Ἑλληνικὸν χῶρον

Εἶδος ζώων	1938	1955	1975
Μόνοπλα σύνολον	951141	1041385	589462
Ἵπποι	363183	325937	158315
ἡμίονοι	183609	207690	141433
ὄνοι	404370	507758	289714
Βοοειδῆ:			
Ἀγελάδες ἀναπαρ.	700000	650000	458120
πρόβατα	8138772	9065053	8360519
αἶγες	4356120	4764762	4607719
χοῖροι	429748	621240	708726
πτηνὰ	11944551	12747805	22510293
κόνικλοι	695801	323921	1034537

Μὲ τὸν ἐπιστημονικὸ αὐτὸ τρόπο ἀναπαραγωγῆς κατωρθώθηκε μιὰ ραγδαία βελτίωση τῆς κτηνοτροφίας μας. Καὶ αὐτὸ ἐπετεύχθηκε μέ τὰ λίγα ἐκλεκτὰ ἄρρενα. Διότι ἡ ἐπιστήμη βρῆκε ὅτι ἀπὸ μία ἐκσπερμάτηση ἑνὸς ταύρου μποροῦν νὰ γεννηθοῦν ὄχι ἕνας ἀλλὰ 100—500 ἀπόγονοι, ἀφοῦ διαπιστώθηκε ὅτι μόνο 10—15 ἑκατομ. σπερματοζωάρια ἀρκοῦν γιὰ μιὰ σύλληψη, ἐνῶ ὁ ταῦρος μέ μιὰ ἐκσπερμάτηση δίδει 5—10 δισεκατομμύρια σπερματοωάρια. Οἱ ἀγελάδες ποὺ εἶχαν εἰσαχθεῖ κατὰ καιροὺς ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ ἀποτελοῦσαν σταγόνα στὸν ὠκεανὸ μπροστά στὰ ζῶα ποὺ γεννήθηκαν ἀπὸ τὶς ντόπιες ἀγελάδες μὲ τὴν Τ.Σ. καὶ οἱ περισσότερες τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐξαφανίζονταν μετὰ ἀπὸ 2 — 3 χρόνια λόγω κακοῦ ἐγκλιματισμοῦ.

Οἱ παραγωγοί μας μέχρι τοῦ 1963 ἦταν ἐνθουσιασμένοι γιατὶ ἡ κρεατοπαραγωγὴ καὶ ἡ γαλακτοπαραγωγὴ εἶχαν πολλαπλασιασθεῖ. Πίναξ ΙΙΙ. Μετὰ τὴν 3η διασταύρωση ὅμως τὰ ζῶα αὐτὰ λόγω τῶν ὑψηλῶν ἀποδόσεων καὶ τῆς πρώϊμης ἀναπτύξεως εἶχαν ἀνάγκη καλύτερης διατρο-

φῆς καὶ προπαντὸς σὰν μηρυκαστικὰ ποὺ εἶναι, εἶχαν ἀνάγκη καλῆς ποιότητος σανῶν. Οἱ παραγωγοί μας λόγω τῆς ἐλλείψεως βοσκῶν καί τῶν ὑψηλῶν τιμῶν τῆς μηδικῆς ἐξακολουθοῦσαν νὰ τὰ διατρέφουν μὲ ἄχυρο ὅπως καὶ τὰ πρωτόγονα βοοειδῆ. Ἀποτέλεσμα αὐτοῦ ἦταν στὰ ἀπαιτητικά αὐτὰ ζῶα, γρήγορα νὰ παρουσιασθεῖ ὁμαδικὴ στειρότητα, ἀποβολὲς καὶ διάφορα μεταβολικὰ νοσήματα. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ καὶ γιὰ ἄλλες αἰτίες οἱ ἀγελαδοτρόφοι μας ἄρχισαν νὰ ἀπογοητεύονται καὶ νὰ πωλοῦν τὶς ἀγελάδες τους. Ἔτσι ἡ ἀγελαδοτροφία μας ἄρχισε νὰ παίρνει τὸν κατήφορο καί ἀπὸ 735.000 ποὺ εἴχαμε τὸ 1964 σήμερα ἔχουν μείνει μόνο 458.000 ζῶα.

Δυστυχῶς μέχοι σήμερα δὲν ἔγινε καμμιὰ σοβαρὴ προσπάθεια ὥστε παράλληλα μὲ τὴ γενετικὴ βελτίωση τῶν ζώων νὰ εἶχε ἀρχίσει καὶ μιὰ συστηματικὴ βελτίωση τῶν βοσκῶν μας καὶ καλλιέργεια νομευτικῶν φυτῶν καὶ προπαντὸς μηδικῆς τῆς ὁποίας οἱ ἀποδόσεις εἶνα μιενάλες καὶ εἶναι ἡ πιὸ κατάλληλη χορτονομὴ γιὰ διατροφὴ βελτιωμένων μηρυκαστικῶν.

Οἱ ἐξευγενισμένες φυλές τῶν μηρυκαστικῶν (βοοειδῆ, αἰγοπρόβατα) δέν εἶναι δυνατὸ νά ἔχουν τὴν ὑγεία τους καὶ καλὴ παραγωγικότητα μόνο μὲ συμπεπυκνωμένες τροφὲς καί ἄχυρο. Τὴν μὴ ἐπάρκεια χορτονομῆς συνηθίζουμε νὰ ἀποδίδουμε στὸ ξηρὸ κλῖμα καὶ τὰ φτωχὰ ἐδάφη τῆς Ἑλλάδος. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ ξεχνοῦμε ὅτι σήμερα τὸ 80% τῆς καλλιεργούμενης Ἑλληνικῆς γῆς καλύπτεται μὲ σιτηρά. Ἡ καλλιεργούμενη ὅμως γῆ στὴν Ἑλλάδα ἀνέρχεται σὲ 40.000.000 στρέμματα ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ 15.000.000 εἶναι ἀρδευόμενα.

Ἂν τὸ 1/3 ἀπὸ τὶς ἀρδευόμενες αὐτὲς ἐκτάσεις καλλιεργηθεῖ μὲ μηδικὴ εἶναι δυνατὸ νὰ παραχθεῖ ἡ ποσότητα ἡ ὁποία ἀπαιτεῖται γιὰ τὴν ὀρθολογικὴ διατροφὴ τῶν βελτιωμένων ζώων μας.

Ἐπιπροσθέτως μὲ τὴν ἐφαρμογὴ προστατευτικῶν μέτρων ἀνάλογων πρὸς ἐκεῖνα ποὺ ἐφαρμόσθηκαν γιὰ τὴν σιτοκαλλιέργεια καὶ χάρις στὰ ὁποῖα ἡ παραγωγὴ σίτου πῆρε τεράστιες διαστάσεις, θὰ μποροῦσε νὰ λυθεῖ καὶ τὸ πρόβλημα τῆς ὀρθολογικῆς διατροφῆς τῆς βοοτροφίας

Αὐτὸ ἐπιβάλλεται ὄχι μόνο γιατὶ χωρὶς χορτονομὴ δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ ἔχουμε βελτιωμένες φυλές ζώων ἀλλὰ καὶ γιατὶ καὶ αὐτὴ ἡ σιτοκαλλιέργεια δὲν εἶναι δυνατὸ χωρὶς ἀμειψισπορὰ νὰ συνεχίζεται ἐπ' ἄπειρον ὅπως γίνεται σήμερα.

Λαμπρὸ παράδειγμα μᾶς παρέχει τὸ Ἰσραὴλ στὸ ὁποῖο παρ' ὅλον ὅτι οἱ κλιματολογικές συνθῆκες δὲν εἶναι καλύτερες ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, ἐν τούτοις ἔχει ἀναπτύξει λειμῶνες καί παραγωγὴ χορτονομῆς ποὺ ὁδήγησε σὲ μιὰ περίζηλη βελτιωμένη κτηνοτροφία.

Δὲν ἔχουμε τὴ γνώμη ὅτι τὴν ἀγελαδοτροφία μας τὴν ὁποία μὲ τόσο ἐνθουσιασμὸ εἶχαν ἀγκαλιάσει οἱ παραγωγοί μας, ἐμεῖς πρέπει νὰ τὴν ἀφήσουμε νὰ ἐκφυλιοθεῖ.

Ὅλες οἱ προηγμένες χῶρες τῆς γῆς σήμερα παρόλο ὅτι ἔχουν ἀναπτύξει σὲ μεγάλο βαθμὸ τὴ βιομηχανία τους ἐν τούτοις ἐξακολουθοῦν νὰ διατηροῦν μιὰ ἀνθηρὴ κτηνοτροφία ὥστε ἡ φυτικὴ βλάστηση τῆς χώρας τους μέ τὰ ἐξευγενισμένα ζῶα τους νὰ μεταβάλλεται σὲ πολύτιμα ζωϊκῆς φύσεως προϊόντα.

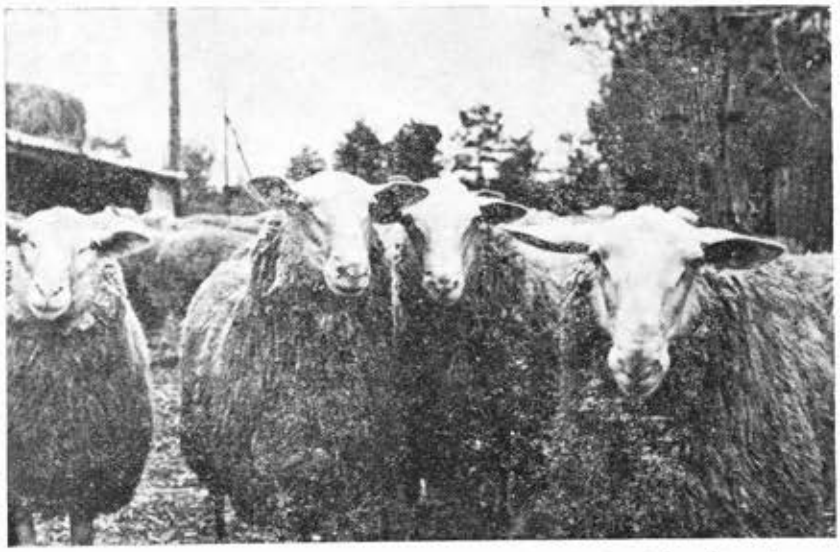

Κριάρια φυλῆς Φρηζλανδίας ποὺ εἶναι ὀνομαστὴ γιὰ τὸ πολὺ γάλα, τὴν πολυδυμία καὶ τὴν ἀπόδοση σὲ κρέας. (Ζωντανὸ βάρος 110 χγμ.)

Ἂς μὴ λησμονοῦμε ὅτι ἡ ἀγροτικὴ πολιτικὴ ἑνὸς κράτους στηρίζεται σὲ δύο σκέλη, στὴν γεωργία καὶ στὴν κτηνοτροφία Ἂν τὸ ἕνα σκέλος της χωλαίνει τότε ἡ ἀγροτικὴ ἐκείνη πολιτικὴ νοσεῖ καὶ ὅπως γνωρίζετε ἡ δική μας ἀγροτικὴ πολιτικὴ νοσεῖ.

Ἀπὸ τὸ 1965 στὰ χέρια τῶν παραγωγῶν μας τὰ βελτιωμένα ζῶα τὰ ὁποῖα μὲ τόσους κόπους τῶν παραγωγῶν μας καὶ τῆς πολιτείας εἶχαν δημιουργηθεῖ ἄρχισαν νὰ ἐκφυλίζονται. Σ' αὐτὸ συνετέλεσε ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἄλλα αἴτια καὶ ἡ κακὴ διατροφή.

Γιαυτὸ ἀπὸ τὸ ἔτος αὐτὸ στραφήκαμε πρὸς τὰ αἰγοπρόβατα. Αὐτὰ εἶναι σὲ θέση νὰ ἐκμεταλλεύονται τὴν αὐτοφυὴ βλάστηση τῶν Ἑλληνικῶν βοσκῶν καὶ τίς θαμνώδεις περιοχὲς ὅπου ἡ βελτιωμένη ἀγελάδα δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ ἐπιβιώσει.

Τὰ αἰνοπρόβατά μας σήμερα ἀπὸ 7,5 ἑκατόμμύρια ποὺ εἶχαν κατεβεῖ τὸ 1970, σήμερα ἔγιναν 8,5 ἑκατομ. καὶ τὰ προϊόντα τους (γάλα, κρέας, τυρί, μαλλί, δέρμα) ἔχουν ἱκανοποιητικές τιμές.

Αὐτὸ κίνησε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν προβατοτρόφων μας, ὅπως μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ ἀντιληφθεῖ καὶ ἀπὸ τὰ ποίμνιά τους, τὰ ζῶα

τῶν ὁποίων δὲν ἐμφανίζουν πλέον τὴν καταβολὴ τῆς θρέψεως καί τὴν ἐγκατάλειψη ποὺ ἐμφάνιζαν πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια.

Ὁ κλάδος αὐτὸς τῆς κτηνοτροφίας μπορεῖ νὰ γίνει ἀκόμα ἀποδοτικότερος, μὲ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν νεώτερων προόδων τῆς ἐπιστήμης ὅπως εἶναι ὁ διὰ ὁρμονικῆς ἀγωγῆς συγχρονισμός τοῦ οἴστρου τὸν ὁποῖο μὲ ἐνθουσιασμὸ ὑποδέχθηκαν οἱ προβατοτρόφοι, ἡ ἐφαρμογὴ τῆς τεχνητῆς σπερματεγχύσεως μὲ σπέρμα ἀπὸ ἐκλεκτὲς φυλές, καὶ ὁ τεχνητὸς θηλασμὸς τῶν ἀμνοεριφίων μὲ συνθετικὸ γάλα.

Μὲ τὶς ἐπιστημονικὲς αὐτὲς ἐπεμβάσεις ὑπολογίζεται ὅτι εἶναι δυνατὸ νὰ αὐθηθοῦν τὰ ἔσοδα τῶν προβατοτρόφων κατὰ τὸ 1/3 ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ ἔχει σήμερα.

Ἀνακεφαλαιώνοντας τὰ παραπάνω νομίζουμε ὅτι εἶναι δυνατὸ νὰ διορθωθεῖ τὸ ἄρρωστο σκέλος τῆς κτηνοτροφίας μας ἐὰν ληφθοῦν τὰ παρακάτω μέτρα:

Ι. Ἂν ἀντιμετωπισθεῖ ριζικὰ τὸ πρόβλημα τῶν βοσκῶν μας καὶ ἡ παραγωγὴ χορτονομῆς ποὺ ἀπαιτεῖται γιὰ τὰ βελτιωμένα βοοειδῆ καὶ οἰγοπρόβατα

1. Ἂν ληφθοῦν ριζικὰ προστατευτικὰ μέτρα ὑπὲρ τῆς κτηνοτροφίας.

2. Ἂν ὀργανωθεῖ - ὑπηρεσία Γενετικῆς βελτιώσεως ὥστε νὰ ἐλέγχει καὶ ἐπιλέγει τὰ καλὰ ζῶα ἀναπαραγωγῆς.

3. Ἂν πλαισιωθοῦν οἱ ἀγελαδοτροφικές περιοχές τῆς χώρας μὲ κτηνίατρους εἰδικευμένους στὴ στειρότητα καὶ τὴν τεχνητὴ σπερματέγχυση ἀσχολούμενοι ἀποκλειστικὰ μὲ τὰ θέματα αὐτά.

4. Ἂν πλαισιωθεῖ ἡ ὕπαιθρος μὲ γεωργοτεχνίτες ἀπόφοιτους τῶν τεχνικῶν σχολῶν εἰδικευμένους στὸν συγχρονισμὸ τοῦ οἴστρου, τὴν τεχνητὴ σπερματέγχυση τῶν αἰγοπροβάτων, καί στὴν ἐφαρμογὴ τοῦ τεχνητοῦ θηλασμοῦ τῶν ἀμνοεριφίων.

5. Ἂν προστατευθεῖ τὸ γάλα τῶν αἰγοπροβάτων μὲ τὴν ἵδρυση συνεταιρικῶν τυροκομείων ἐφοδιασμένων μὲ ὅλα τὰ σύγχρονα μέσα τυροκομήσεως καὶ ὑγιεινῆς.

Τράγος τῆς φυλῆς Ζάσνεν Ἐλβετίας (Ζωντανὸ βάρος 80 χγμ.)

6. Ἂν ἀποπερατωθεῖ ἡ ζωοτεχνικὴ ἔκθεση Νέας Ἀγχιάλου ὅπου θὰ συγκεντρώνονται σέ τακτὲς ἡμερομηνίες τά κατόπιν γενετικοῦ ἐλέγχου κρινόμενα ἀπὸ τὴν εἰδικὴ ὑπηρεσία Γενετικῆς βελτιώσεως κατάλληλα γιὰ ἀναπαραγωγὴ ζῶα καὶ ὅπου θὰ πωλοῦνται μὲ δημοπρασίες γιὰ ἀναπαραγωγὴ ὥστε νὰ μὴν καταλήγουν στὰ σφαγεῖα ὅπως γίνεται σήμερα.

Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ δὲν θὰ ἀδικεῖται οὔτε ὁ ἰδιοκτήτης οὔτε ὁ ἀγοραστὴς ἀλλὰ οὔτε καὶ ἡ πολιτεία ποὺ σήμερα πληρώνει πολλὰ ἑκατομμύρια δρχ. γιὰ τὴν ἀγορὰ ζώων ἀναπαραγωγῆς ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ γιὰ νὰ ἀχρηστευθοῦν σέ λίγο λόγω κακοῦ ἐγκλιματισμοῦ.

Στὸ χῶρο τῆς ζωοτεχνικῆς Ἐκθέσεως Ἀγχιάλου μὲ τὴν ὀργάνωση ἐπιπλέον μιᾶς Ἐθνικῆς ἐτήσιας κτηνοτροφικῆς ἐκθέσεως, θὰ συντελοῦσε στὴν ἄνοδο τῆς ζωοτεχνικῆς συνειδήσεως τῶν κτηνοτρόφων μας ποὺ σήμερα στὴν ἀγελαδοτροφία τουλάχιστον ὑστεροῦν.

7. Γιὰ τὴν χοιροτροφία καὶ πτηνοτροφία οἱ ὁποῖες δὲν ἔχουν ἀνάγκη χορτονομῆς τὰ προβλήματα εἶναι πολὺ λιγότερα. Οἱ κλάδοι αὐτοὶ τῆς κτηνοτροφίας μὲ τὴν οἰκογενειακὴ καί βιομηχανικὴ μορφὴ ἂν ὀργανωθοῦν σὲ ὁμοσπονδία συνεταιρισμῶν εἶναι δυνατὸ ὄχι μόνο νὰ καλύψουν τὶς ἀνάγκες λαοῦ μας σὲ ζωϊκὰ τρόφιμα, ἀλλὰ νὰ ἔχουμε καί περίσσευμα γιὰ ἐξαγωγή.

8. Ἡ ἱπποπαραγωγή μας, ἀφοῦ ἐλαττώθηκε τὴν τελευταία 10ετία κατὰ 50% ἐξακολουθεῖ νὰ λιγοστεύει διαρκῶς ἀντικαθιστάμενη μὲ τὴ μηχανή. Ὅπως σ' ὅλα τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης ὅμως ἔτοι καὶ στὴν Ἑλλάδα ἕνας περιωρισμένος ἀριθμὸς ἵππων εἶναι δυνατὸ νὰ διατηρηθεῖ.

Αὐτὸ εἶναι δυνατὸ καὶ πρέπει νὰ τό. πετύχουμε μὲ τὴν ἵδρυση ἀγροτικῶν ἱππικῶν ὁμίλων ὄχι μόνο γιὰ τὶς γεωργικές ἐργασίες καὶ τὴν ἄθληση τῆς νεολαίας μας ἀλλὰ καί γιὰ τὴν αὔξηση τῶν ἐσόδων τῶν ἀγροτῶν μας μέ τὴν ἐνοικίαση τῶν ἵππων τοὺς θερινοὺς μῆνες στοὺς τουρίστες. Τέτοιοι ἱππικοὶ ἀγροτικοὶ ὅμιλοι σήμερα ἔχουν ἱδρυθεῖ πάνω ἀπὸ 600 στὶς τουριστικές περιοχὲς τῆς Ἰταλίας καὶ ἄλλοι 650 περίπου στὴ Γαλλία.

Τελειώνοντας θὰ ἤθελα νὰ τονίσω ὅτι καὶ ὁ μέγας πανεπιστήμον καί φιλόσοφος Ἀριστοτέλης πρὸ 2300 ἐτῶν ἐκτιμώντας ἰδιαίτερα τὴν συμβολὴ τῆς κτηνοτροφίας πρὸς τὸν ἄνθρωπο τὴν εἶ-

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὴ σελίδα 161

Τὸ κρασί

****

ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΑΠΟΛΑΥΣΕΩΣ Ἢ ΔΗΛΗΤΗΡΙΟ;

Γιάννη Κοίλιαρη
Γεωπόνου — Οἰνολόγου

Κανεὶς δὲν θὰ μποροῦσε νὰ ἰσχυρισθῆ ὅτι τὸ κρασί εἶναι κάτι τὸ ἀπαραίτητο γιὰ τὴ διατροφή μας. Ἑκατομμύρια ἄνθρωποι στὸν κόσμο ζοῦν θαυμάσια χωρὶς νὰ πίνουν οὔτε μιὰ σταγόνα κρασὶ ἢ ἄλλο ἀλκοολοῦχο ποτό. Ἀλλὰ καὶ κανεὶς δὲν θὰ μποροῦσε νὰ ἀμφισβητήσει τὸ γεγονὸς ὅτι ἀκόμη πιὸ πολλὰ ἑκατομμύρια ἄνθρωποι βρίσκουν στὴ χρήση τοῦ κρασιοῦ μιὰ κάποια ἀπόλαυση.

Πάντα ὁ ἄνθρωπος ἔνοιωθε, συνειδητὰ ἢ ἀσυνείδητα, σὰν ἀνάγκη νὰ κατατάσσει τὸ κάθε τι σὲ «καλό» ἢ «κακό» ἂν καὶ τὶς δύο αὐτὲς ἔννοιες τὶς χαρακτήριζε πάντοτε κάποια ρευστότης στὸν χῶρο καὶ στὸν χρόνο. Πῶς ὅμως θὰ τοποθετηθοῦμε ἀπέναντι σὲ πράγματα ποὺ φαίνεται νὰ κλείνουν μέσα τους «καλό» καὶ «κακό» ταυτόχρονα, ὅπως συμβαίνει μὲ τὸ κρασί; Καὶ κάνοντας ἕνα βῆμα πιὸ πέρα ποῦ θὰ κατατάξουμε τὸν ἄνθρωπο ποὺ κι' αὐτὸς ἐπίσης κλείνει μέσα του δύο ἀντίρροπες, θὰ λέναμε, δυνάμεις: τὴν ἐπιθυμία καὶ τὴν λογική; Κατὰ κάποιο τρόπο, τὸ «κακό» καὶ τὸ «καλό»;

Ὅμως ἂς μὴ εἰσχωρήσουμε σὲ φιλοσοφικὰ μονοπάτια, ὅπου ὁ γράφων δὲ νομίζει ὅτι θὰ ἦταν καλὸς ὁδηγός. Ἂς προσπαθήσουμε μόνο νὰ βοηθήσουμε τὸν ἀναγνώστη νὰ δεῖ στὴ σωστή τους προοπτικὴ καὶ διαστάσεις τοὺς κινδύνους ποὺ ἐνεδρεύουν στὸ κρασὶ (κατ' ἐπέκταση καὶ στὰ ἄλλα ἀλκοολοῦχα ποτά), ἀλλὰ παράλληλα νὰ γνωρίσει καὶ τὶς εὐεργετικές του ἰδιότητες. Μ' ἄλλα λόγια νὰ ἀποκαλύψουμε ὅσο μποροῦμε πιὸ καθαρὰ καὶ πιὸ ὑπεύθυνα τὰ δύο πρόσωπα, «καλό» καὶ «κακό» τοῦ πανάρχαιου αὐτοῦ ποτοῦ.

Κατ' ἀρχὴν πιστεύουμε ὅτι τὸ κρασὶ εἶναι ἕνα εὐεργετικὸ δῶρο τῆς φύσεως ποὺ ὅμως εὔκολα ἀλλάζει ὄψη ἂν δὲν τὸ χρησιμοποιοῦμε ὅπως πρέπει. Εἶναι γιὰ ὅλους ἕνα εἶδος πειρασμοῦ ποὺ ὅμως ἐπιφυλάσσεται νὰ δωρίζει τὶς ἀρετές του μόνο σ' αὐτοὺς ποὺ τὶς ἀξίζουν, ποὺ τὸ χρησιμοποιοῦν διακριτικά, μὲ μέτρο. Εἶναι σὰν τὴ φωτιὰ στὸ τζάκι ποὺ μᾶς χαρίζει πλούσια τὴ θαλπωρή της, ἀλλὰ καὶ ποὺ μπορεῖ νὰ μᾶς κάψει ἂν δὲν κρατηθοῦμε στὴ σωστὴ ἀπόσταση. Οἱ ἰατρικὲς στατιστικὲς μᾶς πληροφοροῦν ὅτι ἡ κατάχρηση τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν εἶναι ἡ αἰτία γιὰ τὸ 80% τῶν περιπτώσεων κιρρώσεων καὶ παγκρεατίτιδων, καθὼς καὶ γιὰ σοβαρὲς νευρικὲς διαταραχὲς καὶ ἀνωμαλίες στὴ θρέψη. Κυρίως ὅμως εἶναι ἡ αἰτία γιὰ τὴν ὑποβάθμιση τοῦ ἀνθρώπου τόσο σὲ οἰκογενειακό, ὅσο καὶ σὲ κοινωνικὸ πλαίσιο γενικώτερα.

Ποῦ ὅμως βρίσκεται ἡ ἐνοχή; Βέβαια ἂν δὲν ὑπῆρχαν τὰ ἀλκοολοῦχα ποτὰ ἀσφαλῶς δὲν θὰ ὑπῆρχαν καὶ ἀλκοολικοί. Ἂν μάλιστα ἀκολουθήσουμε τὴν ἴδια συλλογιστικὴ κατεύθυνση εὔκολα συμπεραίνουμε ὅτι ἂν δὲν ὑπῆρχαν τὰ αὐτοκίνητα δὲν θὰ εἴχαμε τόσα θύματα καθημερινῶς, ἂν δὲν ὑπῆρχε ὁ ἠλεκτρισμὸς δὲν θὰ εἴχαμε ἠλεκτροπληξίες κ.λ.π. Ἀλήθεια πόσοι ἀπὸ μᾶς τοὺς μὴ ἀλκοολικοὺς γινόμαστε, βραχυπρόθεσμα ἢ μακροπρόθεσμα, θύματα τοῦ καπνίσματος ἢ τῆς πολυφαγίας ἢ ἕνα σωρὸ ἄλλων μορφῶν εὐδαιμονισμοῦ; Θὰ πρέπει λοιπὸν νὰ καταριόμαστε π.χ. τὴν ἀφθονία τῶν ἀναθῶν καὶ νὰ ζηλεύουμε κάποιες ἀσιατικὲς ἢ ἀφρικανικὲς χῶρες ὅπου οἱ ἄνθρωποι εἶναι στὴν πλειονότητά τους... παννεκὲν λόνω ὑποσιτισμοῦ; Μὲ τέτοιους ὅμως συλλογισμοὺς δὲν κάνουμε τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ ἀναζητοῦμε τὴν ἐνοχὴ ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχει γιὰ νὰ τὴν ἀποκρύψουμε ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει. Καὶ γινόμαστε τὸ λιγώτερο ἀνειλικρινεῖς ἂν ὄχι ἀνόητοι. Γιατὶ ἡ ἐνοχὴ δὲν βρίσκεται στὸ κρασί. Βρίσκεται στὸ μυαλό μας καὶ στὸ κοινωνικὸ περιβάλλον στὸ ὁποῖο ζοῦμε.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὁ δημιουργὸς ἔφτιασε ἔτσι τὰ πράγματα, ὥστε οἱ λειτουργίες, οἱ πιὸ ἀπαραίτητες γιὰ τὴ ζωὴ νὰ εἶναι συνδεδεμένες μὲ κάποια μορφὴ ἡδονῆς. Παράλληλα ὅμως μᾶς ποιίκισε καὶ μὲ τὴ λογική. Ὑπέρτατο καθῆκον μας εἶναι νὰ τὴ χρησιμοποιοῦμε σωστά. Πιστεύουμε ὅτι τὴν ἡμέρα ποὺ ὁ καθένας ἀπὸ μᾶς θὰ μπορέσει νὰ συνειδητοποιήσει πῶς οἱ διαστάσεις τῶν ἐννοιῶν «ἐπιθυμία» καὶ «ἀπόλαυση» πρέπει νὰ ἐναρμονίζονται μὲ τοὺς κανόνες τοῦ «μέτρου» ποὺ ὁ ὁλοκληρωμένος ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ἐπιβάλει στὴ ζωή του, ἀσφαλῶς θὰ πάψουν νὰ ὑπάρχουν ἀλκοολικοί, ὅπως θὰ πάψουν νὰ ὑπάρχουν καὶ πολλὲς ἄλλες μορφὲς δυστυχίας.

Καὶ εἶναι πλάνη νὰ πιστεύουμε ὅτι τὸ μέτρο, ὁ λογικὸς δηλαδὴ περιορισμός, μειώνει τὸ μέγεθος μιᾶς ἀπολαύσεως, μιᾶς ἡδονῆς. Ἀντίθετα, τὸ μέτρο εἶναι αὐτὸ ποὺ τὶς νοστιμίζει, ποὺ δὲν ἀφήνει νὰ μεταβληθοῦν οἱ ἔννοιες αὐτὲς σὲ ρουτίνα, ποὺ μᾶς κρατᾶ μακρυὰ ἀπ' τὸν κορεσμὸ καὶ τὴν ἀηδία.

Ἂν ὅμως οἱ κανόνες ποὺ ὁδηγοῦν στὴν πνευματική μας ὁλοκλήρωση, στὴν καλλιέργειά μας, εἶναι τὸ «μεγάλο ἔργο» τῆς ζωῆς τοῦ καθενὸς ἀπὸ μᾶς, οἱ κανόνες ποὺ ἀφοροῦν στὸ φθαρτό μας μέρος, στὸ σῶμα μας εἶναι πολὺ πιὸ ἁπλοὶ καὶ ἡ ἐπιστήμη τοὺς φωτίζει ὁλοένα καὶ περισσότερο, ὥστε σήμερα μποροῦμε νὰ δώσουμε μιὰ ἀπάντηση στὸ ἁπλὸ ἐρώτημα:

— Πότε τὸ κρασὶ εἶναι πηγὴ ἐνεργείας καὶ στοιχεῖο ἀπολαύσεως;

— Πότε τὸ κρασί, καὶ γενικώτερα τὸ ἀλκοόλ, γίνεται δηλητήριο;

ΛΙΓΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΥΡΩ ΑΠ' ΤΗ ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗ ΒΙΟΧΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΟΞΕΙΔΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΛΚΟΟΛ

Πέρα ἀπ' τὴ γενικώτερη ἀξία του σ' ἕνα καλὸ γεῦμα, τὸ κρασὶ εἶναι ὁπωσδήποτε κι' ἕνα τρόφιμο καὶ ὑπὸ τὸ πρῖσμα αὐτὸ θὰ τὸ ἐξετάσουμε στὴ συνέχεια, ταξινομώντας, κανδρικά, σὲ ὁμάδες, τὶς πιὸ ἀξιόλογες ἀπὸ διαιτητικῆς πλευρᾶς οὐσίες ποὺ περιέχει. Φυσικά, δὲν θὰ πρέπει νὰ ξεχνοῦμε ὅτι ὁ τύπος τοῦ κρασιοῦ καὶ ἡ περιοχὴ προελεύσεώς του εἶναι δυνατὸ νὰ διαφοροποιοῦν, λίγο ἢ πολύ, τὴ χημική του σύσταση.

Ἂς δοῦμε λοιπὸν μὲ συντομία τὶς οὐσίες αὐτές.

α. Βιταμίνες

Σὰν πηγὴ βιταμινῶν τὸ κρασὶ δὲν ἔχει καὶ πολὺ ἐνδιαφέρον. Περιέχει βέβαια ἀρκετὲς βιταμίνες κυρίως τοῦ συμπλέγματος Β (τὶς Β1, Β2, Β3, Β5, Β6, Β12) ἀλλὰ σὲ ποσότητες ποὺ κυμαίνονται ἀπὸ ἑκατοστὰ μέχρι δέκατα τοῦ χιλιοστοῦ τοῦ γραμμαρίου στὸ λίτρο. Μ' ἄλλα λόγια πίνοντας ἕνα λίτρο κρασὶ τὴν ἡμέρα εἶναι ζήτημα ἂν καλύπτουμε τὸ 5—10% τῶν ἡμερησίων ἀναγκῶν μας σ' αὐτὲς τὶς βιταμίνες. Ὑπάρχουν ἀκόμη καὶ οἱ βιταμίνες Η (βιοτίνη) καὶ Ι (μεσοϊνοσιτόλη) σὲ ἀναλογίες σημαντικὰ μεγαλύτερες ἀπὸ τὶς προηγούμενες. Γενικά, τὰ κόκκινα ἀκρασιὰ εἶναι πιὸ πλούσια σὲ βιταμίνες ἀπ' τὰ ἄσπρα, γιατὶ οἱ χρωστικές τους προστατεύουν τὶς βιταμίνες ποὺ ὡς γνωστὸν εἶναι φωτοευαίσθητες.

β. Ἀνόργανα συστατικά

Ἀρκετὰ πλούσιο εἶναι τὸ κρασὶ σὲ ἅλατα καλίου ποὺ ἔχουν διουρητικὲς ἰδιότητες. Περιέχει ἐπίσης σίδηρο σὲ ποσότητα 5—6 χιλιοστῶν τοῦ γραμμαρίου στὸ λίτρο. Τὸ 80% τῆς ποσότητος αὐτῆς εἶναι ἀφομοιώσιμο ἀπ' τὸν ἀνθρώπινο ὀργανισμό. Πρέπει δὲ νὰ γνωρίζουμε ὅτι οἱ ἡμερήσιες ἀνάγκες σὲ σίδηρο τοῦ ἐνηλίκου ἀνθρώπου εἶναι γύρω στὰ 5,5 χιλιοστὰ τοῦ γραμμαρίου. Σὲ μικρότερες ἀκόμη ποσότητες βρίσκονται στὸ κρασὶ καὶ κοβάλτιο, ἀσβέστιο, χαλκὸς κ.ἄ.

γ. Φαινολικὲς οὐσίες

Στὴν ὁμάδα αὐτὴ περιλαμβάνονται κυρίως οἱ ἀνθοκυάνες καὶ οἱ τανίνες, στὶς ὁποῖες ὀφείλεται τὸ χρῶμα καὶ ἡ στυφάδα τοῦ κρασιοῦ. Οἱ οὐσίες αὐτὲς δὲν ἔχουν βέβαια καμιὰ θρεπτικὴ ἀξία ἔχουν ὅμως ἀντιβιοτικὲς ἰδιότητες. Ἔτσι, ἡ μαλβιδίνη ἡ πιὸ κοινὴ χρωστικὴ στὰ κόκκινα κρασιά, ἔχει ἀντιβιοτικὴ δράση κατὰ Staphylococcus aureus, Shigella paradysenteriae, Salmonella typhosa κ.ἄ. Ἔχει δὲ διαπιστωθεῖ ὅτι ὅσο πιὸ νεαρὸ σὲ ἡλικία εἶναι ἕνα κρασὶ τόσο πιὸ ἀξιόλογη εἶναι ἡ βακτηριοκτόνος δράση του, ποφανῶς γιατὶ τὰ νέα κρασιὰ εἶναι πλουσιώτερα σὲ ἀνθοκυάνες.

Γενικά, πιστεύεται ὅτι οἱ φαινολικὲς οὐσίες τοῦ κρασιοῦ ἀσκοῦν κάποια προφυλακτικὴ δράση στὶς περιπτώσεις ἀσθενειῶν ποὺ μεταδίδονται στὸν ἄνθρωπο μὲ τὸ νερό.

δ. Ἀζωτοῦχες οὐσίες

Ἂν καὶ πολυάριθμες (διάφορα ἀμινοξέα, πεπτίδια καὶ πρωτεΐνες) δὲν ἔχουν καμιὰ θρεπτικὴ σημασία γιατὶ περιέχονται στὸ κρασὶ σὲ πολὺ μικρὰ ποσοστὰ (0,01 — 0,1%).

ε. Σάκχαρα καὶ ἄλλα ὀργανικὰ συστατικά

Ὡς γνωστὸ τὰ σάκχαρα εἶναι πηγὴ ἐνεργείας γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Στὰ λεγόμενα ξηρὰ κρασιὰ ἐλάχιστα σάκχαρα ὑπάρχουν, ὄχι παραπάνω ἀπὸ 1,5 γραμμάριο στὸ λίτρο. Πρόκειται γιὰ μιὰ κατηγορία σακχάρων ποὺ οἱ ζύμες ποὺ φτιάχνουν τὸ κρασὶ δὲν μποροῦν νὰ τὰ ζυμώσουν, νὰ τὰ μετατρέψουν δηλαδὴ σὲ ἀλκοόλ.

Ἀντίθετα στὰ γλυκίζοντα κρασιὰ ὑπάρχουν ἀρκετὰ σάκχαρα (ἀπὸ 10 ἕως 30 γραμμάρια στὸ λίτρο) καὶ στὰ γλυκὰ ἀκόμη περισσότερα. Ἕνα γραμμάριο σακχάρου ἀποδίδει καιόμενο γύρω στὶς 3,5—4 θερμίδες. Ἄλλα συστατικὰ τοῦ κρασιοῦ ποὺ μεταβολιζόμενα ἀποδίδουν ἐνέργεια εἶναι ἡ γλυκεοίνη, οἱ ἀλδεΰδες καὶ μερικὰ ὀξέα.

στ. Ἀλκοόλη (οἰνόπλευμα)

Ὅταν πίνουμε ἕνα ἀλκοολοῦχο ποτό, τὸ ἀλκοὸλ περνᾶ στὸ αἷμα μας σὲ 15—30 λεπτὰ τῆς ὥρας ἂν τὸ στομάχι μας εἶναι ἄδειο ἢ σὲ 1 ἕως 3 ὧρες, ἂν εἶναι γεμάτο. Ἀπὸ τὴν ποσότητα τοῦ ἀλκοὸλ ποὺ πίνουμε τὸ 1—3% ἀποβάλλεται μὲ τὰ οὖρα καὶ τὴν ἀναπνοή μας. Τὸ μέγιστο ὅμως ποσοστὸ καίγεται σὲ νερὸ καὶ διοξείδιο τοῦ ἄνθρακος μὲ ταυτόχρονη ἀπελευθέρωση θερμικῆς ἐνεργείας ποὺ εἶναι γύρω στὶς 6 θερμίδες γιὰ κάθε γραμμάριο ἀλκοόλης. Ὑπολογίζουν ὅτι ἡ καύση αὐτὴ τοῦ οἰνοπνεύματος σ' ἕναν ἐνήλικο, ὑγιὴ καὶ σωστὰ διατρεφόμενο ἀνθρώπινο ὀργανισμό, γίνεται μὲ μέγιστο ρυθμὸ 90 περίπου χιλιοστῶν τοῦ γραμμαρίου ἀνὰ κιλὸ σωματικοῦ βάρους καὶ ἀνὰ ὥρα, δηλαδὴ γύρω

στὰ 6 γραμμάρια τὴν ὥρα σ' ἕνα ἄνθρωπο 70 κιλῶν, ἢ γύρω στά 145 γραμμάρια τὸ 24ωρο. Οἱ εἰδικοὶ ὅμως συνιστοῦν μείωση τῶν ποσοτήτων αὐτῶν τουλάχιστον κατὰ 50% σὰν περιθώριο ἀσφαλείας. Πέφτουμε ἔτσι κοντὰ στὰ 70 γραμμάρια τὸ 24ωρο καὶ λαμβάνοντας ὑπόψη τὸν μειωμένο μεταβολισμό μας κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ὕπνου καταλήγουμε σ' αὐτὸ ποὺ θεωρεῖται σὰν ἀξίωμα ἀπ' τοὺς διαιτολόγους καὶ ποὺ ἤδη ἔχουμε ἀναφέρει στὸ 2ο τεῦχος τῆς «Νιάουστας» Ὅτ ιδηλαδὴ μποροῦμε νὰ καταναλίσκουμε ἡμερησίως γύρω στὰ 40 γραμμάρια ἀλκοὸλ ποὺ γιὰ τὰ συνηθισμένα κρασιὰ τῶν 11—12 βαθμῶν μεταφράζεται σὲ 450 περίπου γραμμάρια κατανεμημένο ὅμως τουλάχιστον στὰ δύο κύρια γεύματα. Γιὰ τὶς γυναῖκες συνιστοῦν μείωση κατὰ τὸ 1)3.

Στὰ ὅρια αὐτὰ ὁ ὑγιὴς ἀνθρώπινος ὀργανισμὸς καίει τὸ ἀλκοὸλ χρησιμοποιώντας τοὺς κανονικοὺς μεταβολικοὺς μηχανισμοὺς) (πρόκειται γιὰ ἐνζυματικὰ συστήματα ὅπου κυριαρχεῖ ἕνα ἐλεύθερο συνένζυμο ποὺ ἡ βιοχημεία τὸ βάφτισε μὲ τὸ μακαρονοειδὲς ὄνομα νικοτιναμίδιο-αδενινο-δινου κλεοτίδιο ἢ NAD γιὰ συντομία, τὸ ὁποῖο ὀξειδώνει τὴν ἀλκοόλη). Μέχρις ἐδῶ τὸ ἀλκοὸλ εἶναι μιὰ ἀκόμη πηγὴ ἐνεργείας.

Πιὸ πάνω ἀπ' τὰ ὅρια αὐτὰ ἐνεδρεύει ὁ κίνδυνος. Πότε ἀκριβῶς ἀρχίζει νὰ γίνεται τοξικὸ γιὰ τὸν ἀνθρώπινο ὀργανισμό, δὲν εἶναι εὔκολο νὰ καθορισθεῖ γιατὶ ἐξαρτᾶται ἀπ' τὸ ἄτομο κι ἀπ' τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο διαιτᾶται. Πάντως ἀπ' τὴ στιγμὴ ποὺ ἡ ποσότητα τοῦ ἀλκοὸλ ποὺ θὰ πιοῦμε ξεπεράσει τὸ ὅριο ποὺ ὁ ὀρνανισμός μας μπορεῖ νὰ μεταβολίσει φυσιολογικά, τότε νίνεται συναγερμὸς καὶ ἀμέσως ρίχνονται στὴ μάχη ἐφεδρικὰ συστήματα καύσεως τοῦ ἀλκοόλ. τὰ ὁποῖα ὅμως, ἀντίθετα ἀπ' τὰ κανονικά, καταστρέφουν τὰ κύτταρα τῶν ἱστῶν ἢ τῶν ὀργάνων στὰ ὁποῖα θὰ δράσουν.

Αὐτὰ λοιπὸν τὰ ἐφεδρικὰ συστήματα καῖνε τὸ ἀλκοὸλ μὲ τὸν ἴδιο τρόπο ποὺ θὰ καίγαμε στὸ τζάκι μας μερικὰ κακῆς ποιότητας ξύλα· δηλαδὴ ἀνακατεύοντάς τα μὲ τὰ καλά. Στὸν ἀνθρώπινο ὀργανισμὸ τῶν ρόλο τῶν «καλῶν καυσίμων» τὸν παίζουν τὰ ἀμινοξέα καὶ τὰ νουκλεϊνικὰ (πυρηνικὰ) ὀξέα ποὺ καίγονται κι' αὐτὰ μαζὶ μὲ τὸ ἀλκοὸλ μὲ ταυτόχρονη καταστροφὴ τῶν κυττάρων ποὺ συμμετέχουν στὴ μάχη «Ἀποθανέτω ἡ ψυχή μου μετὰ τῶν ἀλλοφύλων» δηλαδή Ἔτσι τὸ ἀλκοὸλ γίνεται ἡ αἰτία ἀφενὸς σπατάλης ἀπ' τὸν ὀργανισμὸ πολύτιμων βιταμινῶν καὶ πρωτεϊνῶν, προκαλώντας ἀβιταμινώσεις καὶ ἄλλες διαταραχὲς στὴ θρέψη, καὶ ἀφετέρου ἀναπτύξεως ἐπικινδύνων μεταβολικῶν συστημάτων στὰ ὁποῖα ὁ ὀργανισμὸς ἐθίζεται καὶ σιγὰ - σιγὰ αὐτοκαταστρέφεται. Γίνεται, μὲ ἄλλα λόγια δηλητήριο.

Σὲ ἐργαστηριακὰ πειράματα μὲ πειραματόζωα ποντίκια ἔδιναν δόσεις ἀλκοὸλ λίγο μεγαλύτερες ἀπ' αὐτὲς ποὺ θὰ μποροῦσαν νὰ μεταβολίσουν κανονικά. Σὲ λίγο τὰ ποντίκια παρουσίασαν ὀξεῖα παγκρεατίτιδα. Ἡ ἑρμηνεία ἦταν ἁπλή. Τὸ πειραματόζωο γιὰ νὰ μεταβολίσει τὸ ἀλκοὸλ, χρησιμοποιοῦσε τὰ νουκλεϊνικὰ ὀξέα τοῦ παγκρέατός του, μὲ συνέπεια τὴν καταστροφὴ τοῦ ὀργάνου.

Ἕνα ἄλλο πολὺ ἀξιοσημείωτο συμπέρασμα ἀπὸ ἐρναστηριακὰ πειράματα εἶναι καὶ τὸ ἑξῆς: Δώσανε σ' ἕνα ποντίκι μιὰ νερὴ δόση κρασιοῦ καὶ τὸ μέθυσαν. Τὸ ζωάκι παρέμεινε ξαπλωμένο γιὰ δυὸ περίπου ὧρες. Μετὰ σηκώθηκε, οὔρησε πολὺ καὶ πῆγε νὰ φάει. Ἀπὸ ἴδια ποσότητα τοῦ ἴδιου κρασιοῦ πῆραν μὲ ἀπόσταξη τὸ περιεχόμενο οἰνόπνευμα, τὸ ἔφεραν στὸν ἀρχικὸ ὄγκο μὲ προσθήκη νεροῦ καὶ τὸ ἔδωσαν σ' ἕνα ἄλλο ποντίκι τῆς ἴδιας ἡλικίας, ρώμης καὶ βάρους. Τὸ ζωάκι παρουσίασε σοβαρὲς ἀνωμαλίες καὶ κόντεψε νὰ τά... τινάξει. Εἶναι λοιπὸν πολὺ πιθανὸ ὅτι ἡ αὐτὴ ποσότητα οἰνοπνεύματος ὅπως βρίσκεται στὸ κρασί, εἶναι λιγότερο τοξικὴ ἀπὸ ὅ,τι σὰν ἀπόσταγμα. Μ' ἄλλα λόγια φαίνεται πὼς τὸ κρασί μας δίνει ταυτόχρονα καὶ τὸ ἀντίδοτο τοῦ οἰνοπνεύματος ποὺ περιέχει πράγμα ποὺ δὲν συμβαίνει μὲ τὰ διάφορα ἀποστάγματα. Ἀσφαλῶς σύντομα ἡ ἐπιστήμη θὰ εἶναι σὲ θέση νὰ ἑρμηνεύσει τὴν πολὺ σημαντικὴ αὐτὴ παρατήρηση.

Καὶ μιὰ μικρὴ ἱστορία πρὶν τελειώσουμε.

Ὁ πρίγκιπας Ταλλεϋράνδος, ἀπ' τοὺς πιὸ κοσμικοὺς τῆς ἐποχῆς του, δὲν ἐκτιμοῦσε καθόλου τοὺς ἀνθρώπους ποὺ δὲν γνώριζαν νὰ συμπεριφέρονται σωστά. Κάποια μέρα, σ' ἕνα γεῦμα ποὺ παρέθεσε σὲ προσωπικότητες τῆς ἐποχῆς, προσέφερε κι' ἕνα πολὺ ἐκλεκτὸ κρασί. Δαιμόνιος ὅπως ἦταν, πρόσεξε ὅτι κάποιος ἀπ' τοὺς συνδαιτημόνες ἄδειασε τὸ ποτήρι του... μονορούφι. Στράφηκε ἀμέσως σὲ μιὰ κυρία ποὺ καθόταν δίπλα του καὶ τῆς λέει: «Ὅταν ἕνα κρασὶ ἔχει τέτοιο παρουσιαστικό, ἀγαπητή μου δούκισσα, ἀξίζει νὰ τὸ χαϊδέψει κανεὶς ἀρκετὰ μὲ τὸ βλέμμα. Ἔπειτα τὸ φέρνει κοντά του γιὰ νὰ ἀπολαύσει τὸ ἄρωμά του καὶ μὲ βαθὺ ἀναστεναγμὸ νὰ φαντασθεῖ ὅλα ὅσα τοῦ ὑπόσχεται... θαλπωρή, τρυφερότητα, γαλήνη. Ξαναφήνει τὸ ποτήρι καὶ μιλᾶ λίγο μὲ τοὺς ὁμοτράπεζους γιὰ ὅλα αὐτά. Μετά, τὸ φέρνει δειλὰ δειλὰ στὰ χείλη του, σὰν τὸ κατάλευκο χεράκι μιᾶς ὄμορφης γυναίκας, ἀφήνοντας τὴν φαντασία του νὰ προχωρεῖ... Δὲν νομίζετε, δούκισσα, ὅτι ἐκεῖνο ποὺ πραγματικὰ ἀπολαμβάνουμε εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ἔχουμε τὴ δύναμη καὶ νὰ τὸ στερηθοῦμε;».

Καὶ ποτὲ δὲν ξανακάλεσε στὸ μέγαρό του τὸν «ἀγροῖκο» ἐκεῖνον ποὺ δὲν ἤξερε... πῶς πίνεται τὸ κρασί.

Τό γάλα

Τοῦ Ζαφ. Τσουκαλᾶ
τεχνολογ. γεωπονίας

Ὅπως γνωρίζουμε ἡ κτηνοτροφία προσφέρει στὸν ἄνθρωπο πολύτιμα προϊόντα διατροφῆς μὲ πλήρη θρεπτικὴ ἀξία (κρέας-γάλα βούτυρο - τυρὶ - λίπη - αὐγά - μέλι - κλπ.) τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι μόνο ἀναγκαῖα γιὰ τὴν ἱκανοποίηση τῶν φυσιολογικῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ συντελοῦν στὴν πνευματική ἀνάπτυξη.

Μεταξὺ τῶν ζωϊκῶν τροφῶν, τὸ γάλα καταλαμβάνει ἐπιφανὴ θέση, γιατὶ στὰ μὲν θηλάζοντα ἀποτελεῖ τὴν μόνη ἤ τὴν πιὸ πολὺ κύρια αὐτῶν τροφή, στοὺς δέ ἐνήλικους χρησιμοποιεῖται ἐπίσης, ἀπαρτίζοντας μερικὲς φορές ὄχι μικρὸ μέρος αὐτῆς.

Πότε ὅμως, ὁ ἄνθρωπος χρησιμοποίησε τὸ γάλα στὴν διατροφή του καὶ ποιὰ ἡ ἱστορία τοῦ γάλακτος;

Κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς - Ἀρχαιολόγους καὶ Παλαιοντολόγους, ἡ ἱστορία τοῦ γάλακτος ἀρχίζει ἀπὸ τὴν πρώτη ἐμφάνιση τοῦ ἀνθρώπου στὴ γῆ. Οἱ πρῶτοι νομάδες χρησιμοποίησαν τὸ γάλα σὰν κύριο εἶδος διατροφῆς. Τὰ πρῶτα ποὺ παρατήρησαν, ἦταν, ὅτι ὅταν ἄφηναν τὸ γάλα, γιὰ ἕνα χρονικὸ διάστημα σχημάτιζε μία στερεὴ μάζα καὶ γύρω της, ἕνα ὑποκίτρινο ὑγρὸ (δηλαδὴ τὸ φαινόμενο γνωστὸ σὰν αὐτόματη πήξη τοῦ γάλακτος) ποὺ πιθανὸν χρησιμοποιοῦσαν τὴν στέρεη μάζα γιὰ φαγητό. Ἀργότερα, παρατήρησαν τὴν πήξη τοῦ γάλακτος στὸ στομάχι τῶν ζώων, ὁπότε πῆραν διατηρήσιμο γευστικὸ καί θρεπτικὸ τυρί.

Ἀπὸ ἀνασκαφὲς ποὺ ἔγιναν στὴ χώρα μεταξὺ Εὐφράτου καὶ Τίγρη ποταμοῦ βρέθηκαν παραστάσεις τοῦ ἔτους 4.000 π.Χ. ὅπου χρησιμοποιοῦσαν, τὸ γάλα, τὸ βούτυρο καὶ τὸ τυρί.

Τὸ ἔτος 2500 π.Χ. ἡ γαλακτοκομία παρουσιάζει κάμψη, ἐπειδὴ ἡ ἀγελάδα χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τοὺς Σημίτες σὲ ἀγροτικές ἐργασίες. Ἀπὸ τὸ 2.000 π.Χ. οἱ Ἰνδοὶ ἀνάπτυξαν τὴ γαλακτοκομία μὲ τὴν αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀγελάδων, τὴν ἀξίαν τῶν ὁποίων ὑπολόγιζαν βάσει τῆς ἀποδόσεώς των σὲ βούτυρο, τὸ ὁποῖο χρησιμοποιοῦσαν γιὰ τροφή. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἡ ἀγελάδα θεωρεῖται σὰν ἱερὸ ζῶο καὶ τὰ προϊόντα της σὰν δῶρο τοῦ Θεοῦ. Οἱ Ἰνδοὶ εἶναι οἱ πρῶτοι ποὺ χρησιμοποίησαν περιστρεφόμενη βουτυροκάδη.

Ἡ γαλακτομία ἦταν ἀναπτυγμένη στὴν Ἑλβετία, πολὺ πρὶν τοῦ Χριστιανισμοῦ, δεδομένου ὅτι οἱ ἀνασκαφὲς ποὺ ἔγιναν στὴν περιοχὴ αὐτὴ φανέρωσαν σκελετοὺς βοοειδῶν καὶ τυροκομικὰ ἐργαλεῖα, χρονολογούμενα ἀπὸ 4.000 π.Χ.

Τὰ Ἑλληνικὰ σωζόμενα κείμενα, ἐμφανίζονται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1550 π.Χ. Ἀπ' αὐτὰ συνάγεται ὅτι τὸ γάλα καὶ τὸ τυρὶ συμπεριλαμβανόταν σὲ ἐπαρκῆ ποσότητα στὸ διαιτολόγιο τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ τῶν Ρωμαίων, μὲ τὴν διαφορά ὅμως, ὅτι τὸ γάλα ἦταν γίδινο, πρόβειο καὶ πολὺ λίγο ἀγελαδινό. Τὸ βούτυρο δὲν χρησιμοποιοῦσαν γιὰ τροφή, ἀλλὰ μόνο γιὰ φαρμακευτικοὺς σκοπούς. Ὁ Ἱπποκράτης συνιστοῦσε τὸ βούτυρο, σὰν θεραπευτικὸ μέσο, γιὰ ἐγκαύματα καὶ πληγές.

Ἀπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ μέχρι τὸν 15ο αἰῶνα ἡ παραγωγὴ τοῦ γάλακτος αὐξάνει βαθμηδόν. Τὸ τυρὶ εἰσάγεται στὸ διαιτολόγιο ὅλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν λαῶν, μὲ μικρὴ κατανάλωση βουτύρου.

Τὸν 15ο αἰῶνα, γίνεται ἡ μεγαλύτερη κατανάλωση τυριοῦ στὴν Εὐρώπη. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς μειώνεται ἡ κατανάλωση τυριοῦ καὶ αὐξάνει ἡ κατανάλωση βουτύρου. Στὸ διάστημα ἀπὸ τοῦ 15ου μέχρι τοῦ 19ου αἰώνα δέν παρατηρεῖται καμμιὰ αἰσθητὴ πρόοδος στὴ γαλακτομία. Τέλος ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ 19ου αἰώνα μέχρι σήμερα ἡ ἀνάπτυξη τῆς γαλακτομίας εἶναι μεγάλη. Ἐνῶ ἐπὶ αἰῶνες, ἡ παρασκευὴ τυριοῦ καὶ βουτύρου γινόταν μέ μέσα ἀρχέγονα στὰ ἀγροκτήματα ἐντὸς ὀλίγου σχετικὰ χρόνου παρατηρήθηκε ἀπότομη ἀλλαγὴ καί ἐμφάνιση μεγάλων βιομηχανικῶν συγκροτημάτων στὰ ὁποῖα συγκεντρώνονται μεγάλες ποσότητες γάλακτος γιὰ διάθεση καὶ ἐπεξεργασία. Παρουσιάζονται νέα συστήματα ἀξιοποιήσεως (παστεριωμένο - ἀποστειρωμένο - συμπυκνωμένο - γάλα σκόνη - νέοι τύποι τυριῶν - παγωτὸ κλπ) ἐνῶ παράλληλα ἡ γαλακτομία ἐξοπλίζεται μὲ σύγχρονα μέσα.

ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΤΟΥ ΓΑΛΑΚΤΟΣ

Σήμερα, σύμφωνα μὲ τὸν Ἑλληνικὸ κώδικα τροφίμων καὶ ποτῶν τὸ γάλα ὁρίζεται ὡς ἑξῆς:

Γάλα εἶναι τὸ ἀπαλλαγμένο πρωτογάλακτος προϊὸν ποὺ παίρνουμε μετά ἀπὸ ἕνα πλῆρες καὶ χωρὶς διακοπὴ ἄμελγμα ἀπὸ τοὺς μαστοὺς ὑγιοῦς γαλακτοφόρου ζώου, τὸ ὁποῖο ζεῖ καὶ διατρέφεται μὲ ὑγιεινές συνθῆκες καὶ δέν κουράζεται πολύ.

Τὰ συστατικὰ τοῦ γάλακτος εἶναι χημικῆς φύσεως καὶ βιοχημικῆς προελεύσεως. Ἀπὸ τὰ συστατικὰ αὐτά, ὁρισμένα βρίσκονται σὲ μεγάλες ποσότητες καὶ χαρακτηρίζονται ὡς κύρια ἤ πρωτεύοντα συστατικὰ (νερὸ - λίπος - πρωτεΐνες - λακτόζη - ἀνόργανα ἅλατα - σύνθετα λίπη) καὶ τὰ ὑπόλοιπα ποὺ εἶναι καὶ τὰ περισσότερα εἶναι σὲ μικρὸ ποσοστὸ καὶ ὀνομάζονται δευτερεύοντα (ἀζωτοῦχες οὐσίες μὴ πρωτεϊνικῆς φύσεως - χρωστικὲς οὐσίες - βιταμίνες - ἀέρια - ἔνζυμα ἀντισώματα - ὁρμόνες - μικροοργανισμοί - κύτταρα διάφορα).

Συνθέσεις ἀγελαδινοῦ - γίδινου καί πρόβειου γάλακτος, οἱ ὁποῖες εἶναι ἐνδεικτικὲς καὶ βασίζονται στὸν μέσον ὅρον πολλῶν ἀναλύσεων ποὺ ἔγιναν ἀπὸ διαφόρους ἐρευνητές (ἐπὶ τοῖς %) βλέπε πίνακα.

ΑΛΛΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΓΑΛΑ

Ἐνῶ τὸ γάλα περιέχει ὅλα τὰ στοιχεῖα ποὺ χρειάζονται γιὰ τὴ θρέψη τοῦ ὀργανισμοῦ, εἶναι τόσο ἐλαφρὸ, ὥστε νὰ μὴ βαραίνει στὸ στομάχι καί νὰ μὴ φέρει δυ-

Συστατικὰ γάλακτος	ἀγελαδινὸ	γίδινο	πρόβειο
Νερὸ	85,70	87,20	82,80
Λίπος	3,70	4,70	6,60
Καζεΐνη	2,80	2,70	4,60
Ἀλβουμίνη - γλοβουλίνη	0,30	0,50	1,80
Λακτόζη	4,70	4,20	5,00
Ἀνόργανα ἄλατα	0,70	0,70	0,90
	100,00	100,00	100,00

σφορία, διαταραχές. Γι' αὐτὸ χρησιμοποιεῖται καὶ γιὰ τοὺς ἀρρώστους καὶ γιὰ τοὺς ἀδύνατους.

Τὸ γάλα δὲν πίνεται μόνο. Κατασκευάζουμε μ' αὐτὸ γιαούρτι, βούτυρο, μυζήθρα, γλυκίσματα, γαλακτόλιθο κ.ἄ. Τὸ πρῶτο συστατικὸ τοῦ γάλακτος εἶναι οἱ πρωτεΐνες. Τὸ λίπος του θεωρεῖται στοιχεῖο ἀπαραίτητο στὸν ὀργανισμὸ σὰν πηγὴ ἐνέργειας, καὶ γιὰ τὶς καύσεις. Τὸ λίπος αὐτὸ εἶναι τὸ βούτυρο καὶ χωνεύεται πολὺ εὔκολα. Ἐπίσης οἱ ὑδατάνθρακες καὶ τὰ διάφορα σάκχαρά του ἀποτελοῦν πηγὲς ἐνέργειας γιὰ τὸν ὀργανισμό. Ἕνα ἀπὸ τὰ σάκχαρα εἶναι ἡ γαλακτόζη, ποὺ ὁ ὀργανισμὸς τὴν ἀφομοιώνει πιὸ εὔκολα ἀπ' ὅλους τοὺς ὑδατάνθρακες. Μὲ τ' ἄλλα συστατικὰ τοῦ γάλακτος: μεταλλικὰ ἄλατα, φωσφόρος, ἀσβέστιο, σίδηρος, ἰώδιο κλπ. ἀναπτύσσονται τὰ κόκκαλά μας, τὸ αἷμα, τὰ κύτταρα τῶν νεύρων, τὰ δόντια μας. Καὶ ξέρετε γιατὶ ξυνίζει τὸ γάλα; Ἐπειδὴ ὁρισμένοι μικροοργανισμοὶ, ποὺ βρίσκονται μέσα του, μετατρέπουν τὴ γαλακτόζη σὲ γαλακτικὸν ὀξύ. Καμμιὰ τροφὴ δὲν ἔχει περισσότερο ἀσβέστιο ἀπὸ τὸ γάλα. Ἀποτελεῖ βασικὴ τροφὴ γιὰ τὰ παιδιά, ποὺ πρέπει νὰ μεγαλώσουν κανονικά, νὰ γίνουν γερά, φυσιολογικά, ἐπειδὴ τὸ ἀσβέστιο, ἀποκλειστικότερα, τοὺς ἐξασφαλίζει ὁμαλὴν ἀνάπτυξη.

Παράλληλα μὲ τὶς ἐξαιρετικὲς θρεπτικὲς του ἰδιότητες τὸ γάλα δημιουργεῖ καὶ μεγάλους κινδύνους, γιατὶ παίρνει ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ ζώου, τῆς μητέρας ἢ τῆς παραμάνας τὶς ἀρρώστιες τους, τὰ φάρμακα ποὺ δέχεται ὁ ὀργανισμός του κλπ.

Ἐπίσης, ἡ κακὴ ἢ ἀκατάλληλη τροφή τους ἐπιδρᾶ δυσάρεστα στὸ γάλα. Ἐπικίνδυνο εἶναι ἀκόμα τὸ νέρωμά του γιατί τὸ νερὸ μπορεῖ νἄχει μικρόβια δυσεντερίας, ὀστρακιᾶς, τύφου, κ.ἄ. Πολὺ ἐπικίνδυνο εἶναι καὶ τὸ γάλα ἀπὸ κακοταϊσμένες ἢ φυματικὲς ἀγελάδες. Νὰ γιατὶ θεσπίστηκαν αὐστηρὰ μέτρα ὑγιεινῆς, ποὺ ὀφείλουν νὰ τηροῦν οἱ γαλακτοπαραγωγοί. Μὰ οὔτε καὶ ἄβραστο πρέπει νὰ πίνουμε τὸ γάλα, κι' ἂς ξέρουμε πῶς τὸ ζῶο, ἀπ' ὅπου ἀρμέχτηκε, εἶναι γερό. Γιατὶ δὲν ἀποκλείεται τὸ γάλα νὰ μολύνθηκε ἀπὸ μικρόβια τῶν δοχείων ἢ καὶ τοῦ ἀέρα. Μὲ τὸ βράσιμο τὰ μικρόβια ἢ καὶ τὰ βακτήρια σκοτώνονται, ἄν καὶ καταστρέφονται ἀπαραίτητες γιὰ τὴν καλὴ θρέψη βιταμίνες, ποὺ ἔχει μέσα. Γιὰ νὰ μὴν καταστραφοῦν λοιπὸν οἱ βιταμίνες αὐτές, πρέπει νὰ τὸ ζεστάνουμε ἐλαφρὰ τὸ γάλα μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ σκοτωθοῦν τὰ μικρόβιά του. ΟΜΩΣ ΑΥΤΟ ΔΕ ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ, ΠΑΡΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΠΑΣΤΕΡΙΩΣΕΩΣ

Ἡ θρεπτικὴ καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἀξία τοῦ γάλακτος φαίνεται ἀπὸ τὸν ἑπόμενο πίνακα.

1 λίτρο γάλακτος
30 γρ. λίπος
35 γρ. πρωτεΐνες
45 γρ. λακτόζη
8 γρ. ἀπαραίτητα ἄλατα
καὶ κοστίζει 14 δρχ.

200 γρ. Βόειο κρέας
33 γρ. λίπος
30 γρ. πρωτεΐνες
— γρ. λακτόζη
2 γρ. ἀπαραίτητα ἄλατα
καὶ στοιχίζουν 24 δρχ.

Τρομερὲς ζημιὲς στὶς μηλιὲς

ΡΟΔΟΧΩΡΙ. Ὁ γεωπόνος γεωργικῆς ἀναπτύξεως Πανογ. Ἀποστολίδης δίδει ὁδηγίες σχετικὲς μὲ τὶς περιποιήσεις τῶν τραυματισθέντων δένδρων

Στὶς 10 Ὀκτωβρίου οἱ αἰφνιδιαστικὲς χιονοπτώσεις προξένησαν σοβαρὲς ζημιὲς στὴν δενδροκαλλιέργεια τῆς περιοχῆς. Ὑπῆρξαν ὀπωρῶνες ποὺ παρουσίαζαν ὄψη πεδίου μάχης. Τὴν μεγαλύτερη ζημιὰ τὴν ὑπέστησαν οἱ μηλεῶνες ποὺ βρίσκονται στὶς ὀρεινὲς περιοχές. Τὰ δένδρα κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ χιονιοῦ, ποὺ κολλοῦσε σὰν ἀλοιφὴ μὲ τὰ φύλλα, σχίσθηκαν καὶ ἀνοίχθηκαν σύρριζα ὡς τὴν γῆ. Τέτοια καταστροφὴ δὲν ἀναφέρεται πουθενὰ στὴν ἑλληνικὴ καὶ ξένη βιβλιογραφία.

Οἱ δενδροκαλλιεργητὲς τῶν περιοχῶν αὐτῶν δὲν κλαῖνε, γιατὶ θὰ χάσουν τὴν ἐσοδειὰ μιᾶς χρονιᾶς· ἀλλὰ κλαῖνε γιατὶ θὰ χάσουν τὴν ἐσοδειὰ πολλῶν ἐτῶν. Οἱ κάτοικοι αὐτοὶ βρίσκονται σὲ ἀπόγνωση ἐπειδὴ ὁ Ο.Γ.Α. δὲν ἀντιμετωπίζει θέμα ἀποζημιώσεως. Ὁ σημερινὸς κανονισμὸς τοῦ ΟΓΑ δὲν προβλέπει ἀποζημίωση λόγω χιονοπτώσεων.

Οἱ τοπικοί μας χοροί

Μὲ ἀφορμὴ τὴν προβολὴ τῶν Ἑλληνικῶν τοπικῶν χορῶν ἀπὸ τὴν τηλεόραση τῆς ΕΡΤ ἔδωσα στὸν ἀγαπητό Παναγιώτη Μυλωνᾶ ἕνα σημείωμα γιὰ τοὺς τοπικούς μας χορούς.

Οἱ χοροί μας παρουσιάστηκαν καὶ ἄλλη φορὰ καὶ ἄλλες φορὲς ἀπὸ διάφορα κανάλια, εἶναι ὅμως ἡ πρώτη φορὰ ποὺ μὲ τὸν «ΠΥΡΣΟ» γίνεται μιὰ πλήρης ἱστορικὴ παρουσίασή τους.

Καταγράφω ἐδῶ στὶς φιλόξενες σελίδες τοῦ περιοδικοῦ μας «ΝΙΑΟΥΣΤΑ» ὅ,τι ἀφορᾶ στοὺς χορούς μας ἀπὸ τὴν παραπάνω δουλειά μου μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ σταθεῖ ἀφορμὴ γιὰ πάρα πέρα ἔρευνα.

Οἱ ντόπιοι χοροί μας εἶναι ἡ ΠΑΤΙΝΑΔΑ, ἡ ΜΑΚΡΥΝΙΤΣΑ, ἡ ΠΑΠΑΔΙΑ, τοῦ ΝΤΑΒΕΛΗ, τοῦ ΣΩΤΗΡΗ, ὁ ΝΙΖΑΜΙΚΟΣ. Χαρακτηριστικό τους ὅτι χορεύονται μόνο στὴ Νάουσα καὶ μάλιστα τὶς Ἀποκριὲς ἀπὸ τὰ μπουλούκια Μπούλας μὲ τρόπο πατροπαράδοτο.

Ἡ ΠΑΤΙΝΑΔΑ εἶναι χορὸς πομπικὸς καὶ χορεύεται γιὰ τὴ μετακίνηση τοῦ χορευτικοῦ ὁμίλου στοὺς δρόμους ἀπὸ πλατεία σὲ πλατεία. Ἡ κίνηση γίνεται σὲ δυὸ στίχους κατ' ἀντιζυγία καὶ ἀνάμεσα στοὺς λαμπροστολισμένους μασκοφόρους φουστανελλάδες κινοῦνται σὰν νύφες, ἥσυχα, οἱ «ΜΠΟΥΛΕΣ» ἄντρες ντυμένοι γυναικεῖα. Ἡ θέση τους καὶ ἡ κίνησή τους φανερώνουν ὅτι ἔχουν ἀντικαταστήσει πομπικὰ ξόανα. Χαρακτηριστικὸ εἶναι ἐπίσης ὅτι τὶς ἀποκριὲς πίσω ἀπὸ τὸν χορευτικὸ ὅμιλο ἀκολουθοῦν στενὰ δεμένοι μὲ τὴν πομπὴ πλῆθος πολίτες.

Στὶς πατινάδες οἱ φουστανελλοφόροι κρατοῦν σπαθιά, ἀνάποδα ὅμως, ἀπὸ τὴ μύτη, μὲ τὸ σταυρὸ καὶ τὴ φούντα μπλά. Τὰ σπαθιὰ αὐτὰ λένονται «πάλλες» ἀπὸ τὸ πάλλουμαι. Στὸν Εὐριπίδη συναντοῦμε τὴ φράση: «λόγχην πατρὸς χερσὶ πάλλων». Τὰ ἴδια πάλλονταν καὶ οἱ ἀρχαῖοι θύρσοι τῆς συνοδείας τοῦ Διόνυσου, ὅπως τοὺς ξέρουμε ἀπὸ τὰ ἀγγεῖα καὶ ὅπως μᾶς τοὺς ἀποκαλύπτει τὸ θαυμάσιο ψηφιδωτὸ τῆς Πέλλας· «Διόνυσος ἐπὶ Πάνθηρος». Ὁ Εὐριπίδης στὶς «Βάκχες» γράφει: «ἀνὰ θύρσον τε τινάσσων κισσῷ τε στεφανωθεὶς Διόνυσον θεραπεύει».

Οἱ πόδες τῆς μουσικῆς στὶς πατινάδες εἶναι δάκτυλοι ἢ ἀνάπαιστοι. Σὲ κανονικὰ ὅμως διαστήματα γίνονται διπλοὶ δίσημοι ἢ τετράσημοι, ὅπως ἀκριβῶς οἱ Πυρρίχιοι πόδες καὶ τότε οἱ χορευτὲς ἔρχονται ἀντιμέτωποι, γυρίζουν τὰ σπαθιά, τὰ πιάνουν ἀπὸ τὶς λαβές τους καὶ «σμίγουν», κάνουν τὸ ἀντάμωμα τῶν σπαθιῶν τους.

Ἔχουμε λοιπὸν ἐδῶ, στὶς πατινάδες τῆς Νάουσης, τὸν γνησιότερο τύπο τῆς Πυρρίχης, τοῦ χοροῦ δηλαδὴ ποὺ τὴν ἐκτέλεση τῶν ἀμυντικῶν καὶ ἐπιθετικῶν κινήσεων τῶν χορευτῶν συνοδευαν δίχρονοι πόδες.

Ἡ ΜΑΚΡΥΝΙΤΣΑ εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς λίγους πένθιμους χορούς ποὺ σώθηκαν ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα, ποὺ ὅμως ἔμελλε νὰ συνδεθεῖ μὲ ἕνα τραγικὸ γεγονὸς ποὺ σημάδεψε τὴ Νάουσα καὶ τὴν ψυχὴ τῶν κατοίκων της. Εἶναι τὸ γεγονὸς τῆς καταστροφῆς τῆς πόλεως ποὺ στὰ 1822 ἔγινε ὁλοκαύτωμα στὸ βωμὸ τῆς ἐλευθερίας. Ἡ Νάουσα ἐπαναστάτησε τὴν Κυριακὴ τῆς Ὀρθο-

Τοῦ Γυμνασιάρχου
Ἐμμανουὴλ Βαλσαμίδη

Ἡ ὁμάδα ποὺ ἐκπροσώπησε ἐπάξια τὸν «ΠΥΡΣΟ» στὸ χορὸ τῶν Νασουσαίων τῆς Θεσσαλονίκης. Μὲ τὴ σειρὰ ἀπὸ ἀριστερὰ καθιστὲς οἱ κοπέλες: Βαλσαμίδου Ζωή, Τέμμα Ρωξάνη, Βαλσαμίδου Βασιλική, Ζλατάνη Μαρία, Παπαδοπούλου Ἐλισάβετ, Ζλατάνη Μαρικούλα, Σιπητάνου Ἀναστασία. Ὄρθιοι ἀπὸ ἀριστερὰ οἱ: Σταμένος Ἀναστάσιος, Τσίμπρης Γεώργιος, Λίτος Σταῦρος, Χονδρογιάννης Γεώργιος, Μοσκοφίδης Δημήτριος, Φυκιάρης Γεώργιος καὶ Σιπητάνος Δημήτριος.

δοξίας τοῦ 1822 καὶ πατήθηκε ἀπὸ τοὺς Τούρκους τὴν Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ τοῦ ἰδίου ἔτους.

Πολλοὶ πολεμιστὲς γλύτωσαν μὲ μιὰν ἔξοδο ἡρωϊκή. Ἀπ' αὐτοὺς τὸ μεγαλύτερο κομάτι μὲ τὸν Καρατάσιο καὶ τὸν Γάτσο ἔφτασαν στὴν Νότια Ἑλλάδα καὶ πρόσφεραν πολυτιμότατες ὑπηρεσίες στὸ Πέτα, τὰ Δερβενάκια, τὴν Εὔβοια, τὴν Σκιάθο, τὰ Ψαρά, τὴν Ὕδρα, τὴν Ν. Πελοπόννησο, ὅπου ὁ Καρατάσιος στὴν τοποθεσία Κρεμύδι ἀπέσπασε τὴν πρώτη Ἑλληνικὴ νίκη κατὰ τοῦ Ἰμπραήμ.

Σὲ κείνη τὴν καταστροφὴ τραγικὲς γυναῖκες καὶ κορίτσια τῶν ἀγωνιστῶν ποὺ δὲν μπόρεσαν νὰ σπάσουν τὸν κλοιὸ τῶν Τούρκων ἔπεσαν στ' ἀφρισμένα νερὰ τῆς Ἀράπιτσας καὶ βρῆκαν τὸ θάνατο.

ΔΙΘΥΡΑΜΒΟΣ: Χορὸς σὲ δυὸ στίχους χορευτῶν μὲ νεανικὲς μάσκες. (Κρατήρας τοῦ Διόνυσου στὸ Μουσεῖο Τέχνης τῆς Βασιλείας Ἑλβετία)

Σὲ τιμὴ αὐτῶν τῶν γυναικῶν χορεύεται ὁ χορὸς Μακρυνίτσα. Τὸ τραγούδι εἶναι μοιρολόγι καὶ δείχνει τὴν τραγικὴ θέση τῶν Ναουσαίων μετὰ τὴν καταστροφή. Ἡ Μακρυνίτσα ποὺ μνημονεύεται στὸ τραγούδι εἶναι ἡ Μακρυνίτσα τοῦ Πηλίου, στὴν ὁποία εἶχε στήσει τὸ στρατόπεδό του ὁ Καρατάσιος τὸ 1823, τὸν ἑπόμενο χρόνο τῆς καταστροφῆς, σὰν ἐντεταλμένος στρατηγὸς τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

Τρία πουλάκια κάθονταν στῆς Νιάουστας τὸ Κάστρο
Μακρυνίτσα μου, καϋμὸ πόχει ἡ καρδίτσα μου.
Τὸ 'να τηράει τὰ Βουδινά, τ' ἄλλο τὴ Σαλονίκη
Μακρυνίτσα μου, καϋμὸ πόχει ἡ καρδίτσα μου.
Τὸ τρίτο τὸ μικρότερο μοιρολογάει κι λέει:
Μακρυνίτσα μου καϋμὸ πόχει ἡ καρδίτσα μου.
—Μᾶς πάτησαν, μᾶς χάλασαν, μᾶς πῆραν τὶς γυναῖκες
Μακρυνίτσα μου, καϋμὸ πόχει ἡ καρδίτσα μου.
Ἕνα μῆλο, ἀμάν. Κι ἄλλο μῆλο, ἀμάν.
Βράδυασε καὶ ποῦ θὰ μείνω.

Ἡ ΠΑΠΑΔΙΑ εἶναι ὁ πιὸ σπουδαῖος χορὸς τοῦ τόπου καὶ ἀπαιτεῖ ἐπιδέξιο χορευτή. Ξεκινάει ἀργά, ζεσταίνει σιγὰ—σιγά, συναισθηματικά, τὸ χορευτὴ καὶ τὸν ἀνεβάζει μὲ τὰ σκιρτήματα καὶ τὶς ἐξάρσεις του στὴν ἔκφραση βιωμάτων ἀνερμήνευτων.

Ἡ Παπαδιὰ εἶναι μέχρι σ' ἕνα σημεῖο χορὸς τοῦ πρώτου, ὥσπου φτάνει στὸν «ἀπολυτό» ποὺ εἶναι συνολικὸς χορός—ἐπίκληση. Οἱ χορευτὲς χορεύουν μὲ προτεταμένα τὰ χέρια σὲ στάση ἱκεσίας, προσφορᾶς, δοξολογίας, θριάμβου, ἐκστάσεως.

Μὲ τὴν Παπαδιὰ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι βρισκόμαστε μπροστὰ σ' ἕναν μοναδικὸ θρησκευτικὸ χορὸ τῆς Ἀρχαιότητας. Ποιὸς ὅμως ὁ χορός; Εἶναι τοῦ Ἀπόλλωνα, τῆς τοξοβόλου Ἀρτέμιδας ἢ τοῦ Διόνυσου;

Οἱ χορευτὲς τὶς ἀπόκριες στὴ Νάουσα, ὅπου κυλάει καὶ τὸ ἔθιμο χιλιάδες τώρα χρόνια, φοροῦν μάσκες, «τὸν πρόσωπον», ὅπως λένε. Αὐτὸ μᾶς φέρνει πρὸς τὸ Διόνυσο. Καὶ πράγματι σὰν ἐρευνητὴς δοκίμασα ἄφατη χαρὰ ὅταν μπόρεσα νὰ ταυτίσω τὸ χορὸ μὲ τὴν παράσταση ἑνὸς τραγικοῦ χοροῦ τοῦ Διόνυσου, τοῦ Διθύραμβου, σὲ ἐρυθρόμορφο Ἀττικὸ κρατήρα τοῦ 500—490 π.Χ. ποὺ βρίσκεται στὸ Μουσεῖο Τέχνης τῆς Βασιλείας.

Στὸν κρατῆρα τὰ μέλη τοῦ χοροῦ φοροῦν ὁμοιόμορφη στολή, χορεύουν μὲ προτεταμένα τὰ χέρια, τὰ βήματά τους εἶναι τὰ τυπικὰ τοῦ τοπικοῦ χοροῦ στὴ φάση τοῦ ἀπολυτοῦ καὶ φοροῦν νεανικὰ προσωπεῖα. Στὸ κέντρο βρίσκεται ὁ Διόνυσος πάνω στὸ βωμὸ καὶ αὐτὸς μασκοφόρος.

Ὁ ΝΙΖΑΜΙΚΟΣ εἶναι ὁ πιὸ ἐντυπωσιακὸς χορὸς τῆς Ναούσης καὶ ὁ χορὸς στὸν ὁποῖο γυρίζουν ὅλοι οἱ ἀργοὶ χοροὶ τοῦ τόπου, Παπαδιά, Νταβέλη, Σωτήρη καὶ ἄλλοι.

Ὁ Νιζάμικος ποὺ σὰν καμβὰς ἑνώνει τοὺς τοπικοὺς χοροὺς εἶναι τὸ ἴδιο μὲ κείνους παλιὸς καὶ χορεύεται ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο ὅπως καὶ κεῖνοι στὴ Νάουσα.

Ἡ ὀνομασία του πρέπει νὰ ἔχει σχέση μὲ τὴ Μίεζα καὶ Νίε-

ζα. Τὰ ὅσα γράφτηκαν γιὰ κάποιους Τούρκους φορατζῆδες ποὺ τὸν χόρεψαν στὴν Νάουσα καὶ ποὺ γιὰ τὸ καλόπιασμά τους καὶ τὸν ἐξευμενισμό τους χόρεψαν τὸν Τουρκικὸ αὐτὸ χορό(!) κι οἱ Ναουσαῖοι ἐλέγχονται ἀνιστόρητα, ἄκριτα.

ΝΤΑΒΕΛΗ. Μὲ τὸ χορὸ αὐτὸ γυρίζουμε στοὺς χοροὺς τοῦ τύπου τῆς Παπαδιᾶς. Εἶναι παραλλαγὴ τῆς Παπαδιᾶς· ὅπως καὶ ἄλλοι χοροὶ τοπικοί.

Τὸ φαινόμενο δὲν εἶναι καινούργιο· Ὁ Διθύραμβος ἦταν στὸ μεγαλύτερο μέρος αὐτοσχεδιασμὸς τοῦ προεξάρχοντος, τοῦ πρώτου τοῦ χορευτικοῦ ὁμίλου. Κι ἀκόμη καὶ τὸ περιεχόμενό του σὰν τραγούδι ἐπαινετικὸ πάντοτε, δὲν ἀναφέρονταν, στὰ κατοπινὰ χρόνια, μόνο στὸ Διόνυσο.

Ὁ χορὸς ποὺ περιγραφὴ του ἔχομε στὰ 650 π.Χ. στὸν Ἀρχίλοχο, δὲν κρατήθηκε ἕνας. Στὴν Ἀθήνα ὅπου εἰσβάλλει μὲ τὰ Μεγάλα Διονύσια, παίρνει μόνιμη θέση στὸ πρόγραμμα τῶν γιορτῶν ἀπὸ τὸ 510 π.Χ. μὲ δέκα ἐκτελέσεις, πέντε ἀνδρῶν καὶ πέντε παίδων.

Ὁ Ἀριστοτέλης μιλάει γιὰ τὸ χορὸ ποὺ τὸν βλέπει νὰ χορεύεται στὶς μέρες του παραδοσιακά, παράλληλα καὶ ἄσχετα μὲ τὴν ἐξέλιξή του στὴν Τραγωδία.

Τὸ τραγούδι εἶναι ἀφιερωμένο στὸν ἀρχιληστὴ Ντεβέλη. Καταγράφηκε ἀπὸ τὸν Τάκη Μπάϊτση καὶ ἔχει ὡς ἑξῆς:

Γειά σου, Ντεβέλη ἀρχληστή.
Γειά σου, Χρῆστο μου Ντεβέλη.
Μᾶς πῆρι ἡ μέρα κι' ἡ αὐγή,
γειά σου, Ντεβέλη ἀρχληστή.
Μᾶς πῆρε κι τοῦ μεσημέρι,
γειά σου, Καπιτὰν Ντεβέλη.
Ποῦθε θὰ λημεριάσουμε,
Ντεβέλη, θὰ μᾶς πιάσουνε,
Κι ὅπους ἡ ζουή τοῦ θέλει,
ποῦθε θὰ στήσουμι λημέρι.
Γειά σου, Καπιτὰν Ντεβέλη.
Ἄϊντι σὶ κεῖνο τοῦ βουνό,
μαῦρα τὰ μάτια π' ἀγαπῶ.
Ἰκεῖ θὰ στήσουμι λημέρι
γειά σου Καπιτὰν Ντεβέλη.
Ἰκεῖ θὰ στήμουσι λημέρι,
Κακαράπη καὶ Ντεβέλη.

Ἐκδηλώσεις ποὺ πραγματοποιήθηκαν στὸ Πολιτιστικὸ Κέντρο Ναούσης ἀπὸ 1-7-77 ἕως 31-12-78

Οὐγγρικὸ συγκρότημα στὶς ἐκδηλώσεις τοῦ «ΠΥΡΣΟΥ»

Α) Περίοδος 1—7—77 ἕως 31—12—77

1) Κινηματογραφικὲς προβολὲς 11

2) Θεατρικὲς παραστάσεις 8

3) Συναυλίες ξένου συγκροτήματος 1

4) Συναυλίες Ὠδείου Ναούσης 2

5) Διάφορες Σχολικὲς γιορτὲς 5

6) Διάφορες ἄλλες ἐκδηλώσεις (συνελεύσεις, συνέδρια) 3

Β) Περίοδος 1—1—1978 ἕως 31—12—1978

1) Κινηματογραφικὲς προβολὲς 22

2) Θεατρικὲς παραστάσεις 8

3) Κουκλοθέατρο Τενεκεδούπολη τοῦ συλλόγου ἀποφοίτων Ναούσης 1

4) Σχολικὲς γιορτὲς τῶν δημοτικῶν σχολείων 6

5) Σχολικὲς γιορτὲς τῶν γυμνασίων - λυκείων 6

6) Διάφορες διαλέξεις 15

7) Συναυλίες συνολικῶς 11 ἀπὸ τὶς ὁποῖες τοῦ Ὠδείου Ναούσης 3

8) Χορευτικὲς ἐκδηλώσεις Πυρσοῦ 2

Ἐπιμέλεια
Θωμᾶ Ἀλδάκου

9) Χορευτικὲς ἐκδηλώσεις Λυκείου Ἑλληνίδων 1

10) Ὁμαδικὴ ἔκθεση Ζωγραφικῆς Ναουσαίου ζωγράφου (ὀργανωτὴς σύλλογος ἀποφοίτων) 1

11) Διαφορὲς ἀτομικὲς ἐκθέσεις 4

12) Ἔκθεση χειροτεχνίας τοῦ ΚΕΚ Ναούσης 1

13) Διαγωνισμὸς Παιδικῆς ζωγραφικῆς (ὀργανωτὴς Πολιτιστικὸ Κέντρο Ναούσης) 1

14) Ὁμαδικὴ Χριστουγεννιάτικη γιορτὴ τῶν Δημοτικῶν Σχολείων Ναούσης 1

15) Χριστουγεννιάτικες γιορτὲς δήμου Ναούσης 4

Εἶναι ἡ εὐμάρεια ἰδανικό;

Τοῦ ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΞΗΡΟΤΥΡΗ
ὁμοτ. καθηγητῆ τῆς Κοινωνιολογίας

Ἡ μεγάλη πίστη τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου στὶς οἰκονομικὲς ἀξίες καὶ ἡ ἐλπίδα του, πὼς ἡ εὐμάρεια εἶναι ἡ πανάκεια τῶν κοινωνικῶν ἀποδείχθηκε φρούδα. Ἄλλοτε οἱ σοσιαλιστὲς ἡγέτες τῶν δυτικῶν χωρῶν πίστευαν ὅτι ἡ πλήρης εὐμάρεια θὰ θεράπευε σιγὰ σιγὰ ἢ τὸ λιγότερο θὰ μείωνε πολλά, τὰ περισσότερα ἂν ὄχι ὅλα ἀπὸ τὰ κοινωνικὰ κακά. Ἔλπιζαν πὼς ἡ εὐμάρεια θὰ σκόρπιζε τὴν ἡσυχία, τὴν εἰρήνη καὶ τὴ γαλήνη ἀνάμεσα στοὺς λαοὺς καὶ στοὺς ἀνθρώπους. Σήμερα ἡ ἀπογοήτευσή τους πρέπει νὰ εἶναι ἐκπληκτική, γιατὶ γίνεται ὅλο καὶ σαφέστερο ὅτι ἡ κοινωνία τῆς εὐημερίας καὶ τῆς εὐμάρειας ὄχι μόνον δὲν εἶναι τὸ ἰδεῶδες, ὄχι μόνον δὲν μείωσε τὰ ἀντικοινωνικὰ θλιβερὰ φαινόμενα σημαντικὰ ἢ μικρῆς σημασίας, παρὰ ἀνέβασε τὴν ἀντικοινωνικότητα καὶ πολλὲς ἄλλες ἐξ εὐημερίας τάσεις, ὅπως τὶς ἀναταραχὲς καὶ τὶς ἀναρχίες τῶν νέων, τὴ βία καὶ τὴν τρομοκρατία σὲ θλιβερότατο βαθμό, τὴ σεξουαλικὴ ἀποχαλίνωση σὲ βαθμὸ ποὺ πνίγει τὴν ἀγάπη καὶ λοιπὰ ἀντικοινωνικὰ σὰν τὸ κυνήγημα γιὰ ἱκανοποίηση κάθε ἐπιθυμίας μας ἢ ὑποκειμενικῆς ἀνάγκης μας ποὺ μπορεῖ νὰ αἰσθανθεῖ κανένας μὲ σκοπὸ καὶ στόχο τῆς ζωῆς μας τὴν ἀπόλαυση, τὴν πιὸ μεγάλη καὶ δυνατὴ ἡδονή.

Ἡ εὐμάρεια ἀπότοκος τοῦ βιομηχανικοῦ - τεχνολογικοῦ πνεύματος βάζει διαρκῶς τὴ σφραγίδα της ἐπάνω στὴν ὀργάνωση τῶν σημερινῶν κοινωνιῶν, οἱ ὁποῖες ὡς καταναλωτικὲς ἢ ὡς κοινωνίες τῆς εὐημερίας καὶ τῆς ἔντονης ἀπληστίας χορεύουν γύρω ἀπὸ τὸ «χρυσό μόσχο» λατρεύοντας περισσότερο ἀπὸ ἄλλη ἐποχὴ τὸ κέρδος, τὴν ἀπόκτηση δύναμης καὶ ἐξουσίας ἐπιβολῆς, τὴ φιληδονία, τὸν ἐγωκεντρισμό, τὸν ὠμὸ ἀτομικισμὸ καὶ τὰ παρόμοια καὶ συνακόλουθά τους.

Ἡ εὐμάρεια ὠθεῖ τὸν ἄνθρωπο νὰ κατευθύνει τὶς ἀκόρεστες καὶ χωρὶς τέρμα ἐπιθυμίες του πέρα ἀπὸ τὸ ὑπάρχειν τὸν ὠθεῖ νὰ ἐπιθυμεῖ παράλογα σὰν τὴν ἀναζήτηση π.χ. τοῦ νοήματος τῆς ζωῆς μέσα στὴν πιὸ ἀχαλίνωτη ἡδονή, μέσα σὲ ἕνα ριζοσπαστικὸ ἡδονισμό. Ἡ εὐμάρεια καὶ ἡ εὐημερία γεννοῦν ἀνάμεσα στὰ ἄλλα ἀντικοινωνικὰ φαινόμενα καὶ τὴν «ὕβριν» μὲ τὸ ἀρχαῖο ἑλληνικὸ νόημά της μὲ δυσμενέστατες στὸν ψυχικὸ κόσμο μας ἐπιπτώσεις. Ἡ εὐμάρεια μὲ τὸν ταχὺ ρυθμὸ ποὺ ἀνέβηκε τόσο ἀπότομα ποὺ ἀπλώθηκε μεταπολεμικὰ ὁριζόντια καὶ κάθετα παρέσυρε καὶ γκρέμισε κι ἀδυνάτισε, κλόνισε πρόρριζα θεσμοὺς κύρους, κοινωνικοὺς κανόνες ἠθῶν καὶ ἐθίμων δικαίου καὶ ἀνθρωπίνων σχέσεων καὶ λοιπῶν ἠθικῶν ἀξιῶν. Ἀσκεῖ μιὰ τεράστια ἐπίδραση ἐπάνω στὴ σκέψη μας στὴ συμπεριφορά μας καὶ στὴ στάση μας ἀπέναντι στὴν ζωή μας.

Οἱ ἐποχὲς τῆς εὐμάρειας ἔχουν σὰ χαρακτηριστικό τους πολυποίκιλους ἐρεθισμοὺς τῶν αἰσθήσεων σὲ πλησμονὴ καὶ ἔνταση: τὴ μέθη ἀπὸ ὑπεροφροσύνη, τὴν πρόκληση καὶ σὲ κατάληξη τὴν ἐγκληματικὴ καταστροφή. Ἦταν θλιβερὰ ἐσφαλμένη ἡ παλιὰ ἀντίληψη, ὅπως ἀναφέραμε παραπάνω, ὅτι ἡ εὐημερία θὰ μετέβαλε τοὺς ἀνθρώπους σὲ ἀγγέλους. Αὐτοὶ ποὺ καταστρέφουν μὲ σαμποτὰζ ποὺ σκοτώνουν ἀνθρώπους σὲ ἀεροπειρατίες ἢ στὰ ἀεροδρόμια κ.λ.π. Αὐτοὶ ποὺ κάνουν ἀπαγωγὲς ὑψηλῶν προσώπων κ.λ.π. δὲν προέρχονται ἀπὸ ἐξαθλιωμένα οἰκονομικῶς κοινωνικὰ στρώματα, παρὰ ἀντίθετα εἶναι παιδιὰ τῆς εὐημερίας ποὺ δὲν κατέχονται ἀπολύτως καὶ μὲ κανένα λόγο ἀπὸ βιοτικὸ ἄγχος. Εἶναι ἐπαναστάτες «ἐξ εὐημερίας». Ζοῦν μέσα στὶς δυτικὲς δημοκρατίες, ὥστε νὰ τοὺς παρέχεται τόσο ἔντονα ἡ ἀτομικὴ ἐλευθερία καὶ τόσο ἀνεμπόδιστα, ὥστε νὰ ἐνοχλοῦνται καὶ νὰ ἐπαναστατοῦν ἐναντίον της. Ὑπερκορεσμένοι ἀπὸ τὴν ἐλευθερία ἀναζητοῦν τὴν ἀναρχία ἢ τὴ στεγνὴ δικτατορία τύπου ὁλοκληρωτικῶν καθεστώτων.

Ἄλλα χαρακτηριστικὰ τῶν κοινωνιῶν τῆς εὐμάρειας καὶ τῆς ἀπληστίας εἶναι ὁ ναρκισσισμός, ἡ μαλθακότητα, ἡ ἔξω ἀπὸ τοὺς νόμους καὶ τοὺς κοινωνικοὺς κανόνες ἐκτροχίαση τῶν ἀνθρώπων καὶ ἡ πολυτέλεια, ἔντονο φαινόμενο τῶν κοινωνιῶν τῆς εὐημερίας καὶ τῆς ἀπληστίας. Ὁ Μὰρξ δίδαξε, ὅτι «ἡ πολυτέλεια», τὸ θλιβερὸ αὐτὸ δηλητήριο τῆς παρακμῆς καὶ διάλυσης τῶν κοινωνιῶν, εἶναι τόσο μεγάλο κακό, ὅπως μᾶς λέγει ὁ Φρόμ, «ὅσο καὶ ἡ πικρὴ φτώχεια» καὶ ὅτι ὁ στόχος μας πρέπει νὰ εἶναι τὸ νὰ «εἴμαστε κι ὄχι τὸ νὰ ἔχουμε πολλά». Ἐδῶ ὁ Φρόμ ἀναφέρεται (ὅπως ὁ ἴδιος γράφει στὸ βιβλίο του: Νὰ ἔχεις ἢ νὰ εἶσαι; ἑλλην. μετάφρ. 1978 σ. 31 κ.ἑ.) «στὸν πραγματικὸ Μάρξ, τὸ ριζοσπαστικὸ ἀνθρωπιστὴ κι ὄχι στὴ χυδαία πλαστογραφία του ποὺ παρουσιάζει ὁ σύγχρονος κομμου-

νισμός». Ὁ κοινωνιολόγος Φρὸμ εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀντικειμενικοὺς σήμερα ἑρμηνευτὲς τῆς θεωρίας τοῦ Μάρξ.

Ἡ διαφορὰ τοῦ «εἶναι» καὶ «ἔχειν» βρίσκεται ἀνάμεσα σὲ μιὰ κοινωνία ποὺ τὸ ἐνδιαφέρον της συγκεντρώνεται στοὺς ἀνθρώπους καὶ σὲ μιὰν ἄλλη ποὺ τὸ ἐνδιαφέρον της συγκεντρώνεται στὰ πράγματα. Ἡ τάση τοῦ ἔχειν χαρακτηρίζει τὶς βιομηχανικὲς κοινωνίες ὅπου ἡ ἀπληστία καὶ ἡ κερδολαγνεία γιὰ χρῆμα, δόξα, ἐξουσία καὶ δύναμη, φιλαρχία καὶ λοιπὰ παρόμοια ἔχουν γίνει κυρίαρχος σκοπὸς τῆς ζωῆς. Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ καταλάβει τὸ πνεῦμα μιᾶς κοινωνίας ποὺ νὰ μὴν ἔχει σὰν πρωταρχικὸ καὶ κύριο στόχο τῆς ζωῆς τὴν ἰδιοκτησία καὶ προπαντὸς τὴν ἀπληστία σὲ ὅλα. Ἀληλαδὴ μιὰ κοινωνία μὴ ἀλλοτριωμένη. Κάτι τὸ ἀδύνατο μέσα στὶς καταναλωτικές μας σήμερα κοινωνίες. Μέσα σὲ ἕναν καταναλωτισμὸ ποὺ διακρίνει κανένας τὴν τάση «γιὰ τὸ καταβρόχθισμα ὁλόκληρου τοῦ κόσμου». Δυστυχῶς ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος τῶν κοινωνιῶν τῆς ἀφθονίας καὶ τῆς κατανάλωσης τελεῖ κάτω ἀπὸ τὴν ψευδαίσθηση πὼς ἡ ἄπληστη ἐπιθυμία γιὰ τὴν ἀπόκτηση ὑλικῶν ἀγαθῶν τὸν ὁδηγεῖ στὴν εὐτυχία. Ὡστόσο οἱ μεγάλοι δάσκαλοι τῆς σοφίας καὶ τῆς ζωῆς δίδαξαν πὼς γιὰ νὰ φτάσουμε στὸ πιὸ ὑψηλὸ σημεῖο ἢ στάδιο τῆς ἐξέλιξης δὲν θὰ πρέπει νὰ ἀναζητοῦμε ἄπληστα τὴν ἀπόκτηση ἀγαθῶν.

Ἡ εὐμάρεια ἀνάμεσα στὰ ἄλλα, ὁδηγεῖ τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο καὶ κυρίως τοὺς νέους στὴν ἔντονη ἀναζήτηση κάθε εἴδους ἡδονῆς καὶ στὴν «πάση θυσία» ἀποφυγὴ κάθε δεινοῦ, κόπου καὶ ὑποχρεώσεων. Ὡστόσο ὁ ἄνθρωπος ἔχει πάψει νὰ εἶναι ἕνα εὐεργετικὸ ἄτομο ποὺ αἰσθάνεται, παρὰ γίνεται ἕνας ἀλλοτριωμένος θαυμαστὴς ἑνὸς εἰδώλου καὶ νοιώθει τὸν ἑαυτό του χαμένο, ὅταν χάνει τὴν ἐπαφή του μὲ τὸ εἴδωλό του (Ἐριχ. Φρομ).

Εἶναι κάπως εὔκολο βέβαια μέσα στὴν κοινωνία τῶν ἀνέσεων καὶ τῆς ἀφθονίας νὰ ἀποφύγουν οἱ νέοι τὸν κόπο, τὸν πόνο, τὴ στέρηση κι ἄλλα δυσάρεστα. Ὡστόσο μέσα σ' ὅλες αὐτὲς τὶς ἀνέσεις καί εὐκολίες τῶν κοινωνιῶν τῆς εὐμάρειας, τῆς ἀφθονίας καὶ τῆς εὐκολίας γιὰ ἀπόκτηση τῶν ἡδονῶν ὁ ἄνθρωπος καὶ πρὸ παντὸς ὁ νέος καταντᾶ ὂν ποὺ οὐσιαστικὰ δὲν ξέρει τί θέλει, τὶ νὰ ζητήσει καὶ ἀπὸ ἀνία, εὐμάρεια καί κόρο ἐπαναστατεῖ καὶ φέρεται ἄπρεπα ἢ τείνει πρὸς ἕνα ὂν «ἐκτεθηλυμένο».

Ἡ εὐμάρεια λέγει μιὰ γιαπωνέζικη παροιμία «ὁδηγεῖ πολλὲς φορὲς σὲ τρέλες ἢ στὸ βαρὺ μεθύσι». Κάτι ἐπίσης σύγχρονο τῶν ἡμερῶν μας πιστοποιεῖ μιὰ πολωνικὴ παροιμία πὼς «ἡ εὐμάρεια δημιουργεῖ τὰ παλιόπαιδα». Οἱ παροιμίες τῶν λαῶν καὶ γενικὰ τὰ γνωμικὰ τους εἶναι ἀποκουσταλλωμένη πεῖρα ζωῆς αἰώνων, βαθιὰ πρακτικὴ φιλοσοφία ζωῆς.

Ἡ κοινωνία τῆς εὐμάρειας — ὅσο κι ἂν αὐτὴ μπορεῖ νὰ εἶναι σχετικὴ μὲ τὴν τήρηση τῶν ἀναλογιῶν πρὸς τὰ περασμένα — παρουσιάζει μιὰ ζωὴ πέρα ἀπὸ τὸ μέτρο, μιὰ ζωὴ μὲ αὐξημένες ἀνάγκες μὲ αὐξημένη κατανάλωση ὥς τὸ ἀπεριόριστο, μιὰ ζωὴ ποὺ κυριαρχεῖται ἀπὸ τὴ μανία τοῦ κέρδους. Κι ἀκόμη παρουσιάζει μιὰ ζωὴ μὲ πολὺ ἐλεύθερο κι ἄκαρπο χρόνο — νιώθοντες εὐχαρίστηση, ὅταν σκοτώνουμε τὴν ὥρα μας ποὺ τόσο σκληρὰ προσπαθοῦμε νὰ οἰκονομήσουμε — μὲ τάση πρὸς τὴ ραστώνη, τὴ μαλθακότητα, τὴν ἀνυπακοὴ πρὸς τοὺς νόμους, τὴν ἐπιφανειακὴ σκέψη, μὲ ἀπουσία τῆς κοινωνικῆς εὐθύνης, τὴ μείωση τῆς ἐμβάθυνσης, τὴ μοναξιά, τὴν ἀνία.

Μιὰ ζωὴ μὲ παθητικὸ κοινό, ποὺ θεᾶται ἁπλῶς τὰ σπόρ, χωρὶς νὰ λαμβάνει ἐνεργὸ μέρος, παρὰ παθαίνεται, ὅταν χάσει ἡ ὁμάδα ποὺ εὐνοεῖ, φανατισμένο ψυχικὰ ὡς τὴ μανία κι ἀμέτοχο σωματικὰ στὴν ἄσκηση. Εἶπαν καὶ εἶναι σωστό, πὼς ἡ εὐημερία καὶ ἡ εὐμάρεια συνοδεύονται πάντα ἀπὸ μιὰ πνευματικὴ δυστυχία.

Ἡ κοινωνία τῆς εὐμάρειας παρουσιάζει — μὲ κορωνίδα τὶς οἰκονομικὲς ἀξίες — μιὰ ζωὴ χωρὶς ἰδανικὰ καὶ μὲ ἀναπτυγμένο μόνο τὸν ἀτομισμό, τὸν ἐγωκεντρισμό, τὴν ἰδιοτέλεια καὶ τὴν ἀπληστία στὸ ἀπόγειό της. Μιὰ ζωή, ὅπου ἡ οἰκονομικὴ συμπεριφορὰ τοῦ ἀνθρώπου χωρίσθηκε ἀπὸ τίς ἠθικὲς ἀξίες μὲ βαθύ, βαθύτατο χάσμα. Μιὰ ζωὴ μὲ μειωμένο τὸ συναισθηματικὸ καὶ παραδοσιακὸ κόσμο. Μιὰ ζωὴ ὅπου ἡ πληθώρα τῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν αὐξάνει τὶς εὐκαιρίες καὶ τοὺς πειρασμοὺς γιὰ παραστρατήματα, γιὰ κλοπὴ καί γιά σύγκρουση μὲ τοὺς νόμους. «Σήμερα», γράφει ὁ Σουηδὸς καθηγητὴς Σβέρι «κανεὶς δὲν κλέβει ἀπὸ φτώχεια». Ἀντιμετωπίζουμε ἕνα νέο εἶδος ἐγκληματικότητας τῆς εὐημερίας, ποὺ φαίνεται νὰ ἁπλώνεται σύγχρονα μὲ τὴν ἄνοδο τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς, τῆς βιομηχανοποίησης καὶ τῆς ἀνάπτυξης τῶν πόλεων».

Ἡ εὐμάρεια συνηθίζει τοὺς ἀνθρώπους σὲ μιὰ ἄνετη καὶ μαλθακὴ ζωή, σὲ κάτι ποὺ δὲ θέλουν μὲ κανένα λόγο νὰ τὸ χάσουν, προτιμώντας νὰ χάσουν ἀκόμη καί τὴν ἐλευθερία τους μὲ τὴν αὐταπάτη, πὼς δὲν θὰ ἀπολέσουν τὴν καλοπέρασή τους. Ἡ εὐημερία δὲν διαπαιδαγωγεῖ ἀγωνιστές, παρὰ ἀνθρώπους ποὺ κάτω ἀπὸ τὴν ὑλικὴ ἀσφάλεια καὶ καλοπέραση χάνουν τὸ νόημα τῆς ἀνεξαρτησίας, τὸ αἴσθημα τῆς ἐλευθερίας, τὸ περήφανο καὶ ἐλεύθερο ἦθος. Τὰ διδάγματα τῆς ἱστορίας στὸ σημεῖο αὐτὸ εἶναι κατὰ κρυστάλλινο τρόπο φανερά, ἀλλά ποιὸς τὰ προσέχει;

Μέσα στὶς καταναλωτικὲς κοινωνίες μας ἡ ὕλη, ὁ πλοῦτος καί ἡ συγκεκριμένη ἀνθρώπινη ζωὴ συμπιέσθηκαν καὶ μᾶς ἔδωκαν μιὰ ἀφηρημένη μορφὴ οἰκονομικῆς δραστηριότητας. Ἐπιστήμη, οἰκονομικο-εμπορικὴ ζωή, πολιτική, θρησκεία κ.λ.π. ὅλα ἔχουν ἀπολέσει τὴ βάση τους καὶ τὶς

ἀναλογίες αὐτὲς ποὺ τίς κάνουν ἀνθρώπινες. Ζοῦμε μέσα σὲ ἀριθμοὺς καὶ σὲ ἀφαιρέσεις κατ' ἀφηρημένο τρόπο, γιατὶ τίποτε δὲν εἶναι συγκεκριμένο, τίποτε πιὰ δὲν ἔχει πραγματικὸ περιεχόμενο· ὅλα εἶναι δυνατά. Ὁ ἄνθρωπος πετάχθηκε ἔξω ἀπ' ἐκείνη τὴν πάντα ὁρισμένη γι' αὐτὸν θέση ἀπὸ τὴν ὁποία αὐτὸς μποροῦσε νὰ κυριαρχεῖ τῆς ζωῆς του καὶ τῆς κοινωνίας. Σέρνεται γοργὰ ἀπὸ τίς δυνάμεις ποὺ δημιούργησε αὐτὸς ὁ ἴδιος. Μέσα σ' αὐτὸν τὸν ἄγριο στρόβιλο ζεῖ, σκέπτεται, πραγματοποιεῖ πάντα βιαστικὸς καὶ πάντα ἀποξενωμένος, ἀποδιωγμένος ἀπὸ τὸν συγκεκριμένο κόσμο. Βιώνει τὸν ἑαυτό του ὄχι σὰν ἄνθρωπος κατεχόμενος ἀπὸ ἀγάπη, πεποιθήσεις, συναισθήματα, παρὰ σὰν ἀφαίρεση, σὰν κάτι χωρὶς οὐσία ἀποξενωμένος ἀπὸ τὸ πραγματικὸ φυσικὸ του, σὰ νὰ ἐκπληρώνει ἁπλῶς μιὰ ὁρισμένη λειτουργία μέσα στὸ κοινωνικὸ σύστημα.

Ὡστόσο τὰ τεχνολογικὰ γεγονότα καὶ ἐπιτεύγματα τῶν ἐπιστημόνων προέρχονται ἀπὸ τίς βιομηχανικὲς κοινωνίες. Αὐτὰ ὅμως εἶναι τεχνολογικῆς κι ὄχι κοινωνικῆς φύσης καὶ ἐνίσχυσης: τῆς ἐξουσίας τῶν ἀξιῶν, τοῦ νόμου, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἐλευθερίας. Ἐνισχύουν περισσότερο τὴ βία καὶ λιγότερο ἢ καὶ καθόλου τὴν ἐλευθερία, προκαλοῦν μιὰ θλιβερὴ ἠθικὴ κρίση...

Ἡ βιομηχανικὴ κοινωνία δείχνει μιὰ περιφρόνηση ἀπέναντι στὴ φύση, ὅπως καὶ γιὰ ὅλα τὰ ἄλλα πράγματα ποὺ δὲν εἶναι βιομηχανοποιημένα καὶ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ δὲν εἶναι κατασκευαστὲς μηχανῶν. Οἱ ἄνθρωποι νιώθουν σήμερα μιὰ ἔλξη γιὰ τὸ μηχανικό, τὸ ἄψυχο, τὴν παντοδύναμη μηχανὴ ποὺ ὁδηγεῖ σταθερὰ στὴν καταστροφή.

Γενικότερα θὰ θέλαμε νὰ παρατηρήσουμε μὲ ὅσα ἀναφέραμε σχετικὰ μὲ τίς θλιβερὲς ἐπιπτώσεις ἐπάνω στὴ ζωή μας: τοῦ πνεύματος τῶν κοινωνιῶν τῆς εὐμάρειας καὶ τῆς εὐημερίας τῆς ἀπληστίας, τοῦ ριζοσπαστικοῦ ἡδονισμοῦ καὶ τῆς ἀπόλαυσης χωρὶς μέτρο, ὅτι δὲ νοσταλγοῦμε τοὺς παλιοὺς καὶ δύσκολους χρόνους τῆς στέρησης. Κάθε ἄλλο. Ἀσφαλῶς δὲν θὰ πάψουν καὶ δὲν πρέπει νὰ πάψουν νὰ ἐπιδιώκονται καλύτεροι ὅροι ὑλικῶν ἀνέσεων καὶ ἐπιτυχιῶν, ἀλλὰ οἱ ἀγῶνες γιὰ καλύτερους ὅρους ζωῆς δὲν πρέπει νὰ παίρνουν τέτοιες διαστάσεις καὶ τέτοιο περιεχόμενο λατρείας, ὥστε νὰ ἀνατρέπουν τὴν πορεία πρὸς τὰ ἔμπρὸς καὶ νὰ δημιουργοῦνται προοπτικὲς δυστυχίας κι ὄχι εὐτυχίας, προοπτικὲς ἀπώλειας τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν ἀτόμων, προοπτικὲς δουλείας καὶ σκλαβιᾶς, προοπτικὲς καὶ καταστάσεις ποὺ νὰ τοποθετεῖ κανένας τὴν καλοπέραση καὶ τὴν εὐμάρεια ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἐλευθερία του, ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἀτομικὴ καὶ ἐθνικὴ ἀξιοπρέπειά του. Κάτι τὸ ὁποῖο πρέπει ὅλως ἰδιαίτερα νὰ τὸ συνειδητοποιήσουμε καὶ νὰ μὴ φεύγει ἀπὸ τὸ νοῦ μας ἐτοῦτον τὸν κρίσιμο καιρὸ ποὺ περνοῦμε σὰν ἔθνος.

ΠΡΟΣΟΧΗ

Ἡ ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ «ΝΙΑΟΥΣΤΑ» στηρίζεται κυρίως, στὴν ἀγάπη καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν συνδρομητῶν της.

Παρακαλοῦμε τοὺς συνδρομητὲς νὰ φροντίσουν ἐγκαίρως γιὰ τὴν ἀνανέωση τῆς συνδρομῆς τοῦ ἔτους 1979

****

Η ΝΙΑΟΥΣΤΑ

ΚΥΚΛΟΦΟΦΕΙ ΣΕ 1000 ΦΥΛΛΑ

ΜΠΑΙΝΕΙ ΣΕ 1000 ΣΠΙΤΙΑ

ΔΙΑΒΑΖΕΤΑΙ ΑΠΟ 4000 ΑΤΟΜΑ

Προτιμεῖστε τὴν «ΝΙΑΟΥΣΤΑ» γιὰ τὶς διαφημίσεις σας

Ἡ ζωγραφική στό πέρασμα τῶν αἰώνων

Τοῦ καθηγητὴ Καλῶν Τεχνῶν Γλύπτη καὶ Ζωγράφου ΘΑΝΑΣΗ ΜΗΝΟΠΟΥΛΟΥ

Ἡ Ζωγραφική εἶναι ἡ τέχνη ποὺ συμπεριλαμβάνει ὅλα τὰ εἴδη τῆς τέχνης ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὸ σχέδιο καὶ τὸ χρῶμα.

Πιὸ ἐκφραστικὴ ἀπ' ὅλα τὰ εἴδη εἶναι ἡ Ζωγραφικὴ στοὺς πίνακες εἴτε αὐτὰ εἶναι μουσαμᾶς, εἴτε εἶναι ξύλο, δηλαδὴ σὲ φορητὲς εἰκόνες. Ἔχουμε ἐπίσης καὶ τὴν τοιχογραφία ποὺ μπορεῖ νὰ εἶναι εἴτε τυπογραφία εἴτε ἀπὸ λάδι εἴτε ἀπὸ πλαστικό.

Τὰ ψηφιδωτὰ σὲ ὅλες τὶς μορφὲς τεχνικῆς καὶ ὑλικά. Ἡ ὑδατογραφία καὶ ὅλα τὰ στηριζόμενα σ' αὐτήν.

Πλουσιώτερη ἀπὸ ὅλα τὰ εἴδη ζωγραφικῆς εἶναι ἡ βυζαντινὴ ζωγραφικὴ ἡ ὁποία δὲν ἔπαψε νὰ μᾶς διδάσκει μέχρι σήμερα καὶ οἱ σημερινοὶ ἁγιογράφοι συνεχίζουν τὴν παράδοση τῆς βυζαντινῆς τεχνοτροπίας. Τὰ ἄφθονα μνημεῖα ποὺ σώζονται ἀποδεικνύουν καὶ τὴν συνέχιση αὐτῆς τῆς παραδόσεως.

Ἡ ζωγραφικὴ στὴν Ἑλλάδα δοκιμάστηκε ἀπὸ πολέμους καὶ ἐπιδρομές, ἐπὶ 400 χρόνια ἦταν κάτω ἀπὸ τὸν τουρκικὸ ζυγό, ἀλλὰ καὶ σ' αὐτὰ ἀκόμα τὰ χρόνια τῆς σκλαβιᾶς δὲν ἔπαψε νὰ κυριαρχεῖ καὶ νὰ προβάλει τὸν πολιτισμό μας. Κατὰ τὰ μέσα τοῦ 15ου αἰώνα διακοσμοῦσαν ἀσταμάτητα τὶς ἐκκλησίες παράδειγμα τὰ μοναστικὰ κέντρα.

Εἰδικὰ τὸ Ἅγιο Ὄρος ποὺ ἐπειδὴ διατήρησε τὴν αὐτονομία του, ἀναπτύχθηκε ἡ ἁγιογραφία. Μὰ καὶ στὴν Κρήτη καὶ στὰ Ἑπτάνησα, ἀναπτύχθηκε ἡ ἁγιογραφία. Στὴν Κρήτη ὅμως περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο μέρος ἀναπτύχθηκε ἡ Ζωγραφική.

Κρῆτες ζωγράφοι πῆγαν πρῶτοι, στὰ μέσα τοῦ 16ου αἰώνα στὰ Μετέωρα καὶ διακόσμησαν τὰ μοναστήρια ποὺ εἶναι πάνω στὰ ἀπότομα βράχια.

Ἕνας ἀπὸ τοὺς γνωστοὺς καὶ πιὸ ἐπιφανεῖς ζωγράφους τῆς Κρήτης ἦταν ὁ Θεοφάνης, ποὺ κατάγονταν ἀπὸ τὴν Κρήτη. Αὐτὸς ἦταν ἀρχηγὸς καὶ ἱδρυτὴς τῆς νέας σχολῆς ἡ ὁποία ἐργάσθηκε καὶ πρόσφερε στὴν τέχνη αὐτὴ στὶς περισσότερες ἐκκλησίες τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ἐκεῖ ἀπεικόνιζαν διάφορες παραστάσεις εἰκονογραφικά.

Ὁ Θεοφάνης σὰν ἀρχηγὸς εἶχε πολλοὺς μαθητὲς οἱ ὁποῖοι μετέφεραν τὴν τέχνη σ' ὁλόκληρη τὴν Βαλκανικὴ μέχρι ποὺ ἐμφανίστηκε ἡ φορητὴ εἰκόνα καὶ ἡ ὁποία ἔδωσε μεγάλες διαστάσεις στὴν τεχνικὴ αὐτὴ κατὰ τὸ τέλος τοῦ 16ου αἰώνα. Αὐτὴ τὴν ἐποχὴ ἄρχισαν νὰ κτίζουν καινούργια κτίρια μὲ ἀξιώσεις περισσότερης διακοσμήσεως (τῆς ἀναγεννήσεως καὶ τοῦ μπαρόκ).

Πολλοὶ ζωγράφοι, ὅπως ὁ Δαμασκηνὸς παρουσιάζουν στὶς φορητὲς εἰκόνες καὶ στοιχεῖα ἀναγεννήσεως.

Ἄλλος πάλι ἐξίσου ἱκανὸς ζωγράφος, ὁ Φράγκο Καστελάνο καταγόμενος ἀπὸ τὴ Θήβα, ὁρμητικώτερος καὶ τολμηρώτερος ἀπ' ὅλους μπόρεσε καὶ εἰσχώρησε περισσότερο, παρ' ὅλες τὶς δυσκολίες ποὺ ἀντιμετώπιζε ἀπὸ τὴν τουρκικὴ σκλαβιὰ μέχρι τὴν Ἤπειρο, στὰ Γιάννενα καὶ ὅλα τὰ περίχωρα. Δοσμένος ψυχὴ καὶ σῶμα στὴν τέχνη δημιούργησε σχολὴ γιὰ μάθηση τοιχογραφίας - νωπογραφίας κατὰ τὸν 17ο καὶ 18ο αἰώνα, ὄχι μόνο ἁγιογράφηση, ἀλλὰ καὶ τὴν διακόσμηση ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ ἐκκλησιῶν.

Τὸν κατηγόρησαν πολλὲς φορὲς γιὰ τὸ θάρρος του νὰ διακοσμεῖ τὸ ἐξωτερικὸ τῆς ἐκκλησίας, γιατὶ ὡς τότε ἰσχυρίζονταν ὅτι ἡ θρησκεία ἐπέτρεπε τὴν ἐσωτερικὴ μόνο διακόσμηση διότι στὸ ἐσωτερικὸ μόνο γίνονταν ἡ προσκύνηση καὶ ἐκεῖ ἦταν συγκεντρωμένοι οἱ Ἅγιοι καὶ μόνο ἦταν τὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

Μαγεμένη ἡ χριστιανικὴ τέχνη ἀργότερα ἀπὸ τὸ ὅραμα τῆς ἐπουράνιας βασιλείας προσπαθεῖ νὰ ἀπεικονίσει τὴν ἐσωτερικὴ αὐτὴ ἐνατένιση μὲ σχήματα ἁπλὰ ποὺ γίνονται μόνο σύμβολα. Τὸ ἀνθρώπινο σῶμα δὲ παρουσιάζεται σὰ σῶμα μὲ σάρκα καὶ ὀστᾶ, ἀλλὰ σὰ σύμβολο καὶ καταβάλλει προσπάθεια νὰ ἀπεικονίσει τὶς ἀνθρώπινες μορφὲς σὰν σύμβολο ἔτσι ὥστε νὰ ἀποφεύγει καθαρὰ τὸν ὄγκο καὶ τὴν γήινη σαρκικὴ ἔκφραση ποὺ δὲν εἶναι παρὰ παιχνίδισμα χρόνου.

Τὰ σώματα ἀπεικονίζονται πλέον ψηλὰ καὶ λεπτὰ μὲ κάποια ἱερατικὴ ἀκαμψία καὶ κάποια ἀγωνιώδη ἔκφραση καὶ κίνηση, πρόσωπα μακρόστενα καὶ μάτια ἐκφραστικά.

Στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων τῆς τέχνης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ βλέπουμε τὰ ἰδανικὰ ἑνὸς λαοῦ πάνω στὴν ἔκφραση, γύρω ἀπὸ τὸν χῶρο καὶ τὸν τόπο ὅπου ζεῖ. Ἔχουμε πολλὰ παραδείγματα.

Ὁ Κρητικὸς καλλιτέχνης δίνει στὰ φυσικά του ἀντικείμενα μιὰ δύναμη καὶ μιὰ ἐκφραστικότητα ποὺ ἔχουν κάτι τὸ παραμυθένιο στὴ γραμμὴ καὶ στὸν πλοῦτο τῶν χρωμάτων, στὴν ἐλεύθερη σύνθεση καὶ στὴ χαρούμενη ζωή. Ἀντίθετα ὁ Ἕλληνας τῆς κλασικῆς περιόδου προσπαθεῖ νὰ ἀποδώσει ὀργανικὰ τὴν ὁμορφιὰ τοῦ ἀνθρωπίνου σώμα-

τος καὶ καταβάλλει κάθε δυνατὴ προσπάθεια γιὰ νὰ ρυθμίσει κατὰ τὸν καλύτερο τρόπο τὰ πράγματα ὥστε τὸ μάτι τοῦ θεατῆ νὰ εἶναι ἐλαφρὸ τὴ στιγμὴ τῆς παρατηρήσεως. Τὶς ἰδέες του προσπαθεῖ νὰ τὶς ἐνσαρκώσει σὲ σχήματα συμμετρικὰ καὶ κανονικά. Ἡ τέχνη ὅμως ἀνοίγει τὰ μάτια της στὸ πέρασμα τοῦ χρόνου καὶ βλέπει διαφορετικὰ τὶς τάσεις στὴν ἐκτέλεσή τους.

Σ' ὅλες αὐτὲς τὶς περιόδους καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ δημιουργοὶ νομίζουν ὅτι ἔλυσαν τὰ δεσμὰ τῆς τέχνης τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ὅμως ἡ βυζαντινὴ τέχνη εἶναι καὶ μένει θρησκευτικὴ καὶ περισσότερο χριστιανικὴ ἔτσι μόνο στηρίζει καὶ ἐξυπηρετεῖ τὸ χριστιανικὸ δόγμα.

Ἡ ἐκκλησία εἶναι ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ στὴ γῆ καὶ διὰ μέσου τῆς τέχνης ὁ ἄνθρωπος προσπαθεῖ νὰ ἔρθει σὲ ἐπικοινωνία μὲ τὸ Θεό. Ὅμως μὲ τὴν πρώτη φάση τῆς δημιουργίας καὶ τῆς ἐξέλιξης τοῦ θου αἰώνα τὸ κίνημα τὸ χριστιανικὸ εἶχε πνευματικὸ ἐσωτερικὸ χαρακτήρα.

Δὲν ἐνδιαφέρονταν διόλου γιὰ τὴν ἐξωτερικὴ λάμψη. Ἔτσι παρατηροῦμε ὅτι τὰ ἀρχαιότερα θρησκευτικὰ κτίρια ἦταν ἁπλὰ καὶ κομψὰ στὴν ἐξωτερικὴ ἐμφάνιση ἐνῶ ἐσωτερικὰ ἀποδίδονταν μὲ πολλὴ προσοχὴ στὸν ἐξωραϊσμὸ τοῦ ναοῦ.

Ὅμως μόνο ὁποιος γνωρίζει στὸ πέρασμα τοῦ χρόνου τὶς τάσεις τῆς τέχνης θὰ μποροῦσε νὰ κατανοήσει τὸ μεγαλεῖο της, μαζὶ μὲ τὸν ἐξωραϊσμὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ χώρου στὶς βυζαντινὲς ἐκκλησίες μὲ τὶς θαυμάσιες βυζαντινὲς ἁγιογραφίες. Αὐτοὶ οἱ δημιουργοὶ τῶν ἀριστουργημάτων μπόρεσαν θαρραλέα νὰ προχωρήσουν καὶ στὸν ἐξωραϊσμὸ τῶν ἐξωτερικῶν μερῶν τοῦ ναοῦ στολίζοντάς τους μὲ θαυμάσια κιονόκρανα. Ἡ παράδοση ἔχει πολλὰ νὰ μᾶς πεῖ γιὰ τὴν τέχνη αὐτὴ ποὺ στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων ἄφησε δείγματα θρησκευτικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἔκφρασης. Μιμητὲς τῆς βυζαντινῆς τέχνης ἔχουμε μέχρι τῶν ἡμερῶν μας ποὺ στόλισαν τοὺς ναοὺς μὲ θαυμάσιες ἁγιογραφήσεις.

Μεταξὺ σοβαροῦ καὶ ἀστείου...

ΝΑΟΥΣΑ ΚΑΙ ΟΧΙ ΝΑΟΥΣΣΑ

ἡ σωστὴ γραφή

Παρατηρῶ στὶς διαφημίσεις καὶ στὶς ἐτικέτες τῶν μπουκαλιῶν (οὔζου — κρασιῶν) ἑταιρειῶν ποτῶν τῆς Νάουσας, ὅτι τὸ ὄνομα τῆς πόλεως συνεχίζεται νὰ γράφεται μὲ δύο σσ («Νάουσσα»), ὅπως παρατήρησα ἤδη (ἄλλες δύο φορὲς) καὶ ἀπὸ τὶς στῆλες τῆς ἐφημερίδας «Φωνὴ τῆς Ναούσης».

Χωρὶς νὰ θέλω νὰ μπῶ σὲ ξένα... ἀμπέλια, νομίζω ὅτι μιὰ τέτοια γραφὴ εἶναι, ἀναμφισβήτητα, λανθασμένη καὶ μπορεῖ νὰ σημαίνει, ὅτι ἔτσι:

1. Γίνεται (ὀπτικὴ) ἐπαναμεταφορὰ τῆς ὀνομασίας ἀπὸ τὶς ἐπιγραφὲς σὲ ξένες γλῶσσες («NAOUSSA») ὅπου, σωστά, γράφεται ἔτσι, γιὰ νὰ μὴ διαβάζεται - προφέρεται «Νάουζα».

Σημείωμα τοῦ κ. ΓΙΩΡΓΟΥ Χ. ΧΙΟΝΙΔΗ, δικηγόρου Βεροίας

2. Εἶναι παλαιοημερολογήτικη συνήθεια, ποὺ φθάνει μέχρι καὶ τά... βυζαντινὰ χρόνια, ὁπότε ἐπικρατοῦσε ἡ τάση νὰ διπλασιάζονται, συχνά, τά σύμφωνα, σὲ μερικὲς περιπτώσεις (π.χ. Ἰούννιος, Ἰούλλιος κ.λ.π.) ὅπως βλέπομε, π.χ., καὶ σὲ ἁγιολογικὰ - θρησκευτικὰ κείμενα τῶν μεταβυζαντινῶν χρόνων.

3. Τοῦτο ὀφείλεται στὸ ὅτι ἔτσι γράφεται ἡ πόλη μονάχα σὲ ἐτικέτες κ.λ.π., ποὺ μπαίνουν σέ... μπουκάλια ποτῶν ἢ σὲ διαφημίσεις τους καὶ εἶναι γνωστὸ πώς ὅ,τι ἀναφέρεται σὲ τέτοια ὑγρά, φαίνεται διπλό...

Ὅπως ὅμως καὶ νὰ ἔχει τὸ ζήτημα, ἢ τὸ δεῖ κανένας ἀπὸ τὴν ἀστεία πλευρά του ἢ ἀπὸ τὴ σοβαρή, πιστεύω, ὅτι πρέπει κάποτε νὰ μάθουμε νὰ σεβόμαστε τὴ σωστὴ ἐτυμολογία - ὀρθογραφία τοῦ τοπωνυμίου.

Ἄλλωστε, δὲν θυμᾶμαι, πρόχειρα, λέξη ποὺ νὰ ἔχει κατάληξη τέτοια (—ουσσα) καὶ νὰ γράφεται μὲ δύο σσ, ὅπως ἀντίθετα, συμβαίνει μὲ τὶς λέξεις ποὺ καταλήγουν, π.χ. σὲ —ισσα (πρβλ. ὅμως, καὶ ἐδῶ τὴν τελικὴ γραφὴ «Λάρισα»).

Πρέπει, ἀκόμα, νὰ λάβουμε ὑπόψη, ὅτι δὲν ὑπάρχει (ἔστω ἕνα) ὀρθογραφημένο κείμενο (ἔγγραφο, ἐπιγραφὴ κ.λ.π.), ὅπου ἡ λέξη νὰ γράφεται μὲ δύο σσ, εἴτε ἀναφέρεται στὴ Νάουσα τῆς Μακεδονίας, εἴτε τῆς Πάρου κ.λ.π.

Μονάχα, ἡ μακεδονικὴ Νάουσα γράφεται, συχνά Νιάουστα καὶ τοῦτο τῆς δίνει ἕνα ἀκόμα, ἰδιαίτερο, χαρακτηριστικό...

Συνεπῶς, Νάουσα καὶ ὄχι Νάουσσα, ἐκτὸς ἂν ὑποστηριχθεῖ, μέ... Μποσταντζόγλεια ἐπιχειρηματολογία, ὅτι τὸ λανθασμένο... ἔθιμο πρέπει νὰ συνεχίζει νὰ χορηγεῖ συγχωροχάρτι στὸν βυζαντινό... πλουραλισμὸ ἢ στὴ μεταβυζαντινὴ ἀγραμματοσύνη ἤ, τέλος, στὸν ἐτσιθελικὸ νεοελληνικὸ αὐτοσχεδιασμό...

Εἰκαστικὰ ἀπὸ τὴν κίνηση τῶν ἐκθέσεων στὴν Ἀθήνα - Θεσσαλονίκη

Στὸ πέρασμα αὐτοῦ τοῦ τριμήνου ἔγιναν οἱ ἀκόλουθες ἐκδηλώσεις στὸν τομέα τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν καὶ παρουσιάζουμε τὶς πιὸ ἀξιόλογες ἀπὸ αὐτές.

Στὰ πλαίσια τῶν Δημητρίων 1978, ἔγιναν τρεῖς ἐκθέσεις ζωγραφικῆς. Οἱ δύο ἦταν γιὰ τοὺς ἐκλειπόντας ζωγράφους Χρῆστας Λεφάκης.

«Ἀναδρομικὴ ἔκθεση ζωγραφικῆς στὴν αἴθουσα τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου Θεσσαλονίκης 9 Ὀκτωβρίου - 25 Ὀκτωβρίου 1978.

Γιῶργος Παραλῆς — Ὅμηρος Γεωργιάδης στὸ θέατρο τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν 12—31 Ὀκτωβρίου.

Ἡ Τρίτη ἦταν γιὰ τοὺς Φλωρινιώτας ζωγράφους καὶ γλύπτες στὴν αἴθουσα τῆς Τράπεζας Ἐυγασίας στὴν Μ Ἀλεξάνδρου 16—31 Ὀκτωβρίου.

Ἡ Λέσχη Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν Θεσσαλονίκης παρουσίασε σὲ ὁμαδικὴ ἔκθεση ζωγραφικῆς στὴν αἴθουσα τῆς 6—25 Νοεμβρίου.

Στὸ θεναδοχεῖο «ΗΛΕΚΤΡΑ» Θεσ)νίκης ἔγινε παρουσίαση 20 διακεκριμμένων ζωγράφων, ζώντων καὶ ἐκλιπόντων ποὺ διήρκεσε ἕως 2 Δεκεμβρίου.

Ἔκθεση λιθογραφίας στὴν αἴθουσα Ζ. Μ. Ἀριστοτέλους 3 Θεσσαλονίκη τοῦ ζωγράφου VASARELI 21—2 Δεκεμβρίου.

Ζακελὶν Ζερβὸ Γαλλίδος ζωγράφου στὴν Γκαλερὶ «ΑΡΣΑ» Παρουσίασε 45 πίνακες μὲ λάδια καὶ ἀκουαρέλες.

Σπύρου Βασιλείου γνωστὸς ὡς μπαρμπα - Σπύρος .Ἀναδρομικὴ 1927 — 1978 στὴν αἴθουσα «Τέχνης» Ἀθηνῶν καὶ «Τρίτο μάτι».

Ὁ Δῆμος Ἀθηναίων παρουσίασε (50) καὶ πλέον ζωγράφους, γλύπτας καὶ χαράκτες ἀπὸ 1-15 Δεκεμβρίου 1978.

Ἀλέκου Φασιανοῦ στὴν αἴθουσα ἐκθέσεων Βαράγκη Παύλου Μελᾶ 10 Θεσ)νίκη ἀναδρομικὴ 1968 - 1978.

Φώτη Κόντογλου. Ἀναδρομικὴ ἔκθεση ζωγραφικῆς στὴν Ἐθνικὴ πινακοθήκη τοῦ ἐκλιπόντος ἀξέχαστου ζωγράφου μὲ 230 ἔργα του ἀπὸ 27 Νοεμβρίου ἕως 31 Δεκεμβρίου.

Ἰνστιτοῦτο «Γκαῖτε» Θεσσαλονίκης ἀπὸ παλαιὲς γκραβοῦρες τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Ἐπιμέλεια
Θανάση Μηνόπουλου

Σίτυ Μπάνκ Θεσ)νίκης. Ἔκθεση ζωγραφικῆς τοῦ Γ. Κουβάκη 28 Νοεμβρίου — 15 Δεκεμβρίου.

Ὁμαδικὴ Ἔκθεση ζωγραφικῆς στὴν «Στοὰ Τέχνης» τριῶν ζωγράφων Θεσ)νίκης μέχρι 8.12.78.

Στὴν αἴθουσα τέχνης «Πανσέληνος» Θεσ)νίκης τῆς ζωγράφου Στέλλας Ἀνδρουλιδάκη 16—30 Νοεμβρίου.

Στὴν Γκαλερὶ «ΑΡΣΑ» τοῦ ζωγράφου Ἀλεξάκη 29.11.

Στὴν Γκαλερὶ «ΚΥΚΝΟΣ» τοῦ Μανώλη Ἐμμανουηλίδη 10—26. 11.78.

Στὴν Φιλοθέη Ἀττικῆς ἔγινε ἡ Πανελλήνια ἔκθεση γλυπτικῆς 1978 ἀπὸ 16.10 ἕως 15.11.1978.

Ἐγκαίνια τοῦ Λαϊκοῦ Πανεπιστημίου

6-12-78. Ὁ δήμαρχος κ. Δημ. Βλάχος ἐγκαινίασε τὴν σειρὰ μαθημάτων διαλέξεων ποὺ ὀργανώνει τὸ Πολιτιστικὸ Κέντρο στὸ πλαίσια τοῦ Λαϊκοῦ Πανεπιστημίου. Τὸ θέμα ποὺ ἀνέπτυξε ἦταν «Εἰσαγωγὴ στὴν Πολιτικὴ οἰκονομία - οἰκονομικὲς θεωρίες».

Εὐχαριστήριο

Ὁ σύλλογος ἀποφοίτων Ναούσης «Ἀναστάσιος Μιχαὴλ ὁ Λόγιος» εὐχαριστεῖ τὴν κ. Θάλεια Σαμαρᾶ γιὰ τὶς 2.000 δρχ. ποὺ ἔστειλε «στὴν ἀγαπημένη μνήμη τῆς Βάντας Ζαβιτσιάνου ποὺ ἔνοιωσε καὶ ἀγάπησε τὴν Νιάουστα καὶ τοὺς ἀνθρώπους της».

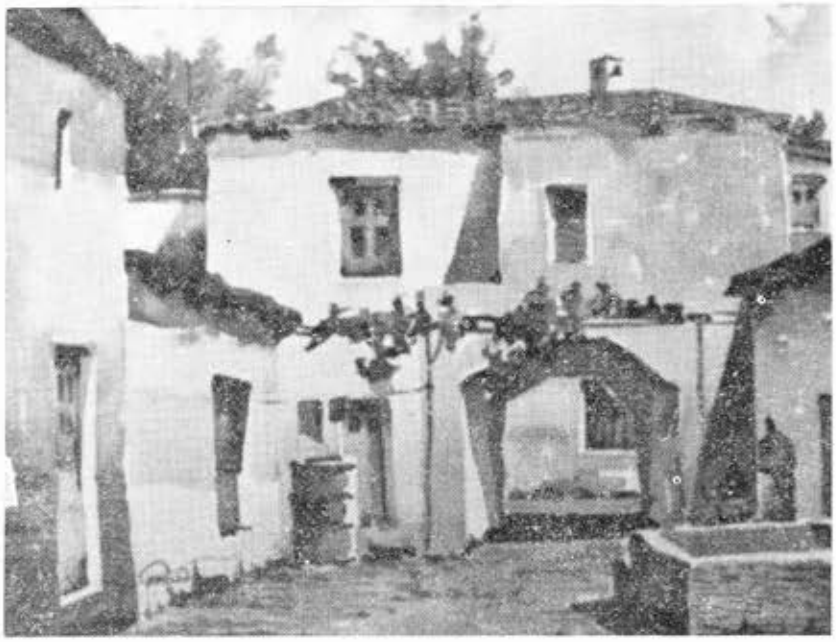

Ἀπὸ τὴν ὁμαδικὴ ἔκθεση ζωγράφων μηνὸς Νοεμβρίου στὴν Νάουσα

Ἀφήγηση
Λάζου Ματθαίου
Γραπτό κείμενο σὲ
ἐλεύθερη ἀπόδοση
Σταύρου Δάδη

Ὁ τελευταῖος τῶν Βαρελάδων

Ὁ πατέρας μου, καλή του ὥρα, γιὰ πολλὰ χρόνια ἐξάσκησε τὴν τέχνη τοῦ βαρελοποιοῦ. Ἦταν ἡ ἐποχή, ποὺ τ' ἀμπέλια ἔζωναν τὴ Νάουσα καὶ τὸ μπρούσικο κρασί τους πουλιόταν σὲ πολλὲς χῶρες. Κατὰ τὸ Βορειά, στὰ Βαλκάνια, κατὰ τὸ Νοτιὰ στὴν Ἀραπιά, κατὰ τὴν Ἀνατολὴ στὴν πολυθρύλητη Πόλη. Τὰ Ναουσαῖϊκα κελάρια, ὁλόγιομα, ἄνοιγαν πότε πότε, γιὰ νἄρθουν οἱ ἀμαξάδες, νὰ φορτώσουν καὶ νὰ κουβαλήσουν τὸ γλυκόπιοτο χυμὸ στὸ σιδηροδρομικὸ σταθμό, νὰ δοκιμάσουν ἀκόμη πρῶτα οἱ ἴδιοι τὸ ἄρωμα καὶ τὴ νοστιμιά του μὲ τὸ δικό τους παράνομο, ἀλλὰ ἀτ' ἀγοράζουν οἱ πελάτες, ἔτοι ὅπως εἶναι γεμᾶτα τρύπες;

—Τί εἶπες; Μοῦ ἀπάντησε ἀπότομα.

— Νά, γιὰ τὸ βαρέλι... Αὐτὸ ἐδῶ.

Τοῦ ἔδειξα τὶς τρύπες, ἐνῶ τραβιόμουνα σιγὰ σιγὰ πρὸς τὰ πίσω, γιὰ τὴν ἀποφυγὴ δυσάρεστων συνεπειῶν. Τὶς κοίταξε καλὰ καλά, κούνησε τὸ κεφάλι του καί, γιὰ μεγάλη μου ἔκπληξη ἔβαλε γέλια ξεκαρδιστικά. Ἔπειτα σοβαρεύτηκε καὶ μοῦ εἶπε:

— Γι' αὐτὸ τὸ βαρέλι ρώτησες;

— Ναί.

— Γι' αὐτὲς τὶς τρύπες;

— Ναί.

— Ἔ, λοιπόν, καὶ γὼ θἄχα τὴν ἴδια ἀπορία, ἂν τὶς πρωτόβλεπα. Ποῦ νὰ φανταστεῖς... Ποῦ νὰ φανταστεῖς... Εἶναι δουλειὰ τῶν ἀμαξάδων, παιδί μου.

— Τῶν ἀμαξάδων;

— Αὐτῶν καὶ μόνο

— Καὶ γιατὶ τρυποῦν τὰ βαρέλια μας; Τί τούς ἔκανες;

— Τίποτα. Τί μπορῶ νὰ τοὺς κάνω ἐγώ;

— Τότε;...

— Τὸ κρασί... Αὐτὸ εἶναι ἡ αἰτία. Ἄκου καὶ νὰ τὸ διηγεῖσαι καμμιὰ φορὰ στὰ ἐγγόνια μου. Μόλις φορτώσουν τὰ βαρέλια στὰ ἀμάξια, ἀνεβαίνουν κι αὐτοί, κάθονται στὴ θέση τοῦ ὁδηγοῦ καὶ καμτσικώνουν ἐπιδεικτικὰ τὰ ἄλογα. Οἱ ρόδες βγάζουν σπίθες στὸ λιθόστρωτο. Τὰ σχοινιὰ στὰ δεοίματα τρίζουν. Τὰ ἀμάξια χοροπηδοῦν. Αὐτοὶ ὅμως ἐκεῖ, κρατοῦν τὰ γκέμια σφιχτά. Ἔχουν νὰ κάνουν πολλὰ δρομολόγια. Βιάζονται. Τὸ σκηνικὸ ἀλλάζει μόλις καὶ τὰ τελευταῖα σπίτια τῆς Νάουσας μείνουν πίσω τους. Τότε παρατοῦν τὸ ἐπαγγελματικό τους ὕφος, δένουν κάπου χα-

λαρὰ τὰ γκέμια τῶν ἀλόγων καὶ πηγαίνουν πίσω. Βγάζουν ἀπὸ τὴν τσέπη τους ἕνα καρφὶ καὶ τρυποῦν τὸ πρῶτο βαρέλι, ποὺ τοὺς τυχαίνει. Τὸ κοκκινέλι πετιέται μὲ ὁρμή, ἕνας μικρὸς πίδακας προορισμένος νὰ ξεδιψάσει ἐντελῶς ἄκοπα τὰ λαρύγγια τῶν παθιασμένων φίλων του καί... ἐντελῶς δωρεάν, πρέπει νὰ συμπληρώσω. Ἡ ἱεροτελεστία τοῦ αὐτοκεράσματος κρατάει τόσο λίγο, ὅσο ἀκριβῶς χρειάζεται γιὰ νὰ σκύψουν καὶ νὰ κολλήσουν τὰ χείλια τους στὴν τουπούλα. Ἔτσι περίεργα κολλημένοι στὶς δοῦγες τῶν βαρελιῶν ρουφοῦν... ρουφοῦν... μέχρι νὰ χορτάσουν. Στὸ κάτω κάτω δὲν ζημιώνουν τοὺς συμπατριῶτες τους, ἀλλὰ τοὺς ἐμπόρους, ποὺ κι' αὐτοὶ θὰ βρῆκαν κάποιο τρόπο νὰ κλέβουν τοὺς πρώτους.

— Καὶ μὲ πόσες ὀκάδες χορταίνουν πατέρα; ρώτησα ἐντυπωσιασμένος ἀπὸ τὸ γεγονός.

— Μὲ δυὸ καὶ μὲ τρεῖς οἱ βαστούμενοι στὸ πιοτό. Μὲ μιὰ οἱ ἄλλοι.

— Ἔπειτα;

—Ἔπειτα ξαπλώνουν ὅμορφα ὅμορφα σὲ κάποιο ἐλεύθερο χῶρο καὶ κοιμοῦνται τοῦ καλοῦ καιροῦ.

— Κοιμοῦνται; Καὶ τ' ἄλογα;

— Κοιμοῦνται. Τοῦ καλοῦ καιροῦ, ὅπως σοῦ εἶπα. Τ' ἄλογα ξέρουν τὸ δρόμο τους.

— Καὶ πότε ξυπνοῦν οἱ ἀμαξάδες; Πῶς;

— Σὰ φτάσουν στὸ σταθμό, τοαβοῦν ἴσια γιὰ τὸ πλάτωμα τῆς ἐκφόρτωσης. Ἐκεῖ σταματοῦν, μαθημένα καθὼς εἶναι...

— Κι' οἱ ἀμαξάδες;

— Μὲ τὸ σταμάτημα τῶν ἀμαξιῶν ξυπνοῦν, μαθημένοι καθὼς εἶναι... Ὅλα δουλεύουν «ρολόϊ» παιδί μου. Ἔτσι γίνεται πάντα, ὅταν εἶναι κανεὶς μαθημένος.

Ἐκεῖ σταμάτησε ἡ συζήτηση μὲ τὸν πατέρα μου. Γιὰ πολὺ καιρὸ ὅμως θυμόμουνα τοὺς ἀμαξάδες καὶ τὸν θαυμάσιο κουνιστὸ ὕπνο, ποὺ ἔπαιρναν κατηφορίζοντας τὸ Κουλούκι, ἄδειο τότε ἀπὸ τροχοφόρα, βασίλειο ἀληθινὸ τῶν πεζῶν καὶ τῶν ζώων.

Ἔπειτα ἦρθαν ἄλλες ἐποχές. Ἦρθε ἐκείνη ἡ καταραμένη φυλλοξήρα. Ξέρανε τ' ἀμπέλια καὶ ἔσβυσε μιὰν ἀμπελουργικὴ παράδοση αἰώνων. Ἀκόμα ἔπληξε θανάσιμα τὸν ζωντανὸ κλάδο τῶν βαρελάδων. Καὶ δὲν εἶχε λίγους ἡ Νάουσα. Πάνω ἀπὸ πενήντα, ὅπως τὸν Μελιτζανή, τοὺς Πριμένταδες, τοὺς Ἀντιφάκηδες, τοὺς Νούσηδες, τοὺς Στεργιούληδες, τὸν Τσαμπή, τὸν Ἀμούτζια καὶ ἄλλους, ποὺ μοῦ διαφεύγουν. Στὸ τέλος ἔμεινα μόνος. Σκεφτόμουν, ἂν ἔπρεπε νὰ παρατήσω τὴν τέχνη, ποὺ πιὰ δὲν μποροῦσε νὰ ταΐσει τὴν οἰκογένειά μου. Λίγα χρόνια κουτσοπεράσαμε καὶ ἐντελῶς ἀναπάντεχα μᾶς δόθηκε δουλειά. Μιὰ καινούργια καλλιέργεια, τῆς μηλιᾶς, φάνηκε στὸν τόπο μας ποὺ χρειάζονταν βυτία γιὰ τὰ ραντίσματα. Ἀρχίσαμε τὴν κατασκευή τους. Κάμποσο καιρὸ δουλέψαμε καλά. Βγάλαμε λίγα λεφτά. Ἔπειτα πάλι μᾶς χτύπησε ἡ ἀνεργία. Ἐμφανίστηκαν οἱ μηχανοκίνητοι ψεκαστῆρες καὶ τὰ ξύλινα βυτία ἔγιναν ἀζήτητο εἶδος.

Ἐνὼ καὶ πάλι κοάτησα τὸ μαγαζί. Δὲν ξέρω ἀκριβῶς γιὰ ποιὸ λόγο. Τὴν οἰκονένειά μου δὲν μποροῦσα νὰ τὴ θοέψω μ' αὐτό. Ποῦ καὶ ποῦ μοῦ ἔφεραν κανένα κρασοβάρελο γιὰ ἐπιδιόρθωση. Ἀναγκαστήκαμε νὰ δουλέψουμε στὰ κτήματα. Μερικὰ καλοκαίρια ξενητεύτηκα σὲ περιοχές, ποὺ κρατοῦσαν ἀκόμα ἀμπέλια, ὅπως ὁ Ἅγιος Παντελεήμων Ἀιυνταίου, τὸ Ξυνὸ Νερό, ἡ Βεγόρα..

Ξέρετε τί σκέφτομαι τώρα; Τὰ γυρίσματα τῆς ζωῆς. Ποιὸς θὰ μοῦ τόλενε καὶ θὰ τὸν πίστευα, πὼς θαρχόταν πάλι μιὰ ἐποχὴ γιὰ τ' ἀμπέλια τῆς Νάουσας καὶ τὸ κρασί τους; Καί ὅμως ἦρθε. Πολλοὶ καινούργιοι ἐραστές, ὅπως λένε καὶ οἱ νοσταλγιτζούμενοι, ἀνακατεύονται τώρα μὲ τὴν ἀμπελουργία, ἀπὸ τὴ Νάουσα, ἀπὸ τὴν περιοχή της καὶ ἀκόμα πιὸ μακρυά. Ἀρκετοὶ εἶναι πελάτες μου. Ἔρχονται στὸ μαγαζὶ καὶ βροχὴ οἱ ἐρωτήσεις τους πέφτουν.

— Τί ξύλο θὰ βάλεις στὸ βαρέλι μου, μάστορα;

— Καστανίτικο.

— Καστανίτικο; Δὲν εἶναι μαῦρο;

— Ἀσφαλῶς, ἀλλὰ ἐκτὸς ποὺ εἶναι ἀντοχῆς, μαῦρο ξύλο κάνει γιὰ τὸ κόκκινο κρασί.

— Καὶ γιὰ τὸ ἄσπρο;

— Γιὰ τὸ ἄσπρο τὸ πιὸ κατάλληλο εἶναι τὸ δρένιο. Βγάζει πολὺ λίγο χρῶμα. Ἔχει ἐμφάνιση, μὰ δύσκολα πιὰ βρίσκεται στὰ βουνά μας.

— Γιὰ τὸ ρακί;

Εἴπαμε, βροχὴ οἱ ἐρωτήσεις. Καὶ δὲν πρέπει νὰ χαλάω κέφια. Ἐπαγγελματίας εἶμαι. Συνεχίζω λοιπόν, τὶς ἀπαντήσεις μὲ χαμόγελα. Ἂν κι' αὐτὸ εἶναι λίγο τοῦ φυσικοῦ μου.

— Γιὰ τὸ ρακὶ κάνει καὶ ἡ ὀξιά, ποὺ τὴν ἀλείφουμε ἀπὸ μέσα μὲ παραφίνη, γιὰ νὰ μὴ φεύγει τὸ οἰνόπνευμα.

— Γιὰ τὴ ρετσίνα;

— Τί τὴ θέλεις τὴ ρετσίνα; Στὸν τόπο μας δὲν τραβιέται.

— Ἔτσι, ἀπὸ περιέργεια ρώτησα.

— Γιὰ τὴ ρετσίνα, λοιπόν.. Βρές μου ξύλο μουριᾶς καὶ θἄχεις ἕνα καλὸ βαρέλι, ποὺ βγάζει κι' ἕνα ἐλαφρὸ κίτρινο χρῶμα.

Κάποτε ἔχουμε διαθέσιμο καιρὸ καὶ πιάνουμε κουβέντα μὲ τὶς ὧρες, ποὺ λέμε. Τότε, ὅποιος ἔχει ὄρεξη μπορεῖ νὰ μάθει πολλὰ γιὰ τὴ δουλειά μας. Γιὰ τὴν ξυλεία ποὺ ἀγοράζουμε σὲ στρογγύλια, γιὰ τὶς δοῦγες (τὰ σανίδια τοῦ βαρελιοῦ), γιὰ τὰ τσεμπέοια, γιὰ διάφορα παθήματα - μαθήματα, κατὰ πῶς λέει καὶ ὁ λαός.

Αὐτὴ εἶναι ἡ δουλειά μου, κουραστική, ὅπως ὅλες οἱ χειρονακτικές. Τὰ βαρέλια γίνονται μὲ ξύλο καὶ ἰδρώτα. Ἐνὼ δυὸ παιδιά μὰ δὲν τὴ θέλουν. Ἔτσι, ὅσο ζῶ ἐγώ, θὰ ὑπάρχει βαρελοποιὸς στὴ Νάουσα. Ἔπειτα...

Τότι ιι τώρα

ΧΑΡΑ - Προικουσύμφουνον

Τότι ὅπους εἴπαμι ἀμπρουστήτηρα ἡ χαρὰ ἀρχινοῦσιν ἀπ' τὴν Τιτράδι μὴ τὴν ἰκνά τὴν Πέφτη γένουνταν τὰ διπλώματα κὶ τὴν Παρασκιουβὴ γίνονταν τοῦ τίμημα τῆς προῖκας. Τοῦ προικουσύμφουνου γράφουνταν ἀπού τοὺν παπὰ τῆς ἐνουρίας, κἄναν δάσκαλουν ἢ κἄναν γραμματιζούμενουν. Ἔφκιαναν ἕναν σταυρὸν τρανὸν ἀπαουθιὸ στὴν ἀκόλα κι' ἀρχινοῦσαν.

Σήμερον ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος Παρασκευὴ μηνὸς Μαΐου εἴκοσι ἕξ τοῦ ἔτους χίλια ὀκτακόσια ὀγδοήκοντα ... ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων οἱ κάτωθι ὑπογεγραμμένοι μάρτυρες ἐξετιμήσαμε τὴν προῖκα τῆς Εὐαγγελίας... καὶ εὕρομεν αὐτὴν ἀποτελουμένην ἐκ τῶν κάτωθι:

Τώρα πᾶν αὐτὰ τὸ ἰσάπια ἀλησμουνήθηκαν. Καντιὸ φίλοι τοῦ γαμπροῦ κι αὐτὸς μαζί, μι ἕνα φουρτηγὸ κὶ τρεῖς κούρσεις κὶ λίγα λιανουπαίντγια πέρνουν τὴν προῖκα τὴν Παρασκιουβὴ τοῦ βράδυ μὴ καμπόσα μπίκ - μπίκ ἀπ' τὶς κούρσεις κὶ' ἄϊ.

Τότι φώναζαν κι' ἕναν ράφτην πούξειρειν τὶς τιμὲς πούχαν τὰ ζτρά νια κὶ τὰ ὑφάσματα. Νέϊτι ἄς ἰδοῦμι τώρα ποιὰ ἦταν ἡ προῖκα .

Τέσσιρα μάλινα φουστάνια τοῦ ἕνα ἀλαμάνικου γρόσια...

Ντιὸ τσίτια καλὰ μὶ πουδιὲς πού τυριάζουν.

Ντιὸ τσίτια κατώτιρα μὴ τιριαστὲς πουδιές.

Ἕνα ζηνυάρι κουλάνια μὶ ζῶνα χρυσή. Τὴ ζώνα τὴν ἔφκιανειν οὔ γαμπρός.

Φούστεις ντιὸ μαλίτικεις σιαϊακένεις κὶ ντιὸ χασιένεις.

Δικαπέντι πουκάμισα μὴ οὔγιες μιταξουτὲς ἀπού κισιμὶ

Δικαπέντι πουκάμισα ἕτοιμα.

Δικαπέντι ἕτερα (συντρόφια) 4 φλαμπαρουτά.

Δέκα ἕτερα (συντρόφια) μὴ πουδουνάρια.

Πέντι τραγιλιὲς μὶ χουσά, δικαπέντι διάφουρεις μὴ μπιμπίλες.

Τρία μιταξουτὰ σιντόνια κὶ τρία μπιμπακένια.

Ντιὸ ζηνυάρια τσουράκια (σκουλαρίκια).

Πέντι ζιυγάρια μανίκια μὴ μπιμπίλεις.

Τέσσιρα λιμπαντιὸ καλὰ κὶ ντιὸ κατώτιρα.

Ἕνα ζιλὶ τρανὸ μὴ πέντι φύλλα, τριανταφτὰ δραχμὲς κὶ τρεῖς δικάρεις

Ντιὸ ζιλιὰ κουχιάρικα μὴ μαστραπάδεις.

Ἕνα ζιλὶ καναπὲς μιὰ πύλη νιὰ πόρτα μὴ σαΐτεις.

Δέκα προυσκέφαλα τρανὰ δίμητα κὶ δέκα μικρά.

Τρία τραπιζουμένταλα γρόσκια μιτιλίκια...

Εἴκουσι ζηνυάρια σκουφούνια γυνικεῖα κι' ἀντρικὰ

Ντιὸ τρία ἄσπρα ξηνυάργια σκουφούνια μὴ ποιήτχια.

Τοῦ ΝΙΚ. ΣΠΑΡΤΣΗ

Δέκα ζηνυάρια ἀντρίκια σκουφούνια μὴ καρίκια.

Ἕνα ζιυγάρι σκουφούνια μισουμέταξα γιὰ τοῦ γαμπρό.

Μνιὰ σκουρτέλα μὴ γούνα κι ἕνα κουντουγούνι.

Μνιὰ ζώστρα κιντημένη κλουνάτη.

Ἕξι μαφέσκια μιταξουτὰ μὴ λουλούντια.

Ἕνας μπόγους γιὰ τοῦ τυπιλοῦκι.

Ἕνα μακρουλέμπαντου κὶ μνιὰ σαλταμάρκα.

Ἕνας σάκους μὴ μηλόγουνεις.

Ἕνα γκιουρντάνι.

Ντιὸ τρία λιμπουδέτχια κὶ ντιὸ μπάντεις.

Μαντιλουθήκεις.

Δεύτιρου φουστάνι ἀτλαζουτὸ κουρδόνι, τρίτου ἀλαμάνιου.

Τέταρτου φουστάνι ἀλατζιὰν κλαδουτόν.

Τρεῖς ντουζίνεις σιρβέτεις γιὰ σουφρᾶν.

Πανὶ μὴ οὔγια γιὰ πουκάμισα ἕνα τόπι πήχεις δέκα.

Σιαϊάκι ἕνα τόπι κὶ λίτου ἄλλου ἕνα.

Μπιλιτζίκια ντιὸ τρία χουσά.

Καδένα μὴ καρδούλα κι οὐρουλόγι χρυσό.

Ἕνα ἀμπέλι στοὺ Ἰσμαΐλι ἕνα στρέμμα κὶ σπουριά.

Λίρεις Τουρκίας ἐνενίντα ἑφτά.

Ἀπού κάτου ὑπόγραφαν οἱ μάρτυροι, κὶ οὔ πιθηρὸς. Ἡ νύφη ἔβανειν κι αὐτὴ τὴν ὑπουγραφή της εἰκεῖ πού ἔγραφειν πῆρα κὶ ἔδουσα ἀπ' τοὺν πατέρα μου γιὰ νὰ μὴ χέρει δικαίουμα ὕσταρνας γιὰ κάν τι πουτας ἀπ' τοὺν πατέρα κι' τ' ἀδέρφκια της.

Τώρα νὲ προικουσύμφουνα νὲ τιπουτας οὔ γαμπρὸς πέρνει ἀμπρουστὰ κὶ μιτριτὰ πρὶν τοῦ γάμου.

Τότι οἱ ἄνθρωποι ἀπ' τοῦ γαμπρὸ ἔγλιπαν τοῦ τίμημα τῆς προίκας κι' παζάριβαν κὶ τὶς τιμὲς ἀπ' τὰ σεῖα τῆς νύφης ὄχι τόσου ἀμὰ τόσου κάμει. Ὕσταρνας ἀπ' τοὺ τίμημα ἔπιρναν τοῦ προικουσύμφουνου κὶ τοῦ ἔδειχναν στοῦ γαμπρό. Ἅμα αὐτὸς δὲν ἔμνισκειν ηὐχαριστημένους τοὺ γιρνοῦσιν οὐπίσου κι' οὔ πατέρας τῆς νύφης ἔγραφειν κὶ κανὰ στρέμμα μπαξὲν ἀκόμα.

Τότι τοῦ φέση τῆς νύφης τὴ φούντα κι' ἕναν μπόγουν τἄστιλνειν οὔ γαμπρὸς μὴ τὴν ἰκνά. Ἡ νύφη φουρούσειν ἢ φούντα ἢ τυπιλοῦκι μὴ φιριτζέν κὶ τουλουπάνι ἢ κόκκινη τσίπα μὶ μπιμπίλεις σκιπασμένου ὅλου τοῦ κιφάλι ἀμπρουστὰ κὶ οὐπίσου.

Τώρα οὔ γαμπρὸς δουρίζει τοῦ πέπλου τῆς νύφης κι' οἱ μάϊ πλούσιοι κὶ τοῦ φουστάνι τῆς νύφης.

Τότι ἡ νύφη ἔφκιανειν ὅλην τὴν προῖκα μουναχή της. Οὔ ἀργαλιὸς βίρα πήγηνειν γιὰ ντιὸ τρία χρόνια. Τοῦ μαλὶ ἀπ' τὰ πρόβατα τοὺ ρούντου εἴθειλειν πλύσιμου, λανάρισμα γνέσιμου, κουβάριασια κὶ φκιάσιμου, θηλιὲς στὴν ἀνέμη βάψιμου μὴ μπουΐὲς, ἴντγιασια κὶ στίσιμου τοὺν ἀργαλιὸ. Ὅλα εἰκεῖ ὑφαίνουνταν, οὔ ἀλατζιᾶς, τὰ ζιλιὰ τὰ κισιμιὸ γιά, τὰ τραπιζουμένταλα, οἱ μισάλεις, τὰ προυσκέφαλα τοὺ μίτου τοὺ σιαΐακι κὶ τὶ δέν.

Τώρα ντιστούρι, ὅλα ἕτοιμα ἀπ' τοὺ παζάρι, νὲ ἀργαλιὸς νὲ μιτάργια, νὲ σαΐτεις νὲ πατίτσεις.

Τότι τὴν Παρασκιουβὴ τοὺ βρίδι ἔβαναν κὶ τὴ νύφη μαύρι στὰ μαλιὰ κὶ τοὺ Σαβάτου τοὺ ταχὶ λούζουνταν ἡ νύφη.

Νιαουστιανὸς Ἁγιὰ Βασίλης καὶ Φῶτα

Τοῦ Τάκη Μπάϊτση

Ἡ Πρωτοχρονιὰ στὴ Νάουσα, ὅπως καὶ ὅλες οἱ ἄλλες γιορτὲς εἶχε τὴ δική της μορφή. Ἐδῶ θὰ δώσουμε ὅλα τὰ ἔθιμα τῆς γιορτῆς καὶ θὰ μεταφερθοῦμε γιὰ λίγο στοὺς παλιοὺς καλοὺς καιρούς.

Ἀμέσως μετὰ τὰ Χριστούγεννα τὰ παιδιὰ εἶχαν τὴν φροντίδα νὰ μαζέψουν καὶ ἄλλους καρτσούνους. Οἱ μέρες μπορεῖ νὰ ἦταν λίγες γιὰ τὴν ἐξεύρεση καὶ τὴ μεταφορά τους. Τὰ πάντα ὅμως ἦταν ἕτοιμα καὶ οἱ καρτσοῦνοι μεγαλόπρεπα ἀναμένοι τὴ μέρα τῆς γιορτῆς.

Ἡ παραμονὴ εἶχε καὶ ἔχει μεγάλη σημασία γιὰ ὅλους. Ἡ μάνα ἀπὸ νωρὶς τὸ ἀπόγευμα ἄρχιζε νὰ ἑτοιμάζει τὴν κολοκυθόπιτα, μέσα στὴν ὁποία ἔβαζε τὸν παρά, σὲ μέρος ὅμως ποὺ νὰ μὴ διακρίνεται στὸ σινί.

Τὶς ἴδιες περίπου ὧρες τὰ παιδιὰ ἑτοίμαζαν τὰ κουδούνια τους καὶ ἔκαναν ἕνα κουδουνάρη. Αὐτὸς ἦταν ἕνα παιδὶ τῆς παρέας, πάνω στὸ ὁποῖο ἔβαζαν ἕνα τσουβάλι καὶ ἄνοιγαν δυὸ τρύπες γιὰ νὰ βλέπη. Στὴ συνέχεια τὸν κρεμοῦσαν καὶ μερικὰ κουδούνια. Μόλις σουρούπωνε τὰ παιδιὰ ἔβγαιναν στοὺς μαχαλάδες τραγουδώντας τό:

Ἁγιὰ Βασίλης ἔρχεται
ἀπὸ τὴν Καισαρεία
βαστᾶ εἰκόνα καὶ χαρτὶ
χαρτὶ καὶ καλαμάρι.
Τὸ καλαμάρι ἔγραφε
καὶ τὸ χαρτὶ ὁμίλει
— Βασίλη ποὺ δὲν ἔρχεσαι
καὶ ποὺ δὲν κατεβαίνεις.
— Ἀπὸ τὴ μάνα μ' ἔρχομαι
καὶ στὸ σκολειὸ πηγαίνω.
Κάτσε νὰ φᾶς κάτσε νὰ πιεῖς
κάτσε νὰ τραγουδήσεις
ἐγὼ τραγούδια δὲν ξέρω
ξέρω τὴν ἀλφαβῆτα
κι ἔλα κόψε μας τὴν πίτα.

Τὸ τραγούδι συνοδευόταν ἀπὸ τὸ μεταλλικὸ ἦχο τῶν κουδουνιῶν, ποὺ ἐρχόταν ἀπ' τὰ πηδήματα τοῦ κουδουνάρη καὶ τὰ κουδούνια τῶν παιδιῶν. Σήμερα τὸ φιλοδώρημά τους δὲν ἦταν κόλιντα, ἀλλὰ λίγες δεκάρες ἀπὸ κάθε σπίτι ἢ τὸ πολὺ πολὺ καμιὰ δραχμὴ ἀπὸ κάποιο πλούσιο σπίτι.

Τέλειωναν σὲ μιὰ δυὸ ὧρες καὶ γύριζαν στὸ σπίτι γιὰ νὰ κόψουν τὴν πίτα χαρούμενα ἀπὸ τὰ κέρδη.

Ἡ πίτα ψηνόταν στὸ χτισμένο σπιτικὸ φοῦρνο. Μάλιστα στὴ γειτονιά, ἔψηναν μαζὶ σ' ἕνα φοῦρνο πολλὲς γειτόνισσες.

Τὸ βράδυ μαζεμένοι ὅλοι γύρω στὸ σουφρᾶ τοῦ σπιτιοῦ, κάτω ἀπὸ τὸ χαμηλὸ φῶς τοῦ κουκουμιοῦ καὶ τὶς φλόγες τοῦ τζακιοῦ ἔκοβαν τὴν πίτα. Τὴν ἔκοβε ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογένειας, ἀφοῦ πρῶτα τὴ γύριζε πρὸς τὰ δεξιὰ τρεῖς φορὲς γιὰ νὰ τοὺς ἔρθουν ὅλα δεξιά. Τὸ πρῶτο κομμάτι ἦταν τοῦ Ἁγιὰ Βασίλη. Μετὰ τοῦ νόνη, τοῦ πατέρα καὶ στὴ συνέχεια γιὰ κάθε μέλος τῆς οἰκογενείας ἀπὸ ἕνα μὲ ἱεραρχικὴ σειρά. Ἔκοβαν μετὰ ἕνα κομμάτι γιὰ τὸ σπίτι καὶ ἕνα γιὰ τὸ βίος. Δηλαδὴ γιὰ τὰ κτήματα ἢ τὰ ζῶα ἂν ἦταν κτηνοτρόφοι. Τὸ κάθε κομμάτι ποὺ ὁρίζεται γιὰ τὸν καθένα τὸ ἄνοιγαν γιὰ νὰ δοῦν ἂν εἶναι ὁ παρά.

Στὴ συνέχεια ὅλοι χαρούμενοι καὶ πιὸ χαρούμενος αὐτὸς ποὺ βρῆκε τὸν παρά, τρώγανε τρεῖς φορὲς μὲ τὸν παρὰ λίγο σύβρισμα ἀπ' τὴν πίτα.

Ἀμέσως μετὰ ἄρχιζαν τὸ φαΐ. Ἀπ' τὸ τραπέζι ποτὲ δὲν ἔλειπε τὸ φημισμένο μπρούσικο κρασὶ καὶ τὸ μυρωδάτο «ἀρακί» βγαλμενα ἀπ' τὰ ξακουστὰ ἀμπέλια τῆς Νιάουστας.

Μὲ τὴν τήτα προσφερόταν ἕνα κομμάτι χαλβὰς ἢ γκρακλιάνος ποὺ γινόταν εἰδικὰ γιὰ τὴν παραμονὴ τῆς Πρωτοχρονιᾶς. Στὴ συνέχεια μετὰ τὸ φαγητὸ τραγουδοῦσαν ὅλοι καὶ ἀργὰ τὸ βράδυ κοιμόταν. Τὰ νεώτερα χρόνια ἄρχισαν νὰ παίζουν καὶ χαρτιά.

Πολλὲς φορὲς αὐτὲς τὶς ἡμέρες κατέβαιναν ἀπ' τὸ Βέρμιο οἱ κλέφτες κι' ἀργότερα οἱ Μακεδονομάχοι καὶ φιλοξενοῦνταν ἀπὸ τοὺς Ναουσαίους. Ἔτσι ζοῦσαν καὶ αὐτοὶ λίγες οἰκογενειακὲς στιγμὲς σὲ ζεστὴ ἀτμόσφαιρα.

Τὴν ἄλλη μέρα ντυμένοι ὅλοι στὰ καλὰ τους πήγαιναν στὴν ἐκκλησία ἔξω ἀπὸ τὴν ὁποία ἔκαιγε ὁ μεγάλος καρτσοῦνος, ὅπως τὰ Χριστούγεννα. Ὅλοι εὐχόταν τὸ «Σέτη πολλά, καλὴ χρονιά». Μετὰ τὴν λειτουργία ἄνδρες ἢ γυναῖκες κατὰ μικρὲς ὁμάδες ἔκαναν ἐπισκέψεις στοὺς Βασίληδες ποὺ γιόρταζαν. Αὐτὲς διαρκοῦσαν ὡς ἀργὰ τὸ ἀπόγευμα.

Τὰ παιδιὰ κατέβαιναν στὸν καρτσοῦνο τῆς γειτονιᾶς ὅπου ἔψηναν κρέας καὶ ἔπαιζαν χαρτιά.

ΦΩΤΑ

Τὴν παραμονὴ τῆς γιορτῆς πολὺ πρωΐ γινόταν τὸ «Δέσιμο τῶν σταυρῶν» καὶ ὁ κόσμος πήγαινε στὴν ἐκκλησία γιὰ νὰ πάρει τὸν ἁγιασμό, ἀπ' τὸν ὁποῖο ἔπιναν ὅλοι στὸ σπίτι καὶ μὲ τὸν ὑπόλοιπο ράντιζαν τὸ σπίτι.

Βλέπουμε τοὺς Ναουσαίους νὰ κουβαλοῦν τὸν ἁγιασμὸ σὲ κύπελλα ἢ κανατάκια στὰ ὁποῖα ὑπῆρχε ἕνα μῆλο ἢ μανταρίνι.

Τὴν ἡμέρα τῶν Φώτων φεύγουν καὶ οἱ Καλικάντζαροι.

Μετὰ τὴν ἀπόλυση ὁ παπᾶς γύριζε μὲ τὸ Σταυρὸ ὅλα τὰ σπίτια τῆς ἐνορίας του ψάλλοντας τὸ «Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου..» καὶ ραντίζαντάς τα. Τὸν συνόδευε ἕνα μικρὸ παιδὶ κρατώντας

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὴ σελίδα 155

Η ΕΥΓΕΝΕΙΑ

Ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ ἔχουν μάθει τοὺς καλοὺς τρόπους καὶ τοὺς χρησιμοποιοῦν ὅταν θέλουν νὰ ἐπιτύχουν κάποιο σκοπό. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ διαρκῶς χαμογελοῦν γιὰ νὰ κρύβουν τὴν κακία τους πίσω ἀπὸ τὴ μάσκα τοῦ χαμόγελου. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ φέρονται μὲ καλωσύνη στοὺς ἄλλους, ὄχι γιατὶ τοὺς ἀγαποῦν ἀλλὰ γιατὶ τοὺς φοβοῦνται.

Ὅλ' αὐτὰ εἶναι ἀληθινά. Ἀλλὰ ὅλα αὐτὰ δὲν ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ εὐγένεια εἶναι ἀναγκαστικὰ ὑποκριτική.

Δὲν ἀποδεικνύουν ὅτι ἐκεῖνος ποὺ χαμογελᾶ διαρκῶς εἶναι ἀναγκαστικὰ ὕπουλος. Οὔτε ὅτι ἡ καλωσύνη εἶναι ἔνδειξη ἀδυναμίας. Οὔτε ἀκόμα ὅτι οἱ καλοὶ τρόποι εἶναι ἁπλῶς ὅπλα ἐπιτυχίας καὶ τίποτα περισσότερο.

Εἶναι ἐνθαρρυντικὸ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ ἀπάτη, ἡ ἀνειλικρίνεια, ἡ ὑποκρισία καὶ ἡ ἀτιμία μᾶς ἐξοργίζει. Θέλουμε ἀπὸ τοὺς ἄλλους νὰ μᾶς φέρονται μὲ εὐγένεια καὶ καλωσύνη. Καὶ ὑποχρεωνόμαστε νὰ παραδεχτοῦμε ὅτι οἱ καλοὶ τρόποι — ὄχι τὸ πρωτόκολλο ποὺ ἴσχυε στὶς βασιλικὲς αὐλὲς — διευκολύνουν τὶς σχέσεις μας καὶ τὶς κάθε εἴδους συναλλαγές μας μὲ τοὺς ἄλλους.

Οἱ καλοὶ τρόποι ὑπανορεύονται ἀπὸ τὴν ἀνυπόκριτη εὐγένεια, ὅταν βέβαια εἶναι αὐθόρμητοι. Κι αὐτὴ ἡ ἀνυπόκριτη εὐγένεια εἶναι ἀναγκαῖα σήμερα περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά. Καὶ εἶναι περισσότερο ἀναγκαία, γιατὶ οἱ ἄνθρωποι εἶναι περισσότερο δεμένοι ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλον. Ἡ τεχνικὴ πρόοδος κατάργησε τὶς ἀποστάσεις, μᾶς συγκέντρωσε κατὰ ἑκατοντάδες καὶ χιλιάδες σὲ γιγαντιαῖα βιομηχανικὰ συγκροτήματα, σὲ πολυκατοικίες καὶ σὲ «γυάλινους πύργους», ἔκανε ὑποχρεωτικὴ τὴ συστέγαση, τὴ συνεργασία, τὴν ἀλληλεξάρτηση. Κάτω ἀπὸ αὐτὲς τὶς συνθῆκες, ἡ ζωὴ θὰ ἦταν προβληματική, ἂν ἔλειπαν ἡ εὐγένεια καὶ οἱ καλοὶ τρόποι.

Ἂν κυττάξουμε γύρω μας θὰ δοῦμε ὅτι πολλοὶ «ὁμηρικοὶ καυγάδες» μεταξὺ συγγενῶν ἢ γειτόνων, θ' ἀποφεύγονταν ἂν ὑπῆρχε λίγη εὐγένεια. Στὴ ζωή μας πολλοὶ τροχοὶ θὰ γύριζαν καλύτερα — ρυθμικὰ καὶ ἀθόρυβα — ἂν τοὺς περνούσαμε καθημερινὰ μὲ τὸ καθαρὸ λάδι τῆς εὐγένειας.

Εἶναι ὅμως τόσο δύσκολο νὰ εἴμαστε εὐγενεῖς, νὰ ἔχουμε καλοὺς τρόπους; Κάθε ἄλλο. Εἶναι μάλιστα τόσο ἁπλό, ὥστε δὲν ἀπαιτεῖ οὔτε τὴν παραμικρὴ προσπάθεια. Ἀρκεῖ νὰ χαλιναγωγήσουμε λίγο τὸν ἐγωισμό μας γιὰ νὰ μποροῦμε νὰ δίνουμε στοὺς ἄλλους ὅ,τι ζητοῦμε ἀπ' αὐτούς.

Παραδείγματος χάρη, εἶναι πολὺ ἁπλὸ νὰ συγχαίρουμε καὶ νὰ ἐπαινοῦμε τοὺς ἄλλους γιὰ μιὰ ἐπιτυχία τους, ὅπως εἶναι πολὺ ἁπλὸ νὰ τοὺς εὐχαριστοῦμε γιὰ μιὰ ὑπηρεσία τους ἢ γιὰ μιὰ εἰδικὴ προσπάθεια.

Ἂς μὴ λησμονοῦμε ἐπίσης ὅτι καὶ τὸ πιὸ ἀσήμαντο πρόσωπο ἔχει μιὰ προσωπικότητα, ποὺ πρέπει νὰ τὴ σεβόμαστε. Καμιὰ φορὰ τὰ γεγονότα μᾶς ὑποχρεώνουν νὰ πάρουμε μέτρα ἐναντίον ἑνὸς ἄλλου προσώπου. Θὰ πάρουμε αὐτὰ τὰ μέτρα ἀλλὰ χωρὶς προσωπικὴ σκληρότητα ἢ ἐπιθετικότητα. Ὅταν κάνουμε κάτι ποὺ μπορεῖ νὰ ἔχει δυσάρεστες συνέπειες γιὰ ἕναν ἄλλο, πρέπει νὰ σκεφτόμαστε πολύ, τοποθετώντας τὸν ἑαυτό μας στὴ θέση τοῦ ἄλλου.

Οἱ σχέσεις μας μὲ τοὺς ἄλλους πρέπει νὰ βασίζονται στὴν λογικὴ καὶ στὴν κατανόηση. Ὅταν ζητοῦμε κάτι ἀπ' αὐτοὺς δὲν πρέπει νὰ ἀδιαφοροῦμε γιὰ τὶς δυσκολίες τους καὶ τὰ προβλήματά τους. Οὔτε πρέπει νὰ τοὺς δείχνουμε τὴν ὑπεροχή μας, ἐκτὸς ἂν μᾶς τὸ ἐπιβάλλει ἡ προκλητικότητά τους.

Ἡ ἀγένεια ἰσοδυναμεῖ συχνὰ μὲ τὴν ἀπερισκεψία καὶ τὴν ἀπουσία εὐαισθησίας. Πρέπει νὰ μάθουμε νὰ προσέχουμε αὐτὸ ποὺ λέμε. Πρέπει ἐπίσης νὰ καλλιεργήσουμε τὴν εὐαισθησία μας. Ἔτσι μόνο μποροῦμε νὰ ξέρουμε τί καὶ πόσο πληγώνει τοὺς ἄλλους, πότε πρέπει νὰ τοὺς ἀφήνουμε μόνους καὶ πότε πρέπει νὰ σιωποῦμε. Τέλος, πρέπει νὰ μάθουμε νὰ θυμόμαστε τὰ ὀνόματα τῶν ἄλλων. Ἕνα ὄνομα εἶναι μιὰ ταυτότητα, μιὰ προσωπικότητα. Ὅταν τὸ ξεχνοῦμε δείχνουμε ὅτι δὲν ἐκτιμοῦμε τὴν προσωπικότητα τοῦ ἄλλου.

«Ἡ εὐγένεια εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς σπουδαιότερες ἐπιστῆμες» ἔλεγε ὁ Γάλλος φιλόσοφος Μονταίν. Αὐτὴ τὴν ἐπιστήμη πρέπει νὰ τὴν μάθουμε.

ΒΑΣΙΛΗΣ...

ΝΙΑΟΥΣΤΙΑΝΟΣ ΑΓΙΑ ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΙ ΦΩΤΑ

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴ σελίδα 154

τὸ μικρὸ μπαγράτσι μὲ τὸν ἁγιασμό. Μέσα στὸ μπαγκράτσι ὁ κόσμος ἔρριχνε φιλοδωρήματα γιὰ τὸ μικρό.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωΐ, ὅλοι μὲ τὰ καλά τους ἦταν στὴν ἐκκλησία. Μετὰ τὴ θεία λειτουργία ξεκινοῦσαν ὅλοι, κρατώντας ἀναμμένες λαμπάδες γιὰ τὸ καθαρὸ ποτάμι τῆς ἐνορίας ὅπου ἔρριχναν τὸ σταυρό. Ἀπὸ κάθε γειτονιὰ ποὺ περνοῦσαν, οἱ νοικοκυρὲς ἔβαζαν στὶς πόρτες τὴν εἰκόνα μὲ τὴν κανδήλα καὶ τὸ θυμιατό. Τὴν ἴδια μέρα ἔπλεναν καὶ τὶς εἰκόνες μὲ τὰ ἁγιασμένα νερά.

Σὲ κάθε τριώδι ὁ παπὰς ἔκανε δέηση κι' ὅλος ὁ κόσμος ἔψαλε τὸ «Κύριε Ἐλέησον».

Μόλις ὁ παππὰς ἔρριχνε τὸ σταυρὸ στὸ ποτάμι πέφταν ὁρισμένα παιδιὰ νὰ τὸν βγάλουν.

Κάθε ἐνορία ἔρριχνε τὸ σταυρὸ σὲ δικό της ποτάμι. Ὁ Ἁγιὰ Σωτήρης στὰ Καμμένα, ἡ Παναγιὰ στ' Ἀλώνια, ὁ Ἁγιὰ Μηνᾶς στ' Ὡρολόγι κι ὁ Ἁγιώργης στὴ Βασιλέως Κωνσταντίνου.

Μετὰ τὴ λειτουργία οἱ νέοι πότιζαν τὰ ἄλογα καὶ στὴ συνέχεια τὰ «πηλαλοῦσαν», δηλαδὴ γινόταν διαγωνισμὸς ἱππασίας.

Ἀπαραίτητες οἱ ἐπισκέψεις στοὺς Φάνηδες καὶ Φανοῦλες. Ἡ ἄλλη μέρα εἶναι γιὰ ὅλους ἰονία. Μὲ τὶς ἐπισκέψεις στοὺς Γιάννηδες τελειώνουν οἱ γιορτές.

ΣΤΑΘΜΟΣ ΘΥΜΙΣΗΣ

Τῆς Γεωργίας Δήρα

Ἕνα τραῖνο. Ἕνα μικρὸ τραῖνο μὲ τὰ τρία του βαγόνια ἄρχισε καὶ πάλι νὰ τρέχει τρελλὰ πάνω στὶς δυὸ γραμμές ποὺ ἐξακολουθοῦν νὰ τὸ ἀντέχουν στὶς πλάτες τους.

Ὁ θόρυβος. Ὁ μονότονος αὐτὸς θόρυβος τῆς μηχανῆς ἀρχίζει νὰ σοῦ τρυπᾶ τὰ λεπτοκαμωμένα αὐτιά σου. Κάποιος ἔκανε τὸ τραῖνο. Συνήθως ἔτσι συμβαίνει πάντα. Κάποιος χάνει τὸ τὸ τραῖνο. Κάποιος προσπαθεῖ νὰ συγκρατηθεῖ μὰ ἕνα δάκρυ κυλᾶ στὸ μάγουλό του. Κάποιος χάνεται στὸ πλῆθος αὐτῶν ποὺ πάντα περιμένουν, περιμένουν... Περιμένουν τί; Τώρα φεύγει ἀργά.

Τὸ τραῖνο συνεχίζει τὸ τραγούδι του. Στέλνει τὰ τελευταῖα S.O.S. Τὸ χαλασμένο παράθυρο ἄρχισε νὰ τρεμουλιάζει. Ὅλα κάποτε χαλοῦν. Ὅλα θέλουν ἐπισκευές. Ρίχνεις μιὰ ματιά. Οἱ βουνοκορφὲς εἶναι κρυμμένες σ' ἕνα γκρίζο οὐρανὸ ἐνῶ στὶς τραυματισμένες πλαγιές, ἀπὸ ἕνα σωρὸ ἐκσκαφές, κάποια λερὰ πρόβατα προσπαθοῦν τοῦ κάκου νὰ βροῦν βοσκή.

Δεύτερο βαγόνι, τρίτη θέση, δίπλα στὸ χαλασμένο παράθυρο. Φωνές, συζητήσεις, θόρυβοι, φασαρία. Ὅλα σ' ἐνοχλοῦνε. Θέλεις νὰ συγκεντρωθεῖς, νὰ σκεφτεῖς, νὰ μιλήσεις γιὰ λίγο μὲ τὸν ἑαυτό σου μὰ δὲν σ' ἀφήνουν. Ὄχι σοῦ λένε. Θά γίνεις σᾶς ἐμᾶς. Ἐσὺ δέν πρέπει νὰ διαφέρεις.

Σταθμὸς Ἀλ... Ὁ πρῶτος, ἴσως ὁ δεύτερος ἤ καὶ ὁ τρῖτος σταθμός. Δὲν πρόσεξες. Σταθμὸς Ἀλ.. ἐξακολουθεῖ νὰ φωνάζει ἀπελπισμένα ὁ εἰσπράκτορας γιὰ τοὺς ξεχασμένους. Χρόνια ἔψαχνες. Παντοῦ ἐρείπια. Ὁ κόσμος σὲ κατάσταση γενικῆς νεκροφάνιας. Ἀγωνιζόσουν, βαδίζοντας. Δέν ἔπρεπε νὰ ἔρπεις. Βάδιζες μέσα στὸ θόρυβο καὶ τὴ βιασύνη. Προσπαθοῦσες νὰ εἶσαι σὲ καλὴ σχέση μέ τοὺς ἄλλους χωρὶς νὰ σὲ ἐπηρεζουν. Ἔμεινες προσηλωμένος ἐκεῖ ποὺ εἶχες ταχτεῖ. Στὴν ὅσο ταπεινὴ δουλειὰ σου ποὺ ἦταν ἀπόκτημα δικό σου.

Σταθμὸς Πλ... Σταθμὸς Πλ... Πάντα ἀγωνίστηκες γιὰ ψηλὰ ἰδανικά. Ἔπεσες συχνὰ σὲ βαραθρα, σὲ χαράδρες. Περπάτησες ἀπὸ πεζοδρόμια μὲ λακοῦβες γεμάτες λασπόνερα μά κατόρθωνες μ' ἀγώνα νὰ ξεφύγεις. Κόπωση, μοναξιὰ. Μέσα στὴν ἀθλιότητα, στοὺς ρηχοὺς καὶ πεζοὺς αἰῶνες....

Οἱ διπλανοὶ ἀρχίζουν μὲ τὶς συζητήσεις τους νὰ σὲ ἐνοχλοῦν σοβαρά. Ἀκούραστος νιώθειβ μιὰ ἀποστροφὴ γιὰ τὸν κόσμο στὸν ὁποῖο ζεῖς. Ἀποστροφὴ καὶ τρόμος μπροστὰ στὸ τεχνικὸ ἀνάστημα. Ἀναρωτιέσαι πὼς βαστιέται αὐτὸς ὁ κόσμος, πὼς δὲν γκρεμίστηκε ὁλότελα. Ὀμορφιὲς καὶ στολίδια. Ὅλα ἐπιφανειακά. συσκοτισμός.

Σταθμὸς Δικ... Ὁ τελευταῖος σταθμός. Πρέπει κάτι ν' ἀποφασίσεις. Κοίτα ὅλους αὐτούς. Τρέχουν, γελοῦν, μιλοῦν φωναχτά. Ὅλοι κάτι ἔχουν νὰ σοῦ ποῦν. Μὴν τοὺς περιφρονεῖς. Ἡ πολιτεία μὲ τὰ ροζαριασμένα χέρια σὲ περιμένει. Εἶσαι τέκνο τοῦ σύμπαντος σὰν ὅλα τ' ἄλλα. Μέσα στὴν ἀθλιότητα. τὴ θορυβώδη σύγχιση τῆς ζωῆς πρέπει νὰ εἶσαι σέ εἰρήνη μὲ τὴν ψυχή σου. Παρ' ὅλη τὴν ἀθλιότητα, τὴ χαμέρπεια, τὰ γκρεμισμένα ὄνειρα ὁ κόσμος ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ὡραῖος.

Τέρμα. Τὸ ταξίδι ἔφτασε στὸ τέρμα του. Πρέπει πιὰ νὰ κατέβεις. Μιὰ πολιτεία σὲ περιμένει μὲ τὴν ψυχρὴ ἤ ἴσως ζεστὴ ἀγκαλιά της. Τὸ τραῖνο σταμάτησε τὸ τρελλό του ταξίδι. Σωφρονίστηκε κι αὐτό. Ὅλα ἀρχίζουν νὰ στρώνουν.

ΑΡΚΟΧΩΡΙ

****

Τῶν Γιάννη Καρατσιώλη
Τάκη Μπάϊτση

Χτισμένο μέσα στήν καρδιά τοῦ Βερμίου πρός τήν Ν.Δ. μεριά τῆς Νάουσας βρίσκεται τό Ἀρκοχώρι.

Τό παλιό του ὄνομα εἶναι Ἀρκουδοχώρι. Τό χωριό ἦταν χτισμένο ἀπό παλιά καί πῆρε μέρος στόν ἀπελευθερωτικό ἀγώνα κατά τῶν Τούρκων στήν ἐπανάσταση τῆς Νάουσας.

Ὅπως ἀναφέρει ὁ Εὐστ. Στουγιαννάκης στήν Ἱστορία του σελ. 135, τό χωριό μαζί μέ ἄλλα γειτονικά χωριά πῆρε μέρος στόν ἀγώνα μέ 230 πολληκάρια τά ὁποῖα ἦταν ὑπό τήν ἀρχηγία τοῦ Δημ. Καρατάσιου.

Μετά τήν καταστροφή ἀπό τόν Λουμπούτ, πολλοί ἀπ ὁτούς κατοίκους τῶν χωριῶν Μαρούσιας, Διχαλευριοῦ, Σκουτίνας κ.ἄ. ἦρθαν καί κατοίκησαν στό Ἀρκουδοχώρι καί ἔτσι τό χωριό αὐξήθηκε πολύ σέ πληθυσμό.

Κατά τά χρόνια τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγώνα τό χωριό πῆρε μέρος σ' αὐτόν μέ τοπικούς ἀρχηγούς τόν Σῖμο Μπαδόλα, τόν Δημήτρη Νατσιόπουλο κ.ἄ. οἱ ὁποῖοι εἶχαν συνεργασία μέ τό κέντρο τῆς Νάουσας καί τόν ἀρχηγό του Χριστόδουλο Περδικάρη.

Μόνη γλώσσα πού μιλιόταν ἦταν ἡ ἑλληνική μέ χαρακτηριστικά κομμένες τίς καταλήξεις.

Ὁ πληθυσμός του σήμερα εἶναι 100 περίπου κάτοικοι μόνιμα ἐγκαταστημένοι (ἀπογραφή τοῦ 1971 375 κάτοικοι). Οἱ περισσότεροι, γύρω στίς 2000 βρίσκονται στή Νάουσα ὅπου μένουν μόνιμα, ἀπό τό 1946, πού εἶχαν κατέβει λόγω τῶν πολιτικῶν συνθηκῶν τῆς περιόδου ἐκείνης.

Σήμερα ὑπάρχουν 180 περίπου σπίτια, ὅλα χτισμένα ἀπό παλαιά.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ διακρίνονται γιά τήν σύμπνοια, τήν ὁμόνοια καί τήν ἀγάπη τους καί εἶναι παράδειγμα πρός μίμηση.

Τό χωριό ἀνῆκε σέ Τοῦρκο μπέη, ἀπό τόν ὁποῖο καί ἀγοράστηκε ἀπ' τούς κατοίκους του στά 1908. Οἱ δραστήριοι καί ἐργατικοί κάτοικοί του ἀσχολοῦνται μέ τό Ἐυλεμπόριο γιά τό ὁποῖο φημίζονται.

Τό χωριό ἔχει 16.000 στρέμματα, ἀπό τά ὁποῖα τό 1)5 εἶναι τοῦ δημοσίου.

Ἔχει 2000 καλλιεργήσιμα στρέμματα, κυρίως φρουτοκαλλιέργειες μηλιάς μέ παραγωγή μήλων ἄριστης ποιότητας.

Σέ 14.000 στρέμματα φθάνουν οἱ δασοκαλλιέργκειες δρένιου καί καστανιᾶς κυρίως.

Σήμερα ὑπάρχει μόνο δασικός συνεταιρισμός, ἐνῶ παλαιότερα ὑπῆρχε καί ἀγροτικός.

Ἡ μεταφορά τῶν προϊόντων γίνεται μέ τά λίγα τρακτέρ καί λίγα ζῶα. Ὑπάρχουν δασικοί δρόμοι σέ καλή κατάσταση πού συντηροῦνται ἀπό τή διαχειριστική ἐπιτροπή τοῦ δάσους. Οἱ ἀγροτικοί δρόμοι δέν εἶναι σέ τόσο καλή κατάσταση παρ' ὅλο ὅτι τούς συντηροῦν οἱ κάτοικοι ὅσο μποροῦν.

Ὑπάρχει πρόβλημα ἀρδεύσεως τό ὁποῖο μπορεῖ νά λυθεῖ μέ τήν κατασκευή δύο ὑδατοφρακτῶν.

Ἡ κτηνοτροφία εἶναι οἰκόσιτη. Ὑπάρχουν μόνο δύο χοιροστάσια. Παλιά ὑπῆρχαν ἀρκετά γιδοπρόβατα, 15 χιλιόδες περίπου, σήμερα μόνο 300 τά ὁποῖα ἔχει ἕνας τσέλιγκας.

Δύο δρόμοι ὁδηγοῦν ἔξω ἀπ' τό Ἀρκοχώρι. Ὁ ἕνας εἶναι ἀγροτικός πρός τή Φυτιά μήκους ἕξη χιλιομέτρων. Ὁ δεύτερος καί κύριος δρόμος εἶναι αὐτός πού συνδέει τό χωριό μέ τή Νάουσα. Ἔχει 9 χιλιόμετρα μῆκος ἀπό τά ὁποῖα τά 3 πρός τή μεριά τῆς Νάουσας εἶναι ἀσφαλτοστρωμένα.

Τό πιό καυτό πρόβλημα αὐτή τή στιγμή εἶναι αὐτός ὁ δρόμος. Οἱ κάτοικοι μέ ἐθελοντικές προσφορές συγκέντρωσαν 300.000 δραχμές γιά τή διάνοιξη καί ἀσφαλτόστρωσή του. Σήμερα γίνεται μιά διάνοιξη μέ τήν ὁποία ὁ δρόμος μικραίνει κατά 1000 μέτρα καί γίνεται πολύ πιό ὁμαλός. Γι' αὐτό ὅμως χρειάζονται χρήματα καί αὐτά δέν ὑπάρχουν. Ὅλοι οἱ κάτοικοι ἐκφράζουν παράπονο, ὅτι τούς ἐξέχασαν οἱ διάφοροι παράγοντες, οἱ ὁποῖοι ὑπόσχονταν τήν ἀσφαλτόχτρωση τοῦ δρόμου.

Ἀστική συγκοινωνία ὑπάρχει μόνο δυό φορές τή μέρα καί τίς Κυριακές τρεῖς λόγω τοῦ δρόμου.

Στό χωριό ὑπάρχει ἕνα τηλέφωνο τό ὁποῖο ἐξυπηρετεῖ ὅλη τήν κατάσταση.

Γιατρός στό χωριό δέν ὑπάρχει καί αὐτό εἶναι ἕνα βασικό πρόβλημα.

Σχολεῖο ὑπάρχει μόνο σάν κτίριο μέ δύο αἴθουσες, πέρυσι εἶχε 7 παιδιά καί φέτος προβλέπεται νά κλείσει. Ὅλοι οἱ κάτοικοι ἀναγκάστηκαν νά κατοικήσουν στή Νάουσα γιά νά μορφώσουν τά παιδιά τους.

Ὑπάρχει ἕνας ἐκπολιτιστικός σύλλογος μέ κύριο στόχο του τήν πνευματική ἀνάπτυξη τῶν κατοίκων του. Ἀγωνίζεται καί αὐτός μέ ὅλες τίς δυνάμεις του γιά τό δρόμο γιατί πιστεύει ὅπως ὅλοι ὅτι μόλις γίνει αὐτός, θ' ἀλλάξουν πολλά στό χωριό.

Τά μόνα κέντρα ψυχαγωγίας τῶν κατοίκων του εἶναι τά δυό - τρία καφενεῖα πού ὑπάρχουν.

Εἶναι ἐξαίρετο παραθεριστικό κέντρο, μέ πολύ δάσος, μέ ὑγιεινό κλίμα καί νερό πολύ καλό καί ἐλαφρύ. Μέ πρωτοβουλία τῶν παραγόντων τοῦ χωριοῦ καί δικό του ἔξοδα τσιμεντοστρώθηκαν ὁρισμένα στενά.

Τώρα μαζεύονται πολλοί παραθεριστές καί ἀπό ἄλλα μέρη καί ἔτσι τό χωριό παίρνει πάλι τήν παλιά ζωντανή του ὄψη.

Τό Ἀρκοχώρι ἔχει 4 ἐκκλησίες καί ὑπάγεται στή μητρόπολη Βεροίας καί Νεοῦσης. Ἡ πιό καινούργια ὁ Ἅγιος Δημήτρης λειτουργεῖ κάθε Κυριακή. Τό χειμώνα στόν Ἅγιο Θανάση γίνεται μεγάλο πανηγύρι μέ κουρμπάνι. Ἐδῶ

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ στή σελίδα 161

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΝΑΟΥΣΗΣ

"Ενας σύλλογος μὲ ἔντονη παρουσία στὸν τόπο μας καὶ μὲ δραστηριότητα σὲ πολιτιστικοὺς κοινωνικοὺς καὶ μορφωτικοὺς σκοπούς

Ἡ Εὔξεινος Λέσχης Ναούσης ἱδρύθηκε τὸ 1959 ἀπὸ τὰ κάτωθι μέλη:

Παπαδόπουλος Ἀπόστολος, Ἰωσηφίδης Χαράλαμπος, Ἀηδονόπουλος Θεόδωρος, Κανονίδης Ὀρφέας, Παπαδόπουλος Βασίλειος, Κυριακίδης Νικόλαος, Κελεμουρίδης Ἰωάννης, Μολυβδᾶς Λάζαρος, Παπαδόπουλος Χρῆστος, Ἀηδονόπουλος Χαράλαμπος, Μικρόπουλος Χρῆστος, Παπαδόπουλος Λύσανδρος Θωμαΐδης Θωμᾶς, Κανονίδης Ἰορδάνης, Παπαδόπουλος Ἀλκιβιάδης, Κασημίδης Δημήτριος, Ἀνανιάδης Ἰωάννης, Κεραμίδης Χαράλαμπος Κασαπίδης Γεώργιος, Κωνσταντινίδης Ἀνέστης, Ἀηδονόπουλος Γεώργιος, Ἰωσηφίδης Ἰωσήφ, Βαφειάδης Σταῦρος, Παγκαλίδης Θεόδωρος, Ἀποστολίδης Παναγιώτης.

Σήμερα τὸ σωματεῖο ἔχει στὴν δύναμή του 287 μέλη, ἀρκετὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι μὴ πόντιοι.

Τμήματα ποὺ διαθέτει σήμερα εἶναι τὰ ἑξῆς: Βιβλιοθήκη, χορευτικό, ἐκδρομικό, καλλιτεχνικὸ καὶ φιλανθρωπικό.

Στὴν ἀρχὴ ἐγκατεστάθη σὲ ἕνα γραφεῖο μὲ ἐνοίκιο.

Σκοπὸς τῆς ἱδρύσεως τῆς Εὐξείνου Λέσχης ἦταν ἡ κοινωνικὴ ἐπαφὴ τῶν μελῶν της, ἡ ἀνάπτυξη τῶν πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν δυνάμεων τοῦ τόπου μας καὶ ἡ παροχὴ μέσων ἀνώτερης πνευματικῆς ἀπόλαυσης καὶ ψυχαγωγίας. Πρωταρχικὴ ἐπιδίωξη ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς πιὸ πάνω σκοποὺς ἦταν ἐπίσης καὶ ἡ ἀπόκτηση ἰδιόκτητης στέγης γιὰ νὰ στεγάσει τὰ διάφορα τμήματα.

Τὸ ἔργο ποὺ ἀνέλαβαν οἱ ἱδρυτὲς καὶ ἡ πρώτη διοίκηση ἦταν ἀρκετὰ σοβαρὸ καὶ βαρὺ ποὺ τὸ συνέχισαν μὲ τὸν ἴδιο ζῆλο καὶ ζωντάνια καὶ οἱ ἄλλες μετέπειτα διοικήσεις. Μὲ ἄοκνες προσπάθειες δημιούργησαν τὶς βάσεις γιὰ οἰκονομικοὺς πόρους: συνδρομὲς μελῶν, θεατρικὲς παραστάσεις, χοροεσπερίδες, ἐκδρομές, διενέργεια λαχειοφόρου ἀγορᾶς, καὶ μὲ διάφορες ἐπιχορηγήσεις κρατικὲς καὶ τοῦ δήμου.

Μὲ τὰ διάφορα ἔσοδα, ἡ Εὔξεινος Λέσχη ἐξεπλήρωσε μερικοὺς σκοποὺς της. Ἤτοι, βοήθησε μὲ ἀνάλογα χρηματικὰ ποσὰ πολλοὺς ἀναξιοπαθοῦντας ἀπόρους τῆς πόλης, διέθεσε διάφορα ποσὰ σὲ εὐαγῆ ἱδρύματα, βοήθησε ἀριστούχους μαθητὲς ἀγοράζοντας τὸ ἀπαραίτητο διδακτικὸ ὑλικό. Ἐπίσης μὲ ἐνέργειες τοῦ σωματείου πολλοὶ ἄποροι μαθητὲς τοῦ Γυμνασίου τῆς πόλης μας καὶ τῶν περιχώρων μπῆκαν σὲ οἰκοτροφεῖα τῆς Θεσσαλονίκης γιὰ νὰ συνεχίσουν τὶς σπουδές τους.

Ἡ Εὔξεινος Λέσχη ἀπέκτησε πολὺ γρήγορα ἰδιόκτητη στέγη, χάρις στὶς προσπάθειες τῶν ἐκάστοτε διοικητικῶν συμβουλίων καὶ τῶν μελῶν της καθὼς ἐπίσης καὶ στὴν συμπαράσταση ὅλων τῶν Ναουσαίων. Ἔτσι λοιπὸν τὸ ὄνειρο ἔγινε πραγματικότητα.

Τὸ 1975 ἐγκαινιάσθηκε τὸ ἰδιόκτητο κτίριο στὴν ὁδὸ Βασ. Γεωργίου 34 καὶ ἐτέθη σὲ λειτουργία τὸ τμῆμα βιβλιοθήκης γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση μαθητῶν καὶ φιλομαθῶν συμπολιτῶν μας. Προηγουμένως τὸ τμῆμα τῆς βιβλιοθήκης λειτουργοῦσε σὲ αἴθουσα ἐπὶ ἐνοικίῳ. Στὴν ἴδια αἴθουσα τῆς βιβλιοθήκης φυλάσσονται σὰν ἱερὰ κειμήλια, τὰ παλαιὰ βιβλία ποὺ ἔφεραν οἱ πατέρες μας ἀπὸ τὴν Ἀργυρούπολη τοῦ Πόντου τὸ 1922.

Γι' αὐτὰ καὶ γιὰ τὴν ἱστορία τους θὰ γράψουμε στὸ ἑπόμενο τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ μας.

Ἐκ τοῦ Δ. Σ.

Οἱ πρῶτοι ἱδρυτὲς τοῦ Προμηθευτικοῦ Συνεταιρισμοῦ Παντοπωλῶν Ναούσης

Εὐστράτιος Μάνος, Πρόεδρος, Σταῦρος Μερτζάνης γραμματεύς, Δημήτριος Γιούρκας ταμίας, Κυριάκος Ξανθόπουλος ἀντιπρόεδρος, Ἀθανάσιος Λίτης, Σούλα Γαλανοῦ, Δημήτριος Ματσακίδης Θωμᾶς Ἀντωνιάδης, Εὐάγγελος Σαράφης, Ἰωάννης Μπαρμπαρούσης Νικόλαος Νικολαΐδης, Πρόδρομος Παντελίδης, Ἰωάννης Κοτζάμπασης, Κώστας Βαγγόπουλος, Παναγιώτης Τόγιας, Γρηγόριος Τύμης, Σταῦρος Παπαδόπουλος, Στέργιος Μπαρμπαρούσης, Ἠλίας Ἰτσκάρας Σῶτος Σιώπης καὶ Δημήτριος Ἠλίας σύμβουλοι

Μὲ ἐπιτυχίες τελείωσε ἡ χρονιὰ γιὰ τὸν στίβο

..Ἔκλεισε καὶ ἡ φετεινὴ χρονιὰ στὸ στῖβο μὲ ἐπιτυχίες τόσο στοὺς Πανελλήνιους ἀγῶνες παίδων - παμπαίδων, κορασίδων - παγκορασίδων, ὅσο καὶ στοὺς Πανελλήνιους ἀγῶνες ἀνδρῶν - γυναικῶν.

Στοὺς ἀγῶνες παίδων - παμπαίδων καὶ κορασίδων - παγκορασίδων ποὺ ἔγιναν στὴν Μυτιλήνη, τὰ ἀποτελέσματα ἦταν ἱκανοποιητικὰ καὶ φάνηκε ὅτι γίνεται μιὰ σωστὴ δουλειὰ ἐκ βάθους.

Στοὺς παῖδες εἴχαμε δυὸ πρῶτες νίκες μὲ τοὺς Γεώργιο Ἰγνατιάδη (ΦΑΣ Νάουσα) στὰ 5000 μ. βάδην μὲ χρόνο 26′ 22′′ 8 καὶ Παναγιώτη Ζιάννη (ΦΑΣ Νάουσα) στὴ σφῦρα μὲ 58.08 ποὺ ἀποτελεῖ νέο ἀτομικὸ ρεκὸρ καὶ μιὰ τέταρτη νίκη μὲ τὸν Ἄγγελο Κάλη (ΦΑΣ Νάουσα) στὸ ἄλμα σὲ ὕψος μὲ 1.80.

Στὴ γενικὴ βαθμολογία ὁ ΦΑΣ Νάουσα κατέλαβε τὴν 8η θέση μὲ 15 βαθμούς.

Στοὺς παμπαῖδες εἴχαμε μία πρώτη νίκη μὲ τὸν Χρῆστο Στογιάννη (ΦΑΣ Νάουσα) στὰ 150 μ. μὲ 20′′ 1 ποὺ ἀποτελεῖ νέο ἀτομικὸ ρεκόρ, μία δεύτερη μὲ τὸν Μανώλη Συκουηδούρη (ΦΑΣ) στὸ ἀκόντιο μὲ 39.02 ἀποτελεῖ νέο ἀτομικὸ ρεκὸρ, μία τρίτη μὲ τὸν Γεώργιο Τσίλη (ΦΑΣ Νάουσα) στὴ σφαῖρα μὲ 11.78 καὶ μία τέταρτη μὲ τὸν Χρῆστο Στογιάννη (ΦΑΣ Νάουσα) στὰ 60 μ. μὲ 8′′ 1. Στὴ γενικὴ βαθμολογία ὁ ΦΑΣ ΝΑΟΥΣΑ κατέλαβε τὴν δεύτερη θέση μὲ 19 βαθμούς.

Στὶς κορασίδες εἴχαμε μία πρώτη νίκη μὲ τὴν Ἔφη Σανιδὰ (ΦΑΣ Νάουσα) στὰ 800 μ. μὲ 2′ 21′′ 1, μία δεύτερη μὲ τὴν ἴδια ἀθλήτρια στὰ 400 μ. μὲ 60′′ 2 καὶ μία πέμπτη νίκη μὲ τὴν Πορφύρα Τρούπκου (Φ.Α.Σ. Νάουσα) στὰ 100 μ. μὲ ἐμπόδια μὲ νέο ἀτομικὸ ρεκὸρ 17′′ 4. Στὴ γενικὴ βαθμολογία ὁ ΦΑΣ Νάουσα κατέλαβε τὴν πέμπτη θέση μὲ 13 βαθμούς.

Στὶς παγκορασίδες εἴχαμε μία πρώτη νίκη μὲ τὴν Δέσποινα Παγκαλίδου (Ζαφειράκη) στὸ μῆκος μὲ 4.82 καὶ μία δεύτερη τῆς ἰδίας ἀθλήτριας στὸ ἄλμα σὲ ὕψος μὲ 1.51 ποὺ ἀποτελεῖ νέο ἀτομικὸ ρεκόρ. Στὴ γενικὴ βαθμολογία ὁ Ζαφειράκης κατέλαβε τὴν τρίτη θέση μὲ 11 βαθμούς.

Στοὺς πανελλήνιους ἀγῶνες ἀνδρῶν γυναικῶν ποὺ ἔλαβαν μέρος ἀθλητὲς καὶ ἀθλήτριες τοῦ ΦΑΣ Νάουσα μόνο στὶς γυναῖκες εἴχαμε ἐπιτυχίες. Δύο δεύτερες νίκες τῆς Ἔφης Σανιδὰ (ΦΑΣ Νάουσα) στὰ 800 μ. μὲ 2′ 14′′ 90 καὶ στὰ 1500 μ. μὲ 4′ 40′′, μία ἕβδομη στὰ 400 μ. μὲ ἐμπόδια τῆς Πορφύρας Τρούπκου (ΦΑΣ Νάουσα) μὲ νέο ἀτομικὸ ρεκὸρ 72′′ 64, μία ὄγδοη τῆς Δέσποινας Νιμπίτη (ΦΑΣ Νάουσα) στὰ 400 μ. μὲ νέο ἀτομικὸ ρεκόρ 63′′ καὶ μία ἕβδομη στὴ σκυταλοδρομία 4Χ400 μὲ 4′ 15′′. Στὴ γενικὴ βαθμολογία ἡ ὁμάδα τῶν γυναικῶν τοῦ ΦΑΣ Νάουσα κατέλαβε τὴν δωδέκατη θέση μὲ 14 βαθμούς.

Τοῦ γυμναστῆ
Ι. Νουσηλάζου

Κάνοντας μιὰ ἀνασκόπηση στὴ χρονιὰ ποὺ πέρασε καὶ συγκρίνοντάς την μὲ τὶς προηγούμενες θὰ δοῦμε ὅτι φέτος ἡ χρονιὰ γιὰ τὸ στῖβο ἦταν πολὺ μεγάλη. Μεγάλη, γιατὶ οἱ φετινὲς ἐπιτυχίες ἦταν οἱ περισσότερες πανελλήνιες. Τέτοιες μεγάλες ἐπιτυχίες στὸ στῖβο δὲν εἴχαμε γνωρίσει ποτέ. Οἱ ἀθλητὲς μας ξεπέρασαν τοὺς ἑαυτούς των καὶ ἔδειξαν ὅτι μποροῦν νὰ φθάσουν ἀκόμα πιὸ ψηλά. Ἂς εὐχηθοῦμε οἱ ἐπιτυχίες αὐτὲς νὰ συνεχιοθοῦν καὶ τοῦ χρόνου καὶ πάντα γιὰ νὰ γίνη κάποτε ἡ πόλη μας μιὰ μεγάλη δύναμη στὸν ἀθλητισμὸ τῆς πατρίδας μας.

Στασιμότης σὸτ Μπάσκετ καὶ Βόλεϋ

Ἐνῶ ὁ στῖβος συνεχῶς ἀνεβαίνει, τὸ μπάσκετ καὶ τὸ Βόλλεϋ ποὺ καλλιεργοῦνται ἐδῶ καὶ ἀρκετὰ χρόνια στὴν πόλη μας, ἔχουν δείξει μία στασιμότητα. Εἰδικὰ τὸ Μπάσκετ ἔχει μείνει πολὺ πίσω. Στὸ βόλλεϋ κάτι γίνεται. Ἀπόδειξη ὅτι καὶ ὁ ΦΑΣ Νάουσα καὶ ὁ Ζαφειράκης ἔχουν φθάσει στὰ πρόθυρα τῆς β′ ἐθνικῆς, ὅμως ἢ λόγω ἀπειρίας τῶν παικτῶν μας ἢ λόγω κακῆς διαιτησίας ἢ λόγω ἀτυχίας ἔμειναν καὶ οἱ δύο στὴν ἴδια κατηγορία.

Καιρὸς εἶναι νὰ βοηθηθοῦν καὶ αὐτὰ τὰ τμήματα. Ὑλικὸ ὑπάρχει ἀλλὰ εἶναι διασκορπισμένο. Ἂν γινόταν μία συγχώνευση τῶν δύο ὁμάδων, ἴσως κάτι νὰ γινόταν. Ἂς δραστηριοποιηθοῦν λοιπὸν ὅσοι ἀγαποῦνε τὰ δύο αὐτὰ σπὸρ γιὰ νὰ δοῦμε καὶ τὰ τμήματα αὐτὰ νὰ προοδεύουν.

ΑΘΛΗΤΕΣ ΜΑΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΑΓΩΝΕΣ ΣΤΙΒΟΥ

Γιὰ πρώτη φορὰ φέτος ἀθλητὲς ἀπὸ τὴν πόλη μας ἔλαβαν μέρος σὲ διεθνεῖς ἀγῶνες στίβου μὲ τὴν ἐθνικὴ ὁμάδα. Τόσο ἡ Ἔφη Σανιδά ἡ ὁποία ἔλαβε μέρος στὴ μικρὴ Βαλκανιάδα στὴν Ἄγκυρα καὶ στὶς διεθνεῖς συναντήσεις στὴν Οὐαλία καί στὴν Λισσαβῶνα, ὅσο καὶ ὁ Κυριάκος Λαζαρίδης ὁ ὁποῖος ἔλαβε μέρος στοὺς Βαλκανικοὺς τῆς Θεσσαλονίκης καὶ στοὺς Πανευρωπαϊκοὺς τῆς Πράγας ἐξεπροσώπησαν ἐπάξια τὴν ἐθνική μας ὁμάδα. Ἂς εὐχηθοῦμε ὅτι θὰ δοῦμε καὶ ἄλλους ἀθλητὲς μας νὰ ἀγωνίζονται μὲ τὴν Ἐθνική μας ὁμάδα καὶ ὅτι κάποτε θὰ χαροῦμε ἀπὸ τοὺς ἀθλητὲς μας καί μιὰ μεγάλη διεθνῆ νίκη.

Μικρὰ Νέα

Γιὰ τὸ πρωτάθλημα ἀνωμάλου δρόμου 10.500 Μ. ΚΔ Ἀγγλίας, ὁ Κυριάκος Λαζαρίδης κατέλαβε τὴν πρώτη θέση μὲ χρόνο 30′ 38′ καὶ ἡ ὁμάδα τοῦ BOLTON κατέλαβε τὴν πρώτη θέση στὴν γενικὴ βαθμολογία.

Ἡ ἀθλήτρια τοῦ Ζαφειράκη Ἠλέκτρα Παγκαλίδου πέρασε στὴν Ἐθνικὴ Ἀκαδημία Σωματικῆς ἀγωγῆς.

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ ΡΟΔΑΚΙΝΙΑΣ

Τοῦ δρ. Ν.Ι. ΣΠΑΡΤΣΗ
καθηγητῆ τοῦ ΚΑΤΕΕ
Θεσσαλονίκης

Τὰ δυὸ τρία τελευταῖα χρόνια ἄρχισε νὰ γίνεται ἀναγκαία ἡ χρησιμοποίηση γνωστῆς ἀνθεκτικότητας σὲ ἀσθένειες καὶ μικροτέρων σχημάτων κόμης δένδρα στὶς μηλιές. Ἔγινε πεποίθηση σ' ὅλους τοὺς προοδευτικοὺς παραγωγοὺς τῆς περιοχῆς μας πῶς τὰ νάνα ἡμινάνα ἢ μετρίας ἀναπτύξεως δένδρων ὑποκείμενα κατεβάζουν στὰ μισὰ σχεδὸν τὸ κόστος παραγωγῆς κατὰ κιλὸ καὶ ἀντέχουν σὲ ὡρισμένες ἀσθένειες. Τὸ κόστος κατὰ κιλὸ κατεβαίνει γιατὶ λιγοστεύουν στὸ μισὸ σχεδὸν τὰ ἔξοδα συγκομιδῆς. Σὲ μεγάλα δένδρα μηλιᾶς π.χ. ἕνας ἐργάτης μαζεύει 25—30 κλοῦβες τὴν ἡμέρα μῆλα ἐνῶ σὲ μετρίας ἀναπτύξεως δένδρα πάνω σὲ ὑποκείμενο EAST MALLINC No II μαζεύει 50—60 κλοῦβες. Ἕνας κλαδευτὴς κλαδεύει 12—20 μετρίας ἀναπτύξεως δένδρα σὲ No II ἐνῶ μπορεῖ νὰ τελειώσει τὸ κλάδευμα σὲ 5—7 μόνο μεγάλα δένδρα τὴν ἡμέρα. Μποροῦμε νὰ ποῦμε τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τὸ ἀραίωμα. Ἐπίσης ὁ ψεκασμὸς γίνεται εὐκολώτερα καὶ καλύτερα σὲ χαμηλὰ δένδρα.

Τὰ νέα ὑποκείμενα διαλέχτηκαν ἀπὸ πολλὰ ἄλλα καὶ μελετήθηκαν σὲ σταθμοὺς ἐρεύνης γιὰ πολλὰ χρόνια. Ἔτσι βρέθηκε καὶ ἡ ἀνθεκτικότητά τους σὲ ὡρισμένες αἰσθένειες ὅπως οἱ ἰώσεις, οἱ νηματώδεις, ἡ ματόψηρα, ἡ φυτόφθορα κ.λ.π. ἡ ἀνθεκτικότητά τους σὲ ὑγρά, βαριὰ ἢ ἀσβεστώδη χώματα, ἢ σὲ ξηρὰ ἀμμώδη κ.λ.π.

Καὶ στὴ μηλιὰ μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι, ἔστω καὶ ἀργά· ξεκινήσαμε σωστὰ τὰ δυὸ τρία χρόνια αὐτὰ ζητώντας τὰ καλύτερα γιὰ τοὺς καινούργιους ὁπωρῶνες μηλιᾶς γνωστὰ ὑποκείμενα ὅπως τὰ: E.M. (EAST MALLüUG) IX νάνο EM 26, νάνο λίγο μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ IX, τὸ MM (MERTON MALLING) 106 μετρίας ζωηρότητος καὶ τὸ EM II γιὰ μέσης ἀναπτύξεως δένδρα. Στὰ ἄλλα ὅμως εἴδη δένδρων ὅπως στὴ ροδακινιὰ ποὺ καλλιεργεῖται σὲ τόση μεγάλη ἔκταση στὴν περιοχή μας δὲν ἔγινε τίποτε ἀκόμη. Εἶναι καιρὸς νὰ σκεφθοῦμε καὶ γιὰ τὴ ροδακινιὰ τὴ χρησιμοποίηση γνωστῶν ὑποκειμένων καὶ νὰ ξεφύγουμε ἀπὸ τὰ σπορόφυτα τῆς ἄγριας ροδακινιᾶς PRUNUS SYLVESTRIS ἢ τὰ κουκούτσια ροδακινιᾶς ποὺ πέρνουν στὴν τύχη ἀπὸ ἐργοστάσια κονσερβοποιΐας ἀκόμη καὶ σήμερα μερικοὶ φυτωριοῦχοι.

Σὲ ἕνα πειραματικὸ σταθμὸ τῆς Δυτικῆς Βιργινίας τῆς Ἀμερικῆς γιὰ νὰ καταλήξουν σὲ ὁμοιόμορφα ὑποκείμενα τῆς ἄγριας ροδακινιᾶς P. SYLVESTRIS, γιὰ δέκα πέντε χρόνια διάλεγαν καὶ ἐπισήμαιναν μὲ καρτέλλες τὰ πιὸ ὁμοιόμορφα καὶ ζωηρὰ δενδρύλλια τῆς ποικιλίας αὐτῆς. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ δένδρα ποὺ ἐπικοινιάζονταν μὲ τὴν ἴδια συμβιβαστὴ σταυρογόνιμη ποικιλία, δημιούργησαν σὲ δέκα πέντε χρόνια κατάλληλα σπέρματα γιὰ ὁμοιόμορφα καὶ ζωηρὰ δένδρα. Ἐπίσης σπέρματα τῆς ποικιλίας ροδακινιᾶς SUNCLING ἔδωσαν ὁμοιόμορφα ὑποκείμενα γιὰ ποικιλίες κονσερβοποιΐας.

Τὰ τελευταῖα χρόνια γιὰ τὴν ἀπόκτηση ὁμοιομόρφων ὑποκειμένων χρησιμοποιοῦνται ἐτήσιοι βλαστοὶ - μοσχεύματα μὲ 2—4 φύλλα ἢ καὶ χωρὶς φύλλα ποὺ ριζοβολοῦνται σὲ σύστημα ὑδρονεφώσεως μὲ τὴ χρήση ὁρμωνῶν ριζοβολίας. Τὰ ἀμυγδαλοροδάκινα, ὑβρίδια ἀμυγδαλιᾶς ἐπὶ ροδακινιᾶς GF 677, GF 557, εἶναι ζωηρὰ ὑποκείμενα ἀνθεκτικὰ σὲ ὑγρὰ καὶ ἀσβεστοῦχα χώματα. Γιὰ ἀσβεστοῦχα χώματα χρησιμοποιεῖται ἐπίσης σὰν ὑποκείμενο καὶ ἡ Πικραμυγδαλιά. Σὲ βαριὰ ἀσβεστοῦχα χώματα μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθεῖ σὰν ὑποκείμενο ραδακινιᾶς τὸ ὑποκείμενο δαμασκηνιᾶς DAMAS DE TOULOUZE No 1869 μέσης ζωηρότητος ποὺ ἀντέχει στὸ βακτηριακὸ καρκίνο καὶ εἶναι ἐλεύθερο ἀπὸ ἰώσεις.

Τὸ ἀμυγδαλοροδάκινο GF 305 εὐδοκιμεῖ σὲ ὑγιεινὰ χώματα μὲ μικρὴ ἀντοχὴ στὴ χλώρωση καὶ μικρὴ ἀντοχὴ στὴν ὑγρασία.

Ἀνθεκτικὰ στοὺς νηματώδεις ἐκτὸς ἀπὸ τὸ GF 557 ποὺ εἶναι ἀνθεκτικὸ στοὺς MELOIDONGYNE INGOGNITA εἶναι καὶ τὰ ὑποκείμενα ροδακινιᾶς NEMAGARD καὶ S 37 ποὺ δίδουν δένδρα κανονικῆς ἀναπτύξεως.

Γιὰ νάνα καὶ μετρίας ἀναπτύξεως δένδρα χρησιμοποιοῦνται τὰ ὑποκείμενα: Ροδάκινο τῆς Σιβηρίας ἕνα σκληρὸ καὶ ἀνθεκτικὸ ὑποκείμενο καὶ τὸ ST. JULIEN GF —665—2 ποὺ δίδουν μετρίας ἀναπτύξεως δένδρα. Ἐπίσης μετρίας ἀναπτύξεως δένδρα δίδει καὶ τὸ ὑποκείμενο δαμασκηνιᾶς BROMPTON τοῦ σταθμοῦ EAST MALLING ποὺ προῆλθε ἀπὸ τὴν εὐρωπαϊκὴ δαμασκηνιὰ PRUNUS DOMESTICA καὶ εἶναι ἀνθεκτικὸ σὲ συνεκτικὰ ὑγρὰ ἐδάφη καὶ στὸ κρῦο.

Ἡμινάνα δένδρα δίδει τὸ κοινὸ ὑποκείμενο ροδακινιᾶς MUSSEL.

Γιὰ νάνα δένδρα χρησιμοποιοῦνται τὰ ὑποκείμενα PRUNUS BESSEYI, P. TOMENTOSA καὶ τὸ S' JULIEN K ποὺ δίδει τὰ πιὸ νάνα δένδρα. Αὐτὰ ὅπως καὶ τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ προηγούμενα πολλαπλασιάζονται μὲ μοσχεύματα καὶ καταβολάδες. Ἄρα ὑπάρχει ἕνα πολὺ σοβαρὸ πρόβλημα ὑποκειμένων στὴ ροδακινιὰ ἰδίως σὲ περιοχὲς ὅπως οἱ δικές μας στὶς ὁποῖες διαδόθηκαν οἱ νηματώδεις καὶ οἱ ἰοὶ καὶ στὶς περισσότερες ἀπὸ τὶς ὁποῖες τὰ χώματα εἶναι ἀσβεστώδη συνεκτικὰ ἢ ὑγρά. Ἐξ ἄλλου σ' ὅλα τὰ φυτώρια ροδακινιᾶς συναντᾶ κανεὶς μεγάλη ἀνομοιομορφία ἀπὸ πλευρᾶς ἀναπτύξεως καὶ ἄλλων φαινολογικῶν χαρακτηριστικῶν στὰ σπορόφυτα. Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς θὰ πρέπει καὶ ἡ ροδακινιὰ ὅπως καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ὁπωροφόρα νὰ πολλαπλασιαστεῖ μὲ τὰ ὑποκείμενα αὐτά. Πιστεύουμε πῶς μέσα στὴν προσεχῆ δεκαετία αὐτὴ ἡ ἀλλαγὴ θὰ γίνει πραγματικότητα.

Κινητό συνεργεῖο ἀπεντομώσεως δενδρυλλίων Ναούσης

Τοῦ Κων. Ἀντωνιάδη

Ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια στὸ ἀγρόκτημα τοῦ Ἰνστιτούτου Φυλλοβόλων δένδρων ἐγκαταστάθηκε εἰδικὸς θάλαμος (ἀπεντομωτήριο) γιὰ τὴν ἀπεντόμωση τῶν δενδρυλλίων. Στὸν ἄξονα Ἔδεσσα — Σκύδρα — Νάουσα — Βέροια - Κατερίνη λειτουργοῦν σήμερα συνολικὰ πέντε (5) ἀπεντομωτήρια.

Γιὰ τὴν ἀπεντόμωση τῶν δενδρυλλίων χρησιμοποιεῖται τὸ ὑδροκυάνιο τὸ ὁποῖο εἶναι ἰσχυρότατο δηλητήριο. Ἡ ἐργασία αὐτὴ κρίνεται ἀπαραίτητη, γιατὶ ἔτσι μόνο τὰ δενδρύλλια ἀπαλάσσονται ἀπ' ὅλες τὶς ἐντομολογικὲς προσβολές (ψῶρες κλπ.). Τὰ δενδρύλλια ποὺ ἀπεντομόνονται, συνοδεύονται πάντοτε καὶ ἀπὸ εἰδικὸ πιστοποιητικὸ φυτοϋγείας, ἀπαραίτητο γιὰ τὴν διάθεση τῶν δενδρυλλίων καὶ τὴν προστασία τῶν δενδροκαλλιεργητῶν.

Τὸ ἀπεντομωτήριο Ναούσης ἐξυπηρετεῖ, κυρίως τοὺς φυτωριούχους τῆς περιοχῆς, οἱ ὁποῖοι ἀνέρχονται σὲ 15 ἄτομα. Ο περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς εἶναι ἐγκατεστημένοι στὰ Μονόσπιτα. Τὸ ἀπεντομωτήριο λειτουργεῖ καθημερινῶς, ἀπὸ τὰ μέσα φθινοπώρου ὡς τὸ τέλος τῆς ἀνοίξεως καὶ σ' αὐτὸ ἔχουν ἀπεντομωθεῖ χιλιάδες δενδρύλλια.

Στὸ πίνακα δίδονται στοιχεῖα ἀποδόσεως τοῦ ἀπεντομωτηρίου κατὰ τὴν τελευταία τετραετία.

Κατάσταση ἀπεντομοθέντων δενδρυλλίων κατὰ τὰ ἔτη 1974—1975, 1975—76, 1976—1977 καὶ 1977—1978

Εἶδος ἀπεντομοθέντων δενδρυλλίων	1974 —1975 σημ.1	1975 —1976	1976 —1977	1977 —1978	Σύνολον
Ροδακινιές	37.306	118.497	188.383	144.810	488.999
Μηλιές	57.608	32.406	35.377	30.691	156.084
Ἀχλαδιές	11.380	8.035	31.819	22.768	74.002
Ἀμυγδαλιές	22.526	60.672	43.029	59.701	185.928
Κυδωνιές	3.001	5.020	6.730	10.805	25.556
Κερασιές	718	724	1.642	5.383	8.467
Καρυδιές	310	406	150	95	961
Βερυκοκκιές	—	40	150	1.350	1.540
Δαμασκηνιές	—	70	140	1.100	1.310
Λωτοί	220	150	250	110	730
Βυσσινιές	200	—	—	130	330
Μοσχεύματα	—	390	—	—	390
Καλλοπιστικὰ	100	—	100	—	28
Ἐμβόλια	—	28	—	100	100
Σύνολον	133.369	226.438	307.770	277.048	944.625

Σημ. 1 Κατὰ τὴν περίοδο 1974—75 ἕνας σημαντικὸς ἀριθμὸς δενδρυλλίων γιὰ διαφόρους λόγους δὲν ἔχει ἀπεντομωθεῖ.

Τὸ κτηνοτροφικὸ πρόβλημα

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴν σελίδα 136

χε ἀποκαλέσει ζῶσα γεωργία, στὸν δὲ τόμο του «περὶ ζώων» ὁμιλεῖ περὶ ἀερισμοῦ φωτισμοῦ καὶ καθαριότητος ζώων καὶ στάβλων καὶ κάμει παρατηρήσεις γιὰ τὴν ὑγιεινὴ τῶν κατοικιδίων ζώων ποὺ δὲν ὑπολείπονται ἀπὸ τὰ γραφόμενα στὰ σημερινὰ ἐπιστημονικὰ συγγράμματα

Ἔχοντας τέτοια παράδοση ὀφείλουμε ὅλοι οἱ Γεωτεχνικοὶ τῆς Ἑλλάδος γεωπόνοι κτηνίατροι, δασολόγοι συνεργαζόμενοι στενὰ κάτω ἀπὸ τὴ σκέπη τοῦ Γεωτεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου νὰ καταστρώσουμε βασικὸ πρόγραμμα κτηνοτροφικῆς πολιτικῆς σὲ συνεργασία μὲ τὶς κτηνοτροφικὲς ὀργανώσεις καὶ νὰ ὑποδείξουμε στὴν Κυβέρνηση τρόπους ἐπιλύσεως τοῦ προβλήματος τῆς κτηνοτροφίας ἀπὸ τὰ προϊόντα τῆς ὁποίας τόση ἀνάγκη ἔχει ὁ λαός μας.

ΑΡΚΟΧΩΡΙ

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴν σελίδα 157

ὅλοι οἱ κάτοικοι δωρίζουν μικρὰ ζῶα, τὰ ὁποῖα ἀγοράζουν οἱ ἴδιοι σὲ δημοπρασία. Τὰ ἔσοδα τὰ διαθέτουν γιὰ τὴν κατασκευὴ τῶν ἐκκλησιῶν τους. Μεγάλο εἶναι ἐπίσης καὶ τὸ πανηγύρι τοῦ Ἅη Λιᾶ ποὺ γίνεται στὶς 20 Ἰουλίου μὲ χαροὺς καὶ τραπέζια.

Οἱ κάτοικοι ἐπιθυμοῦν νὰ μείνουν στὰ σπίτια τοῦ χωριοῦ τους, ἀρκεῖ νὰ τοὺς δοθοῦν τὰ μέσα γιὰ τὴν καλυτέρευση τῆς ζωῆς τους. Τὸ κύριο μέσον γι' αὐτὴ τὴ στιγμὴ εἶναι ὁ δρόμος.

Τελειώνοντας θὰ θέλαμε νὰ εὐχαριστήσουμε τὸν πρόεδρο τοῦ χωριοῦ κ. Γόλη Νατσιόπουλο καὶ τοὺς κ. Βασίλη Λιόλιο καὶ Θωμᾶ Πασχούλα γιὰ τὶς πληροφορίες ποὺ μᾶς ἔδωσαν. Τοὺς εὐχόμαστε νὰ πετύχουν τοὺς στόχους τους καὶ νὰ λυθοῦν ὅλα τὰ προβλήματα ποὺ τοὺς ἀπασχολοῦν.

Ναουσαΐικη κουζίνα

ἀπό τό Κ.Ε.Κ. Ναούσης

Οἱ περισσότερες οἰκογένειες πρὶν μιά δεκαετία ἀκόμη, συνήθιζαν νὰ τρῶνε τὰ Χριστούγεννα φαγητὰ μαγειρεμένα μὲ «μανάρι».

Τὸ μανάρι ἦταν ἀρνὶ γάλακτος ποὺ τὸ κρατοῦσε ὁ νοικοκύρης ἀπὸ τὴν γέννα τοῦ Πάσχα καὶ τὸ φρόντιζαν ὅλο τὸ καλοκαίρι οἱ σπιτικοὶ μὲ ἰδιαίτερη ἀγάπη, ταΐζοντάς το μόνο φύλλα μουριᾶς καὶ καλαμπόκι. Μέχρι τὶς μέρες τῶν Χριστουγέννων, τὸ μανάρι ἔφθανε τὶς 25—30 ὀκάδες καὶ ἦταν ἕτοιμο πιὰ γιὰ σφάξιμο.

Ἀπὸ τὸ νοστιμότατο κρέας του μαγείρευαν τὸν λαιμὸ σούπα, τὸ καλύτερο μέρος μὲ σέλινο καὶ τὸ ὑπόλοιπο τὸ ἔφτιαχναν καβουρμὰ καὶ λίπος.

Σούπα μανάρι

1 κιλὸ κρέας (λαιμὸς μαναριοῦ)
1 κουτάλα σούπας λάδι ἢ βούτυρο
1 φλυτζάνα ρύζι ἢ φιδὲ
1 αὐγὸ
1 λεμόνι
ἁλάτι

ΕΚΤΕΛΕΣΗ: Πλένετε καλὰ τὸ κρέας καὶ τὸ βάζετε σὲ μιὰ κατσαρόλα μὲ μπόλικο νερό. Ἀφοῦ πάρει μιὰ βράση, ρίχνετε τὸ λάδι καὶ συνεχίζετε τὸ βράσιμο ἕως ὅτου χωνέψει. Φροντίζετε νὰ μείνει μπόλικο ζουμὶ γιὰ τὴν σούπα, ρίχνετε τὸ ρύζι, τὸ ἁλάτι καὶ ἀφοῦ βράσουν ὅλα μαζὶ γύρω στὰ 10 λεπτὰ κάνετε τὸ αὐγολέμονο καὶ περιχύνετε μ' αὐτὸ τὴν σούπα.

Σερβίρεται ἀχνιστή.

Σέλινο μὲ μανάρι

1 κιλὸ κρέας
2 κιλὰ σέλινο
1 κουτάλα λάδι
1 κρεμμύδι μέτριο
1 αὐγό, 1 λεμόνι, ἁλάτι

ΕΚΤΕΛΕΣΗ: Ἀφοῦ πλύνετε τὰ σέλινα (φύλλα καὶ πατάτα), τὰ κόβετε μικρὰ κομμάτια καὶ τὰ βάζετε σὲ μιὰ κατσαρόλα μὲ μπόλικο νερό. Μόλις ἀρχίσουν νὰ βράζουν πετᾶτε τὸ νερό, πλένετε τὰ σέλινα καλὰ καὶ τ' ἀφήνετε νὰ στραγγίσουν σὲ ἕνα μεγάλο σουρωτήρι.

Στὴ συνέχεια πλένετε τὸ κρέας, τὸ βράζετε μὲ λίγο νερὸ καὶ ἀφοῦ χωνέψει τὸ τοποθετεῖτε σὲ μιὰ πιατέλα μαζὶ μὲ τὸ ζουμί του.

Σὲ μιὰ κατσαρόλα τρίβετε τὸ κρεμμύδι, τὸ τσιγαρίζετε μὲ λάδι. βάζετε τὰ σέλινα καὶ πάνω ἀπὸ αὐτὰ τὸ κρέας, ρίχνοντας συγχρόνως τὸ ζουμί, τὸ ἀνάλογο ἁλάτι καὶ τ' ἀφήνετε νὰ σιγοβράσουν ἐπὶ 10—15 λεπτά.

Ἑτοιμάζετε τὸ αὐγολέμονο περιχύνετε μ' αὐτὸ τὸ φαγητὸ καὶ στὴν συνέχεια τὸ σερβίρετε.

Καβουρμὰς

Ἐπειδὴ τὴν παλιὰ ἐποχὴ δὲν ὑπῆρχαν ψυγεῖα καὶ ἦταν ἀδύνατο νὰ διατηρηθεῖ γιὰ μεγάλο χρονικὸ διάστημα τὸ νωπὸ κρέας, τὸ ἔβραζαν μὲ ἁλάτι καὶ νερὸ ἐπὶ πολὺ ὥρα, γιὰ νὰ χωνέψει.

Ἀπὸ τὸ βράσιμο ἐξατμιζόταν τὸ νερὸ καὶ ἔμεινε τὸ λίπος του. Ἔπαιρναν λοιπὸν τὸ κρέας καὶ τὸ ἔβαζαν σὲ ἕνα μεγάλο δοχεῖο σίχνοντας ἀπὸ πάνω τὸ λίπος γιὰ νὰ τὸ σκεπάζει καὶ νὰ τὸ φυλάγει συγχρόνως ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τῆς ἀτμόσφαιρας. Τὸ κρέας αὐτὸ μποροῦσε νὰ διατηρηθεῖ ἔτσι γιὰ 2 μῆνες περίπου καὶ ὅποτε χρειάζονταν οἱ νοικοκυρὲς γιὰ μαγείρεμα ἔπαιρναν ἀπὸ αὐτό.

Τὸ ὑπόλοιπο λίπος ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ μαναριοῦ, τὸ ἔλυωναν μαζὶ μὲ λίγο λάδι καὶ τὸ χρησιμοποιοῦσαν γιὰ βούτυρο στὰ καθημερινὰ φαγητὰ καὶ γλυκά.

Σῶμα Ἑλληνίδων Ὁδηγῶν Ναούσης

Δραστηριότητες ἔτους 1978

7 Ἰανουαρίου 1978. Κόψιμο βασιλόπιττας στὴν Ἑστία Ὁδηγῶν.

26 Φεβρουαρίου. Ἑορτασμὸς «Ἡμέρας Σκέψεως», στὴν αἴθουσα τῆς Στρατιωτικῆς Λέσχης.

7 Μαρτίου. Ἀποκριάτικος παιδικὸς χορὸς στὸ «Κιόσκι».

2 Ἀπριλίου. Ἐπίσκεψη γενικῆς ἐφόρου Σ.Ε.Ο. κ. Αἰμιλίας Γερουλάνου. Παρουσίαση τῆς λαογραφικῆς μας κληρονομιᾶς, μὲ ἀναπαράσταση ντόπιων ἐθίμων καὶ χοροὺς ἀπὸ τὸ Λύκειο Ἑλληνίδων Ναούσης.

20—26 Ἀπριλίου. Ἐκτύπωση καὶ διάθεση 2.000 Πασχαλιάτικων καρτῶν, σὲ συνεργασία μὲ τὸ Β' Σύστημα Προσκόπων.

17 Μαΐου. Προβολὴ ταινίας καὶ ἀνάπτυξη τοῦ θέματος «Προστασία περιβάλλοντος», στὴν αἴθουσα τοῦ Πολιτιστικοῦ Κέντρου ἀπὸ τὴν περιφερειακὴ ἔφορο Σ.Ε.Ο. Ν. Λαρίσης δίδα Κλεοπάτρα Παπαματθαίου.

14 Ἰουνίου. Διήμερη ἐκδρομὴ στελεχῶν καὶ ἐφόρου στὴν Σκιάθο.

24 Ἰουλίου — 5 Αὐγούστου. Κατασκήνωση ὁδηγῶν στὴν Μάκρη Ἀλεξανδρουπόλεως.

14 Σεπτεμβρίου. Ἐπίσκεψη Πτωχοκομείου Σταυρουπόλεως Θεσσαλονίκης. Ψυχαγωγία τῶν τροφίμων καὶ διάθεση ρουχισμοῦ τροφίμων καὶ φαρμακευτικοῦ ὑλικοῦ.

7 Ὀκτωβρίου. Τὸ ξεκίνημα τῆς νέας ὁδηγικῆς χρονιᾶς, ἔγινε μὲ πυρὰ καὶ πλούσιο ὁδηγικὸ καὶ κατασκηνωτικὸ πρόγραμμα, στὸ πλακόστρωτο τοῦ Ἐθνικοῦ Παιδικοῦ Σταθμοῦ. Ἀπὸ μέρες πρίν ὅλες οἱ ὁμάδες καὶ τὰ σμήνη δούλεψαν μὲ κέφι καὶ ἐνθουσιασμὸ γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς γιορτῆς, στὴν ὁποία παρευρέθηκε ὁ δήμαρχος κ. Δ. Βλάχος, ὁ πρόεδρος τοῦ δημ. συμβουλίου κ. Γ. Παπαδόπουλος, γονεῖς τῶν παιδιῶν καὶ φίλοι τοῦ ὁδηγισμοῦ.

5 Νοεμβρίου. Πανελλήνιος ἑορτασμὸς τῆς «Ἡμέρας τῶν Πουλιῶν». Ἡ φετεινὴ «Ἡμέρα τῶν Πουλιῶν» εἶχε σὰν θέμα της τὸ παιδὶ καὶ ἦταν μιὰ θαυμάσια ἔκπληξη, ποὺ τὴν δούλεψαν μὲ μεγάλο ἐνθουσιασμὸ περισσότερα ἀπὸ 45 πουλιά. Στὶς 11 τὸ πρωὶ, ἀφοῦ ἀκούστηκε ἀπὸ τὸ ραδιόφωνο τὸ μήνυμα τῆς ἐφόρου κλάδου πουλιῶν, ὅλα τὰ παιδιὰ χωρισμένα σὲ μικρὲς ὁμάδες καὶ κρατῶντας ἀφφίσες μὲ συνθήματα καὶ μπλὸκ μὲ ἐρωτήσεις, ξεχύθηκαν σὲ μέρη ὅπου τὴν ὥρα ἐκείνη ὑπῆρχαν παιδιὰ ἡλικίας 7—11 ἐτῶν, ἀγόρια, καὶ κορίτσια, (πάρκο, πλατεῖα, παιδικὴ χαρὰ κ.λ.π.). Κάθε φύλλο τοῦ ἐρωτηματολογίου ἦταν γιὰ ἕνα παιδί. Ἀφοῦ κουβέντιαζαν μαζί του, σημείωναν προσεκτικὰ τὰ στοιχεῖα καὶ τὶς ἀπαντήσεις του σὲ κάθε ἐρώτηση. Ἀφοῦ δούλεψαν δημιουργικὰ γιὰ δύο ὧρες, παρέδωσαν τὰ μπλὸκ στὴν τοπικὴ ἔφορο δίδα Εὐγενία Ζάλιου καὶ ἔγινε τὸ κλείσιμο.

Ἡ συμμετοχὴ αὐτὴ στὴν φετεινὴ «Μέρα τῶν Πουλιῶν» θὰ εἶναι μιὰ προϋπόθεση γιὰ νὰ πάρουν μέρος τὰ Πουλιὰ στὸ Πανελλήνιο Συνέδριο Πουλιῶν '79.

13 Νοεμβρίου. Χορευτικὸ ἀπογευματινὸ γιὰ τὶς μητέρες τῶν παιδιῶν καὶ φίλες τοῦ Ὁδηγισμοῦ, σὲ συνδιασμὸ μὲ ἐπίδειξη μόδας.

10 Δεκεμβρίου. Τελετὴ ὑποσχέσεως κλάδου πουλιῶν, στὴν αἴθουσα τῆς Στρατιωτικῆς Λέσχης.

Τὸ Τοπικὸ Τμῆμα Σώματος Ἑλληνίδων Ὁδηγῶν Ναούσης

5 Νοεμβρίου ἡμέρα Πουλιῶν

Στιγμιότυπο ἀπὸ τὴν «ΠΥΡΑ» τῶν Ὁδηγῶν

Δραστηριότητες Κέντρου Ἐργαζομένου Κοριτσιοῦ

«Γιορτὴ τοῦ Τρύγου»

Τὴν Δευτέρα 16 Ὀκτωβρίου, στὴν κατάμεστη αἴθουσα τοῦ τουριστικοῦ περιπτέρου «Κιόσκι» περισσότερες ἀπὸ 250 μητέρες μαθητριῶν καὶ φίλες τοῦ Κέντρου Ἐργαζομένου Κοριτσιοῦ, ἔζησαν ἀξέχαστες στιγμές, πλημμυρισμένες κέφι καὶ παλιὲς θύμισες τοῦ τρυγητοῦ.

Τὶς προσκεκλημένες ὑποδέχονταν μαθήτριες ντυμένες μὲ ντόπιες καὶ χωριάτικες στολές, προσφέροντάς τους κρασί, σουβλάκια, σταφύλια, κυδώνια καὶ μουστόπιττα, φτιαγμένη ἀπὸ τὶς ἴδιες.

Ἡ προϊσταμένη Εὐγενία Ζάλιου, ἀφοῦ εὐχαρίστησε τὶς παρισταμένες γιὰ τὴν ἀγάπη μὲ τὴν ὁποία ἀγκαλιάζουν κάθε ἐκδήλωση τοῦ Κ.Ε.Κ. ἀναφέρθηκε γιὰ λίγο στὸ ἐπιτελούμενο ἔργο τῆς σχολῆς καὶ στὴν συνέχεια τρεῖς μαθήτριες μίλησαν γιὰ τὴν προέλευση τοῦ ἀμπελιοῦ, τὴν θετικὴ καὶ ἀρνητικὴ ἐπίδραση τοῦ κρασιοῦ καὶ τὰ ἔθιμα ποὺ συνδέονται μὲ τὸν τρύγο. Ἔπειτα ἔγινε ἀναπαράσταση τοῦ τρυγητοῦ τῆς παλιᾶς Νάουσας. Κάτω ἀπὸ τοὺς ἤχους τῆς γκαΐντας παρουσιάσθηκαν οἱ μόμισες μὲ τὰ καλάθια στὸ χέρι καὶ ἕνα γαϊδουράκι στολισμένο κατὰ τὸ ἔθιμο μὲ κουδούνια, κορδέλλες, λουλούδια καὶ φορτωμένο μὲ καδιά. Ἀφοῦ χόρεψαν τοὺς πατροπαράδοτους χορούς, παρέσυραν στὸ γλέντι ποὺ ἔμεινε ἀμείωτο μέχρι τέλους καὶ ὅλες τὶς προσκεκλημένες.

Ἀπὸ τὴ γιορτὴ τοῦ Τρύγου στὸ Τουριστικὸ Περίπτερο

Κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ ἀπογευματινοῦ ἔγινε ἡ δωρεὰν κλήρωση τῶν δώρων, ποὺ ἐτοίμασαν οἱ δασκάλες καὶ οἱ μαθήτριες τῶν τμημάτων τῆς σχολῆς.

8 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1978

Τὸ προσωπικὸ καὶ οἱ μαθήτριες τοῦ Κ.Ε.Κ. πραγματοποίησαν ἡμερήσια ἐκδρομὴ στὴν Λάρισα. Ἀφοῦ ἐπισκέφθηκαν τὸ Κ.Ε.Κ. Λαρίσης, ὅπου ἔγινε σύσφυξη τῶν σχέσεων καὶ ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων πάνω σὲ θέματα κοινοῦ ἐνδιαφέροντος πῆγαν στὸ μοναδικὸ ἐργοστάσιο ὑαλουργίας τῆς περιοχῆς καὶ παρακολούθησαν ἀπὸ κοντὰ ὅλη τὴ διαδικασία ἐπεξεργασίας καὶ τελικῆς κατασκευῆς ἀντικειμένων ἀπὸ γυαλί. Στὴν συνέχεια ἐπισκέφθηκαν τὸ στρατιωτικὸ ἀεροδρόμιο, ὅπου εἶδαν τὴν ἔκθεση ἀεροπορίας καὶ τοὺς διάφορους τύπους πολεμικῶν ἀεροπλάνων.

1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Ψυχαγωγικὸ ἀπογευματινὸ τῶν μαθητριῶν στὴν αἴθουσα τῆς Στρατιωτικῆς Λέσχης, ποὺ ὀργανώθηκε ἀπὸ τὸ διοικητικὸ συμβούλιο μαθητριῶν τῆς σχολῆς.

Δραστηριότητες Λυκείου Ἑλληνίδων Ναούσης

1975 Ἀμύνταιο. Ἐμφάνιση τοῦ χορευτικοῦ συγκροτήματος στὸ Α΄ φεστιβὰλ λαϊκῶν χορῶν Ἀμυνταίου. Στὴν ἐκδήλωση αὐτὴ ἐμφανίσθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ μικρὸ χορευτικὸ (παιδιὰ ἡλικίας 9—12 ἐτῶν) μὲ τὸν δάσκαλο χορευτὴ Τάκο Καραΐσκο.

Χίος. Κατόπιν προσκλήσεως τοῦ δημάρχου τῆς Χίου τὸ Λ.Ε.Ν. ἔδωσε παραστάσεις μὲ ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία.

1976 Βαζελῶνας. Τὸ παιδικὸ χορευτικὸ συγκρότημα, παρουσία τοῦ στρατηγοῦ Α΄ Σ.Σ., συμμετεῖχε μὲ ἐπιτυχία στὶς ἑορταστικὲς ἐκδηλώσεις τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου Βαζελῶνος.

Φλώρινα. Στὸ Πανελλήνιο φεστιβὰλ Φλωρίνης, μεταξὺ 18 ἀξιολόγων συγκροτημάτων ἀπ' ὅλα τὰ διαμερίσματα τῆς Ἑλλάδος, ἀπέσπασε τὸ Α΄ βραβεῖο ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴ ποὺ ἀποτελεῖτο ἀπὸ τὴν κ. Τσάτσου, τὸν κ. Μαρινάκη, τὸν κ. Μάτσα καὶ τὴν Ἰφιγένεια Διδασκάλου.

Λάρισα. Συμμετοχὴ στὸ πρωτο Πανελλήνιο Φεστιβὰλ Ἐθνικῶν Λαϊκῶν Χορῶν Λαρίσης μὲ ἐπιτυχία.

1977 Λάρισα. Στὸ Β΄ Πανελλήνιο Φεστιβὰλ λαϊκῶν χορῶν Λαρίσης, ἐν μέσω μεγάλων ἐπευφημιῶν, τὸ Λ.Ε.Ν. ἔρχεται πρῶτο. Νάουσα. Φθάνει στὴν Νάουσα τὸ

ΝΑΟΥΣΑΙΚΟ

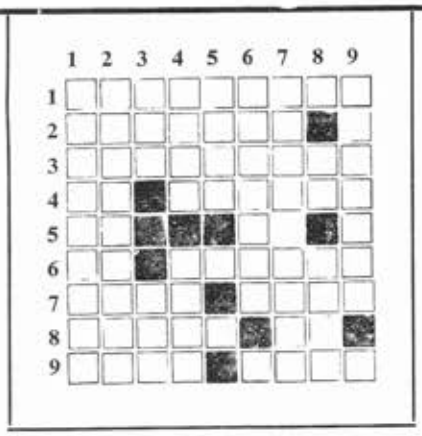

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. Στην γενική αὐτή κατηγορία ὑπάγονται ὅλα τὰ δέντρα πού καλλιεργοῦνται στήν περιοχή μας.
2. Μέ πολύ δυσκολία καί εἰδικές πεποιήσεις ἀναπτύσσεται στή Νάουσα.
3. Στήν αἰτιατική μία ἀπό τίς σπουδαιότερες ἐργασίες στό δάσος μας
4. Τά ἀρχικά μιᾶς βαθμίδας ἐκπαιδεύσεως — Διασχίζανε πολλά τήν Νάουσα πρίν νά κατασκευασθοῦν οἱ ὑπόνομοι (ναουσ.).
5. Τά ἀρχικά πρώην πρωθυπουργοῦ πού εἶναι καί τώρα βουλευτής.— Ἄρθρο.
6. Τά ἄνθη πού συναντῶνται συχνά στά σταυρόλεξα. — Ἀπό αὐτό τό χωριό τῆς Πτολεμαΐδας κατάγονται πολλοί Ναουσαῖοι.
7. Τό ἐπίσημο πρακτορεῖο εἰδήσεων μιᾶς γειτονικῆς μας χώρας. —Μουσικό ὄργανο μεγάλου μεγέθους.
8. Εἶναι μιά περιοχή, κάτι σάν συνοικία στήν Νάουσα, ἀλλά καί γνωστό συνοριακό φυλάκιο. — Τό σύμβολο εἰδικοῦ τύπου ἑταιρείας.
9. Βουνό τῆς Θεσσαλίας. — Δερμάτινος θύλακας, τουλούμι.

ΚΑΘΕΤΑ

1. Στήν αἰτιατική μιά ἀπό τίς παλαιές ἀθλητικές ὁμάδες τῆς Νάουσας μέ ἔνδοξη ἱστορία.
2. Δέν ἔρχεται τά τελευταῖα χρόνια τό ἀποδημητικό αὐτό πουλί στή Νάουσα, πού τοῦ ἔχουμε μάλιστα δώσει τό ὄνομα ἄλλου πουλιοῦ.
3. Δέν τρώγεται ἔτσι τό κρέας. — Στήν ἀρχαιότητα ἔτσι λεγόταν ὁ χοῖρος.
4. Ἡ πορεία τοῦ πλοίου — Ἀπαραίτητο ἐξάρτημα τῆς στολῆς τοῦ γενίτσαρου, τό ὅπλο του.
5. Ἀντίστροφα εἶναι ἀπαραίτητη ἡ καλή του κατάσταση καί ἡ ἐπάρκεια του γιά ἕνα καλό μελίσσι (αἰτ.).
6. Τά βάζουνε γιά προφυλακτικούς λόγους στά σκυλιά.
7. Ἕνα εἶδος θηλαστικοῦ πού βρίσκεται ἀκόμα σέ μερικά μέρη τῆς Ἑλλάδας κυρίως στά νησιά (μέ ἄρθρο).
8. Ἄρθρο θηλυκοῦ γένους στόν πληθυντικό. — Τά ἀρχικά ἑνός ὀργανισμοῦ κρατῶν πού ρυθμίζουν τήν ζωή μας στόν ἐνεργειακό τομέα.
9. Ἄκακα καί ἀθῶα ζῶα πού ἀποτελοῦν καί εὐχάριστο πασχαλινό μεζέ.

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΚΑΡΑΤΣΙΩΛΗΣ

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

Η ΛΥΣΗ ΤΟΥ

Ὁριζόντια

1. ΟΠΩΡΟΦΟΡΑ, 2. ΑΕΜΟΝΙΑ, 3. ΥΛΟΤΟΜΙΑΝ, 4. Μ.Ε. — ΑΓΩΓΙΑ, 5. Π.Κ. (ΠΑΝΑΓ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ), —ΤΑ, 6. ΙΑ — ΠΥΡΓΟΙ, 7. ΑΝΣΑ — ΑΡΠΑ, 8. ΚΟΥΛΑ — Ο.Ε., 9. ΟΣΣΑ —ΑΣΚΙ.

Κάθετα

1. ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ, 2. ΠΕΛΕΚΑΝΟΣ, 3. ΩΜΟ — ΣΥΣ, 4. ΡΟΤΑ — ΠΑΛΑ, 5. ΟΝΟΓ (ΓΟΝΟ), 6. ΦΙΜΩΤΡΑ, 7. Ο ΑΓΓΑΡΟΣ, 8. ΑΙ — ΟΠΕΚ, 9. ΑΡΝΑΚΙΑ.

Δραστηριότητες Λυκείου Ἑλληνίδων Ναούσης

προεδρικό ζεῦγος καί ἡ κ. Τσάτσου ἐπισκέπτεται τό Μουσεῖο. Συγχαίρει τό διοικ. συμβούλιο γιά τήν ὀργάνωση τοῦ Μουσείου καί τοῦ χορευτικοῦ συγκροτήματος, τό ὁποῖο ἔλαβε μέρος στήν ἀναπαράσταση τῆς θυσίας στούς Στουμπάνους, μέ ἀνεπανάληπτη ἐπιτυχία.

Ὁλλανδία. Στήν Ἑλληνική ἑβδομάδα στό DURNEI τῆς Ὁλλανδίας κατόπιν εἰδικῆς προσκλήσεως συμμετέχει τό Λύκειο μέ ἀφάνταστη ἐπιτυχία.

Βαζελῶνας. Τό μικρό χορευτικό συγκρότημα, ἀποσπᾶ τό Α' βραβεῖο.

1978 Ἔδεσσα. Τήν πρωτοχρονιά καταχειροκροτῆται τό συγκρότημα στήν Μεραρχία Ἐδέσσης.

Παρίσι Μάϊος 1978. Ὅλα τά μέλη τοῦ χορευτικοῦ συγκροτήματος πέρνουν μέρος στό καρναβάλι τῶν καρναβαλιῶν τοῦ Παρισιοῦ. Ἡ ἐμφάνισή τους εἶναι ἀνεπανάληπτη καί ἔρχεται 2ο μεταξύ τῶν 15 καλλιτέρων παγκοσμίων χορευτικῶν συγκροτημάτων.

Παρίσι Ἰούλιος 1978. Δίνει πανηγυρική παράσταση στό θέατρο OLYMPIA τοῦ Παρισιοῦ. Ὅλες οἱ ἐφημερίδες καί τά περιοδικά γράφουν εὐμενέστατα σχόλια.

Καλαμάτα Ἰούλιος 1978. Στό Πανελλήνιο φεστιβάλ Καλαμάτας συμμετέχει καί ἀποσπᾶ μέ μεγάλη ἐπιτυχία 2 χρυσά βραβεῖα. Φθάνουν συγχαρητήρια γιά τήν ἄψογη ἐμφάνιση τοῦ συγκροτήματος καί τήν προσφορά τοῦ συμβουλίου.

Αὔγουστος 1978. Κατά τήν παραμονή τῆς βασίλισσας τῆς Ὁλλανδίας στή βίλα τοῦ ἐφοπλιστοῦ Καρρᾶ ἐμφανίζεται ἕνα τμῆμα τοῦ συγκροτήματος καί ἀποσπᾶ ἀπό τήν Μεγαλειοτάτη τόν θαυμασμό καί τά χειροκροτήματα, τόσο γιά τούς παραδοσιακούς χορούς καί τίς στολές, ὅσο γιά τό παράστημα καί τό ἦθος τῶν χορευτῶν.

Σεπτέμβριος 1978. Συμμετοχή τοῦ χορευτικοῦ συγκροτήματος στό Γ' Πανελλήνιο Φεστιβάλ Φλωρίνης. Μεταξύ 17 συγκροτημάτων ἀποσπᾶ μέ τήν «ΜΠΟΥΛΑ» τό Α' βραβεῖο.

Σεπτέμβριος 1978. Τό Λύκειο Ἑλληνίδων Ναούσης συμμετέχει στό Φεστιβάλ Σουφλίου καί ἀποσπᾶ χειροκροτήματα ἐνθουσιασμοῦ γιά τήν καθ' ὅλα ἄρτια καί ἄψογη ἐμφάνιση τῶν χορευτῶν του.

ΣΠΑΖΟΚΕΦΑΛΙΕΣ

Λύσεις στὰ προηγούμενα

1) ΚΑΤΟΣΤΑΡΙΚΟ ΚΑΙ ΔΡΑΧΜΕΣ

Δὲν ὑπάρχει τετραγωνικὸ κατοστάρικο (ὅπως π.χ. τετραγωνικὸ μέτρο), καὶ τετραγωνικὴ δραχμή. Ἄρα τὸ νὰ βγάλουμε τὴν τετραγωνικὴ ρίζα ἀπὸ τὸ ¼ κατοστάρικο καὶ 1,25 δρχ. δὲν ἔχει νόημα.

2) ΤΟ ΑΘΡΟΙΣΜΑ ΤΩΝ ΚΑΘΕΤΩΝ ΠΛΕΥΡΩΝ = ΥΠΟΤΕΙΝΟΥΣΑ

Σύμφωνα μὲ τὴν ἔννοια τοῦ ὁρίου, μιὰ μεταβλητὴ Χ ἔχει ὅριο μιὰ σταθερὴ α ὅταν ἡ διαφορὰ χ−α ἀπόλυτα τείνει στὸ μηδέν. Στὸ πρόβλημά μας τὸ ἄθροισμα Sv τῶν ὁριζόντιων καὶ κατακόρυφων τμημάτων ἔχει ἄθροισμα Sv = ΑΒ+ΑΓ σταθερὸ καὶ φαινομενικά, γιατὶ τὸ ν μεταβάλλεται, φαίνεται μεταβλητή.

Ἂν λοιπὸν α ποῦμε τὴν ὑποτείνουσα ΒΓ ποὺ εἶναι σταθερὴ ἡ διαφορὰ Sv−α = ΑΒ+ΑΓ−α εἶναι πάντοτε σταθερὴ καὶ διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν μονάδα.

3) ΟΙ ΕΦΤΑ ΓΕΦΥΡΕΣ

Τὸ πρόβλημα αὐτὸ εἶχε προταθεῖ καὶ λυθεῖ ἀπὸ τὸν EULER καὶ ἀναφέρεται στὶς γέφυρες τοῦ ποταμοῦ PREGER τῆς πόλης KÖNIGSBERG

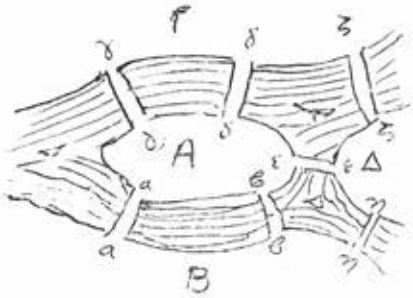

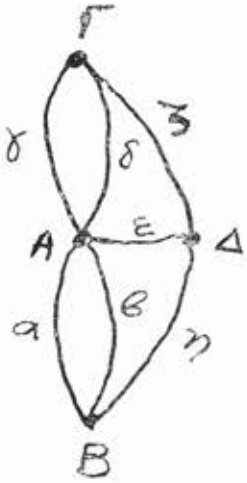

Ἂν κάθε κομμάτι γῆς τὸ παραστήσουμε μὲ σημεῖο καὶ κάθε γέφυρα μὲ γραμμὴ τότε παίρνουμε ἕνα σχῆμα σὰν τὸ διπλανό. Ἀπὸ τὸ σχῆμα αὐτὸ φαίνεται πὼς σὲ κάθε σημεῖο καταλήγουν ἢ ξεκινοῦν τρεῖς γραμμές. Ἄρα εἶναι ἀδύνατο νὰ περάσει, κανεὶς μόνο μιὰ φορὰ ἀπὸ κάθε γραμμὴ καὶ νὰ βρεθεῖ σὲ ἄλλο σημεῖο. Αὐτὸ συμβαίνει γιὰ κάθε σημεῖο στὸ ὁποῖο καταλήγει μονὸ πλῆθος γραμμῶν.

Στὸ πρόβλημα αὐτὸ δόθηκαν ἀργότερα καὶ ἄλλες μορφές. Δίνουμε μιὰ παραλλαγή. Ἕνας θέλει νὰ περάσει μόνο μιὰ φορὰ τὰ σύνορα ὅλων τῶν χωρῶν μιᾶς ἠπείρου. Ποιὰ εἶναι ἡ διαδρομή του; Ἂν παραστήσωμε τὶς διάφορες χῶρες μὲ σημεῖα καὶ ἑνώσουμε αὐτὰ μὲ γραμμὲς κάθε ζευγάρι σημείων παριστάνει χῶρες μὲ κοινὰ σύνορα. Ἂν πάρουμε σὰν ἤπειρο τὴν Εὐρώπη τότε θὰ δοῦμε πὼς δὲν ὑπάρχει λύση γιατὶ ἡ Δανία καὶ Πορτογαλλία π.χ. ἔχουν σύνορα περιττοῦ πλήθους (Δανία−Γερμανία) (Πορτογαλλία − Ἱσπανία).

Προτεινόμενα

1) ΤΟ ΚΑΛΠΙΚΟ ΚΕΡΜΑ

Ἔχουμε 12 κέρματα ἀνάμεσα στὰ ὁποῖα τὸ ἕνα εἶναι κάλπικο (ἐλαφρύτερο ἢ βαρύτερο). Μὲ τρεῖς μόνο ζυγίσεις νὰ βρεθεῖ τὸ κάλπικο αὐτὸ κέρμα.

2) ΓΙΝΕΣΤΕ ΜΑΝΤΗΣ

Παίρνετε 20 τραπουλόχαρτα. Τὰ χωρίζετε σὲ 10 ζευγάρια κλειστὰ. Λέτε σὲ κάποιον νὰ διαλέξει ἕνα ζευγάρι νὰ τὸ δεῖ καὶ νὰ τὸ βάλει ἀπάνω σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα 9 χωρὶς νὰ τὸ χωρίσει. Μαζεύετε ὅλα τὰ ζευγάρια δὲν τὰ ἀνακατεύετε καὶ τὰ βάζετε ἕνα−ἕνα ἀνοικτὰ

Τοῦ Σταύρου Σαμαρᾶ

πιὰ σὲ ὀρθογώνιο ποὺ νὰ παίρνει πέντε χαρτιὰ ὁριζόντια καὶ 4 κάθετα. Ἡ τοποθέτηση ὅμως θὰ γίνει σύμφωνα μὲ ἕνα κρυπτογραφικὸ πίνακα ποὺ ἐσεῖς ἔχετε στὸ μυαλό σας. Σᾶς τὸν δίνουμε

Μ	Α	Τ	Α	Σ
Δ	Ε	Δ	Ι	Τ
Ν	Ο	Μ	Ε	Ν
Κ	Ο	Κ	Ι	Σ

Στὸν πίνακα αὐτὸ οἱ λέξεις δὲν ἔχουν νόημα ἀλλὰ συνολικὰ ἀποτελοῦνται ἀπὸ 2Μ, 2Α, 2Τ, 2Σ, 2Δ, 2Ε, 2Ι 20, 2Κ, 2Ν. Λέτε λοιπὸν στὸν συμπαίκτη σας σὲ ποιὲς σειρὲς ἢ ποιὲς στῆλες βλέπει τὰ χαρτιά του. Ἂς ποῦμε σᾶς ἀπαντᾶ 1η καὶ 3η σειρά. Ἡ πρώτη καὶ τρίτη σειρὰ ἔχουν κοινὸ γράμμα τὸ Μ. Ξεσηκώνετε λοιπὸν τὰ χαρτιὰ ποὺ βάλλατε στὶς θέσεις αὐτὲς αὐτὰ εἶναι τὸ ζευγάρι ποὺ εἶχε διαλέξει. Σᾶς δίνουμε ἕνα ἀκόμα πίνακα μὲ τριάδες ὁμοιων γραμμάτων. Θὰ σᾶς χρειαστοῦν 24 τραπουλόχαρτα.

Λ	Α	Ν	Α	Τ	Α
Λ	Ε	Β	Ε	Τ	Ε
Λ	Ι	Β	Ι	Ν	Ι
Ν	Ο	Β	Ο	Τ	Ο

3) 1 = −1

Ἀπὸ τὰ μαθήματα τῆς Ἄλγεβρας εἶναι γνωστὸ πὼς $i^2 = 1$

καὶ $i = \sqrt{-1}$ Ἄρα $\sqrt{-1}\cdot\sqrt{-1} = \sqrt{(-1)\cdot(-1)} = \sqrt{1} = 1$

δηλαδὴ $i\cdot i = 1$ ἢ $i^2 = 1$ ἢ $-1 = 1$

Ποιὸ εἶναι τὸ σφάλμα;

Ἡ «ΝΙΑΟΥΣΤΑ» στηρίζεται στήν ἀγάπη καί τό ἐνδιαφέρον τῶν συνδρομητῶν της

Παρακαλοῦμε νά μεριμνήσετε γιά τήν ἀνανέωση τῆς συνδρομῆς τοῦ ἔτους 1979

ΦΥΛΑΞΤΕ ΤΑ ΤΕΥΧΗ ΤΗΣ "ΝΙΑΟΥΣΤΑΣ,,

Μὲ τὸ 5ο τεῦχος ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

θὰ προμηθευτεῖτε καὶ τὸ εὐρετήριο τῆς ὕλης

τῶν πέντε πρώτων τευχῶν τῆς «ΝΙΑΟΥΣΤΑ»

EURO-ADVERTISING ATHENS

Εκατό περίπου χρόνια καὶ μερικά ἑκατομμύρια μπουκάλια πρίν

μέ τίς πρῶτες σταγόνες κρασιοῦ ἀπό κλήματα τῆς Νάουσας, γεννιόταν ἡ ποιότητα ΜΠΟΥΤΑΡΗ. Μαζί της γεννιόταν καὶ ἡ παράδοση ΜΠΟΥΤΑΡΗ. Ἡ αὐστηρή προσήλωση στήν παραγωγή, παλαίωση καὶ ἐμφιάλωση καλοῦ κρασιοῦ. ΜΠΟΥΤΑΡΗ πρίν ἑκατό χρόνια. Σήμερα. Ὕστερα ἀπό ἑκατό χρόνια. Πάντα καλό. Κρασί ἢ οὖζο ΜΠΟΥΤΑΡΗ.

μπουταρη

ΟΥΖΟ - ΚΡΑΣΙ ΑΠΟ ΤΟ 1879